

MÜLLER LAJOS S.J.

A NAGY SZENTSÉG SZOLGÁLATÁBAN

KORDA R.T. KIADÁSA

MÜLLER LAJOS S. J.

A NAGY SZENTSÉG SZOLGÁLATÁBAN

KORDA R. T. KIADÁSA
BUDAPEST, 1934.

20. Imprimi potest. Budapestini, die 12. Marc. 1934. *Franciscus Biró S. J.* Praep. Prov. Hung. — Nihil obstat *Dr. Julius Czapik* censor dioecesanus. — Nr. 165. Imprimatur. Strigonii, die Januarii 1934. *Dr. Julius Machovich* vic. gen.

Nyomatott: Korda R. T.
nyomdájában, Budapest.

Nagyméltóságú és főtisztelendő

Dr. Glattfelder Gyula

úrnak, csanádi püspöknek stb. stb.

papjai és kispapjai jószágos

Atyjának és Pártfogójának

hódolattal ajánlja

Szeged, 1934. március 18-án

Müller Lajos S. J.

*a szegedi szeminárium
regense*

Előszó.

Azok a cikkek, amelyeket ebben a könyvecskében összegyűjtve közreadunk, már jórészt nyomtatásban is napvilágot láttak, a mi kedves Eucharisztikus Értesítőnk lapjain megjelentek. Többek ismételt buzdításának és felszólításának engedtünk, amikor ezeket az igénytelen elmélkedéseket és értekezéseket csoportba gyűjtve a mi Krisztusban szeretett Oltártestvéreinknek, növendékpapjainknak újból felajánljuk.

Bár első sorban papok számára vannak írva, de más mélyebb lelkiéletet élő egyének is, úgy, véljük, haszonnal olvashatják, átélmedhetnek, hiszen az apostol szerint a keresztény nép is: „királyi papság, szent nemzet” (Pét. I. 2. 9.).

Ha az eucharisztikus áldozat bemutatásába a liturgikus nevelés folytán mindinkább bevonni igyekszünk híveinket, méltó és üdvös, hogy a szentségimádás édes titkába is mindjobban beavassuk őket.

Minthogy pedig, egyébként szépen fejlődő aszkétikus irodalmunk ilyenmő könyveket nem a legbővebben termeli, azt reméljük, hogy könyvecskénk se lesz elárvult, kitagadott gyermek,

hanem meleg és szerető fogadtatásra talál majd a ft. Paptestvérek és a jámbor hivek, főleg szerzetesek részéről.

Ha csak egyetlen lélekben fokozzuk cikkeinkkel az eucharisztikus Jézus iránti odaadó szeretetet, ha csak egyetlen egy eucharisztikus órát, melyet az Ő meghittjei, „barátai“, az Úr Jézus előtt töltenek, termékennyé és boldoggá tettünk könyvecskénk által, fáradságunk — itt a földön — bőven kárpótolva van.

Szeged, 1934.

BEVEZETÉS.

GONDOLATOK A SZENTMISÉRŐL.

(STIGELE UTÁN.)

Sz. Bernát nekünk papoknak szellemesen mondja: „In hoc noveris Trinitatis sacramentum in nullo a te frustratum: si pascas verbo, pascas exemplo, pascas sanctorum fructu orationum, manent itaque tria haec: verbum, exemplum, oratio, major autem in his est oratio. A legnagyobb Szt. Bernát szerint tehát ama kötetmek közt, amelyeket a pásztori hivatás a vállainkra rak, az imádság. Még a példánál és ígéhirdetésnél is nagyobb, jóllehet azok is nélkülözhetetlenek.

Ámde a legfönségesebb ima kétségkívül a szentmise . . .

Eszembe jut itt az intenciós könyvem, amelybe a végzendő, illetőleg elvégzett szt. miséket lelkiismeretesen bejegyzem. Columnae horrendae missarum! Mennyit mond ez a hideg sorszám! Hány szentmisét végeztem már? Ha Isten végtelen jósága megnyújtja papi életünket, felmehet 20 ezerre, sőt többre is. Ezek az én szeretet-bizonyosságaim Isten iránt. Én vagyok áldozati szolgálataim krónikása.

Az idő aközben fut, szinte felfoghatatlan, rettentő gyorsasággal. Sebj! Mi ugyan öregszünk, de a kezünkben hordott Krisztus: „Ugyanaz tegnap és ma és mindörökké” (Zsid. 13, 8.). A napi szentmise Isten végtelen szeretetének felőlünk való örök terveiről énekel nekünk.

Igy kellene lennie . . .

Nézzük közelebbről és tartsunk mindnyájan üdvös kis lelkiismeretvizsgálatot. Nincs-e a mise-ozslopok soraiban valami dekrescendo? Az első szentmisek: Sicut dies verni, „mint a Libanon virágai a nyár napjain” (Eccli. 50, 8.). Aztán lefelé. Valami satnyulás, fonnyadás, mint mikor ősszel sárgulnak és hullanak a levelek. Olyanok leszünk, mint az „ősi terméketlen fák”. (Jud. 12.) Aztán talán olyanokhoz érhetünk a misék sorozatában, amelyek mellé odaírhatjuk: sacrilegium, 1. 2. 3. . . .

Isten óvjon ettől az igazi katasztrófától mindnyájunkat! De a szomorú lehetőség megvan.

SZENTSÉGTÖRŐ MISE.

Tehát ami arra volna hivatva, hogy hidat verjen, a béke hidját alkossa Isten és ember közt, az én nyomorúságom és Istennek irgalma közt, mint a szivárvány, egyik végével az istenharag rettentő fergetegébe nyúlik. Ki tudja, milyen mélyen . . .

Mintha csak üldöznéd Istent, aki haragja felhőjébe vissza-, mindinkább visszavonul. Te előre-nyomulsz és Ő a hosszú tűrésben hátrál előtted. De ez a hosszú tűrés korántsem jelent feledést és jogfeladást. Majd egyszer csak megáll a visszavonulásban, mikor te már a hálóba teljesen belebonyolódtál és azt mondja: „eddig és ne tovább!” Most leszámolunk! Kétségbeejtő egy éjtszaka! Itt ott a szentmise és breviárium szövegéből egy-egy villám cikkázik, amelynek fénye bevilágít előre ebbe az éjbe. O miserum sacerdotem!

Mit használt a képmutatás! Mit használt a napi fohász az oltárhoz felszállóban: *Ut ad sancta sanctorum puris mereamur mentibus introire* . . . Mit használt a júdái csók az oltárra, Krisztus e jelképére! Mit használt a világ előtti kifogástalan,

feddhetetlen külső, a dekoráció . . . „Míg ugyanis te titokban cselekedtél, én egész Izrael színe előtt s a Nap színe előtt váltom be a dolgot“. (II. Kír. 12, 12.) A te sacrificiumod sacrilegium, a mysterium nálad parricidium. „Íszonyodjatok ezen egek! és annak kapui! fölőtte szomorkodjatok el.“ (Jer. 2, 12.). Ily szerencsétlenségtől szint' bizony óv bennünket a *heti rendes szent gyónás*, amiben hány és hány jámbor hívő ad papjának jó, követendő példát! Olykor pedig „ad libitum“ orációnak mily helyes, alkalmas volna vennünk a „tisztaság adományáért“, amelynek secretájában mily hathatós a figyelmeztetés: „ut sacrificare tibi . . . *absoluta libertate et munda mente possumus*“, hogy „*teljes szabadsággal és tiszta szívvel* mutathassuk be neked a dicséret áldozatát. Az a régi adagium is sokat mond: „Szeresd a tudományt (teológiát) és a test vétségei nem fognak lenyügözni! A Codex 124—6 kánonjai pedig valóban *pro galea et thorace*, „mellvért és sisak“ (Bölcs. 5, 19.) gyanánt szolgálnának.

A LANYHA MISE.

Mikor az ember úgy sopánkodik és törekszik a jobbra, de csak inkább úgy elméletben! Mintha ide illenék VIII. Orbán pápa szava: „*vita in dolore suspirat, et in opere non emendatur*“, „Fájdalmasan nyögdécsel az ember, de nem javul“.

Mit is mond Aranyszáju Szent János? „Ki ünnepelheti ezt a szent titkot hanyagul, ha csak nem olyan, aki nincs egészen magánál, vagy teljesen elvesztette öntudatát!“ Olykor minő blazirtság a ragyogóan fényes és megható miliőben, ceremóniákban! *Fritz von Uhde* túlnaturalisztikusan festi meg az utolsó vacsora jelenetét, nem is történethűen. Rongyos, szennyes asztalkendő, mél-

tatlanul elnyűtt ruhák, de az arcokon áhítat. Mikor pedig az utolsó vacsora megismétlődéséről van szó, akkor rongyos, mosatlan oltárterítő, kopott miseruha, szennyes korporálé és még hozzá szó-
rakozott, blazirt arc? No ez még a naturalista Uhdénak sem ízlenék.

Vagy ha tetszik, vegyük éppen az ellentétét!

Gyönyörű templom, üvegfestéses ablakok, díszes oltár gyertyafényben, aranybrokát miseruha . . . ott künn a jubiláló természet-temploma ezer méteres sziklafalakkal, amelyeket a világ építő-mestere emelt, az égboltozat napfényben ragyogó kék kupolája, virágdísz, madárdal . . . és a centruma mindennek, a pap, hideg, lelki-nyomorék, kezében a templomnak, a természetnek a mindenségnek Urával!

Ezért adta tehát a püspök a hatalmat: missam offerendi pro vivis et defunctis? Sajnos, régi igazság, hogy „Quotidiana vilescunt” a mindennapi dolog vajmi hamar elkopik. Nézzünk utána, vajjon mi magunk is nem kopunk-e? Aztán mondjuk férfias elszántsággal: „Dixi, nunc coepi” (Zs. 76, 11.) És mint a német mondja: Ein Mann, ein Wort! A férfi szavát állja! Vagy talán félünk a nagy gondolatoktól? Félünk s lusták vagyunk nagyok lenni, mert az kerülne valamibe? Mi kellene ehhez? Sokszor elég kevés. Szilárd napirend: pontos felkelés, elmélkedés, amely előkészület lehet egyben a szentmisére, bensőséges hálaadás a szentmise után, amely egymaga reformálni tudná az ellanyhult papiéletet.

A BUZGÓ SZENTMISE.

Hogy a szentmisét valóban odaadó buzgalommal végezhessük, többek közt jó, ha annak szövegét már előre ismerjük, értjük. E végből

alkalmas, ha a kis misekönyv állandóan ott van az íróasztalunkon, vagy imazsámolyunkon. Az utóbbi év két ilyen pompás és olcsó kiadással is megajándékozott minket: a Szunyogh-féle kitűnő fordítással és a Descleé-félével, amely ugyancsak nagyon megüti a mértéket. Kalazanci szent József olykor már előre háromszor is elolvasta a végzendő mise szövegét. Hasonlóképpen cselekedett Kupertinói szent József is. Ez egyben kitűnő elmélkedési anyagot is szolgáltatna, és a meditációs könyvet is olykor pótolná. Kispapjaink is alig tehetnek jobban, mint, ha kis misekönyvükből már most rendszeren kísérik a miséző pap minden szavát, akcióját, hogy amire az oltárhoz kerülnek, a szent ceremóniákban már otthonosak legyenek, s azok értelmébe mindjobban behatoljanak.

Ha ismerjük igazán a szentmisét, lehetetlen nem lelkesednünk érte. Ebben a tekintetben a liturgikus mozgalom mérhetetlen nagy szolgálatot tesz a híveknek, de elsősorban nekünk papoknak. Néhány idevágó megjegyzés!

A miseforma és annak egész szerkezete valóságos remekmű. Művészi szempontból is meszteralkotás. Sok kéz dolgozott rajta évezredek át és mégis olyan egyöntetű, mintha egyetlen lángész és lángszív alkotta volna.

AZ INTROITUS.

Sokszor maga elég anyag az elmélkedésre. Első akkord. Nagyszerű, mint a trombitaharsogás. Olyan szépen kifejezésre juttatja ezt a korál is, amely megzenésíti.

COLLECTAE.

Kevéssé kiaknázott aranybánya. Korunk egyik püspöke mondotta róluk: Az egész dogma-

tikát és morálist megtaláljuk bennök kompendiumban, rövid kivonatban. De legalább is az egész napi officium rövid reszümélje. Pompás ima, rövid, pontos, költői, tartalomdús. Nincs benne semmi frázis, minden szó találó. Egyszerű, nem fárasztó, szinte megragad az emlékezetben. Csupa ritmus, gazdag, teljes. Az újabb officiumok orációi, már magukon viselik a kor jellegét, amely több szóval kevesebbet mond, míg a régiek kevés szóval sokat tudtak kifejezni. Főképp a vasárnapok kollektái a legnagyobb remekek. Sok évszázad patináját viselik magukon. Sok közülük Gelasius, Ambrus és Nagy szent Gergely Sacramentáriumából van véve. Az „A cunctis” oratio III. Incétől származik. Az Egyház nagyon tudja mit csinál, tudja, hogyan kell Istenhez beszélni.

SZENTLECKE ÉS EVANGÉLIUM.

A bölcsesség bő folyamai, amelyek szüntelen áradnak Egyházunk paradicsomkertjében és semmi filozófia, semmi üldözés nem tudja azokat kiszáritani. Mi naponkint mellettük állunk és meríthetünk belőlük annyit, amennyit csak akarunk.

Egyéb részek, mint a *Kyrie*, *Glória*, *Graduale*, *Credo*, miként a szellő, élesztik az áhítat lángját.

A *Prefációban* minő lendület. Mind feljebb és feljebb szállunk: Cum Angelis et Archangelis, cum Cherubim et Seraphim, végre Isten trónjához jutunk és ott zengjük el a Sanctus, Sanctus, Sanctus-t.

Mily szerencse, mily kitüntetés, hogy én az angyali karokkal egyesülve ezt a nagyszerű, háromszor szentet naponkint elzenghetem!

A legszentebb az egész liturgiában. Benne minden oly nagy, fenkölt és mégis oly egyszerű. A fantáziának itt semmi sem jut, nincs itt semmi különös ritmus vagy lendület. Nincs itt a képeknek az a pazar pompája, amely helyel-közzel az Evangéliumokban, Episztolákban, Introitusban vagy Graduálékban mutatkozik. Itt csupa fenség, grandiózus egyszerűséggel párosulva. Egyesegyedül az isteni miszterium fensége uralkodik benne. Kezdetben összeköttetésbe lépünk a Kánont imádkozva az örök Atyával, qui est principium sine principio. Érintjük megemlékezésben a Szent Atyát és a megyéspüspököt, minden különös emelkedés nélkül. Azután jön a Communicantes. Minő szent közösség ez! Elsősorban a dicsőséges, mindenkor szűz Máriával, Istennek s a mi Urunk Jézus Krisztusnak Anyjával, az Apostolok szent Kollégiumával, Róma nevezetesebb vértanúival. Mintha csak a katakombák földalatti levegője ütné meg az arcunkat. Micsoda közösség!

Azután jön a *Consecratio*.

A dráma középpontja, összege és gyűjteménye Isten minden csodadolgainak. De e mellett itt is minő egyszerűség! Nem is lehetne egyszerűbben elgondolni. Qui pridie, quam pateretur . . . aztán a consecratio szavai, majd térdhajtás. Adott körülmények közt lehetne kevesebbet tenni vagy mondani?

Bezzeg, ha reánk volna bízva, hogy a ritu-sokat összeállítsuk, mit ki nem találtunk volna, hogy kifejezésre juttassuk érzelmeinket és az actus jelentőségét! Hála Istennek, hogy az Egyház tette ezt meg helyettünk!

Vajjon mikor imádkozzuk azt ájtatosabban, mint most Vele szemtől-szemben, mintegy szemébe nézve?

Da pacem in diebus nostris . . . míg ott künn morog a készülő vihar, zúgnak, zajonganak a tömegek . . . adj nekünk békét!

A három oratio a szent áldozás előtt.

Mily egyszerű ez is és minő közvetlen! Azért a békéért esedezünk, amelyet az Úr ígért nekünk! (Jn. 14, 27.) amelyet a világ nem adhat, az Isten Fiának békéjéért, amelyben Ő él és mozog, Ő, akinek, mint szent Ambrus mondja, természete a béke, „cuis natura pax est”. Ki ne indulna meg, ha egy kicsit is meggondolja, hogy az áldozás előtti imákban szinte annak keblére hajlik, akiből minden béke árad a mi harcban, küzdelemben fáradt, tikkadt szívünkbe! Az utolsó két, áldozást megelőző imában lelkünk legnagyobb, legégetőbb ügyeit ajánljuk édes Üdvözítőnknek: hogy mindig ragaszkodjunk szent parancsaihoz, attól minket soha, semmi el ne tántorítson, továbbá, hogy a szent áldozás ne váljék ítéletünkre, kárhozatunkra, hanem üdvösségünkre. Minden olyan gyermekded, szép, bizalmas. Bár ne futnánk rajtuk keresztül olyan közömbös, szórakozott lélekkel!

Aztán megáldjuk, megáldatjuk magunkat Jézussal, mielőtt hajlékunkba betérne. Ez az áldás egészen és kizárólag *nekünk* szól, a formája is egyes számban van. Ő minő szelídséggel, kegygyel áld meg minket Krisztus, amikor portánkat átlépi. Aztán *két szín alatt* megáldozunk. A szt. vér vétele újabb és nagyobb kegyelmek kiadását jelentheti, ha a szent Test vétele lelkünket már felmelegítette és jobban diszponálta. No meg

rajtunk is érvényesülhet az Írás igéje: „Vinum laetificat cor hominis.” (103. Zs. 15.) És a másik „Et laetabitur cor eorum quasi a vino.” (Zach. 10, 7.)

A szt. áldozás pillanatában szinte a vallás és élet célpontjánál vagyunk, ami az *Istennel való egyesülés*. A célnál minden dolog megnyugszik . . . Lelkem Istenben megnyugszik, O res mirabilis!

Az *utolsó áldásban* is mennyi szépség, mennyi poezis! Megcsókoljuk az oltárt, Krisztus jelképét, aztán az ég felé tárjuk karunkat. Erre aztán a szent miszteriumba merült, ázott arccal a hívek felé fordulva megáldjuk őket. Megáldunk mindenkit, barátot és ellenséget. Megáldjuk azt is, aki minket átkoz: Maledicimur et benedicimus. Ez a mi bosszúnk: benedicere, benefacere, áldani és jót tenni. Az utolsó Evangélium úgy nagy vonásokban elmondja a Verbumnak örök és időben való történetét, aki „teljes kegyelemmel és igazsággal”, plenum gratiae et veritatis.” Minő két szó ez a mai skeptikus, blazirt korban!

Vegyük át rövidesen a XIII. Leo pápától a magán misék után előírt imákat is, Ave Maria! A szentek nem fogynak ki az angyali üdvözllet magasztalásából. A Miatyánk után a legszebb és legszentebb imának állítják. Annál is inkább az, mert felében sugalmazott szentírási szöveg.

A szentek azt mondják róla, hogy a predesztináltak melódiája. Szent Bonavetura pedig így jellemzi: „aki ettől a harmattól (az Üdvözlégytől) ázik, terméketlen nem marad a lelki életben.”

SALVE REGINA.

A legszebb antifóna telve költészettel és realizmussal. Minő eszmék! Mária királynő, anya,

az irgalom anyja, Isten irgalmának megtestesítője és szimbóluma női alakban.

Élet, édesség, reménység! Mit nem mondanak ezek a szavak a mi napjainkban. Aztán az emberi nyomornak odavetett, markáns képe „ad te clamamus exules filii Hevae. Hozzád kiáltunk Éva számkivetett fiai.” „*Gementes et flentes in hac lacrimarum valle.*” De aztán a siralom völgyre ráesik a derűs, reményteltető napsugár, az „irgalmas szemek,” „*misericordes oculi.*” Végül elragadó kép: Anya a Fiával.

DEUS REFUGIUM NOSTRUM.

Ennek az imának, amely csak néhány évtized óta hangzik el oltáraink zsámolyáról, mégis már több ezer éves múltja van. Nem kisebb alaknak, mint az inspirált Mózesnek ajkán hangzik fel, aki népét óriási katasztrófa következtében a pusztában sírba szállni látja. Erre szemét a változatlan örök Istenhez emelve felkiáltott: „*Domine refugium factus es nobis a generatione in generationem.*” „Uram, te vagy a mi menedékünk nemzedékről-nemzedékre.” (89. Zs. 1.) Ma is pusztít a mētely, ragály, főleg az erkölcsi, szellemi téren, és mennyi lélek belepusztul. *Populum ad te clamantem* . . . Hozzád kiáltó népedre tekints le! Nemcsak susogás, hanem kiáltás, clamor validus, hatalmas kiáltás kell ma az imában is, mint szent Bernát megjegyzi: „*Clamore magnum sane magnitudo necessitatis extorsit.*” A hatalmas kiáltást a hatalmas szükség sajtolja ki. *Propitius respice!* Keggyesen tekints le! Mily megható, szép gondolat ez! Isten a magasból családjára keggyl tekint alá. Hogy ezt az Egyház a maga számára annál hathatósabbán biztosítsa, segítségül hívja a dicsőséges min-

denkoron szűz Máriát, annak Szt. jegyesét, Józsefet, az Apostolfejedelmeket és az ég minden szentjét.

Igy imádkozik aztán az Egyház a bűnösök megtéréséért. A bűnben fetregő, a kárhozat veszélyében forgó világról van itt szó. Gondoljunk azokra, akiknek megtérése — hivataluknál fogva is — különösen szívünkön fekszik.

Pro libertate Ecclesiae, az Egyház szabadságáért imádkozunk, hogy mentse meg Isten, szabadítsa ki a politika, hamis tudományok és irodalom bilincseiből. Adjon szabadságot a pápának, püspököknek, papságnak, hogy áldásos tevékenységüket az állam, haza, család és egész társadalom érdekében szabadon kifejhessék. Kérjük az Egyház *felmagasztaltatását*, amely azonos a népek, a világ javával, üdvével.

A *szent Mihályhoz intézett imaszavak* mily energikusak. Szent Mihály a történelem előtti világkorszakban lejátszódott szörnyű csata hőse. Kérjük, hogy a mai nagy szellemi harcokban is, amelyeket a pokol hatalmai Isten országa ellen indítottak, vegye át a fővezérletet s legyen az Ecclesia militansnak, a vitézkedő egyháznak oltalmazója. Valóságos csatazaj csendült meg ebben az invocatióban, felelet arra a félelmetes dübörgésre, morajra, amellyel a támadást az alvilág hatalmasságai világszerte csodálatos tervszerű egyöntetűséggel már megkezdették s kétségbeesett kitartással folytatják. Borzalmas rohamra, általános támadásra mintha éppen most készülnének. Ez a felhívás Szt. Mihályhoz „Imperet illi Deus,” amely emlékeztet a vitatkozásra, „viaskodásra,” amelyet az angyalok vezére a sátnálnál Mózes holttesteméért folytatott, (Jud. 9.), valóságos exorcizmus, amelynek elrendelésére XIII. Leo pápát látomása indította. Egyik szent miséje

után ugyanis megmutatta neki Isten, mint lepik el az egész világot a támadó gonosz szellemek. Aichner Simon brixeni püspök ezt magának a pápának szájából hallotta, aki viszont P. Noldinak, a híres moralistának beszélte el.

Ostromoljuk meg mi Istent ezzel a buzgó fohással. „Haec vis Deo grata est,” mondja Tertullian. Ez az erőszak tetszik Istennek. Ugyancsak ő mondja: „Az ima az egyetlen, ami még Istent is legyőzi.”

*

Íme ez a néhány odavetett gondolat is mutatja, hogy mit találhatnánk mi a szentmiseben, ha azt kissé nagyobb reflexióval és készüllettel végeznők! Mennyi szépet, kedveset és magasztost! A liturgia mily értékes foglalata az isteni gyémántnak, de egyben a papi áhítatnak is minő lendítő kereké!

Ne rohanjunk el olyan viharos gyorsasággal a gyönyörűséges mezőségek fölött, mint az üldözött szarvasok, akiket űz a vadász. Hiszen ezek a mezők nekünk is termettek virágot. Vegyünk, szakítsunk kellő időt magunknak.

Azt mondták a régiek, aki siet a misével, siet az étellel. „Ezért van köztetek sok beteg és erőtlenség, és alusznak (meghaltak) sokan.” (I. Kor. 11, 30.)

Ez a félóra, és pedig *teljes* félóra, legyen már csak Istené és a híveinké, akik szeretik imáikat a mise *alatt* elvégezni . . .

A buzgó szentmise megőrzi lelki frissességünket és lelki s (talán) testi fiatalosságunkat a zsoltár igéje szerint: „Introibo ad altare Dei, ad Deum, qui laetificat juventutem meam.” „Bemegyek az Isten oltárához, az Istenhez, ki ifjúi örömmel tölt el engem.” (42. Zs. 4.)

SZENTMISE.

A) ELŐKÉSZÜLET A SZENTMISÉRE (ÁLDOZÁSRA). (AZ ÉRZÉKEK ALKALMAZÁSA).

Szentmisére (áldozásra) készülve, vagy szent-ségimádó óráinkat végezve, üdvösen vehetjük igény-be az elmélkedő imának azt a kedves és könnyű módját, melyet „applicatio sensuumnak”, „érzések alkalmazásának” nevezünk. Öt érzékünket sorra véve s minél szellemiesebben használva, szinte önként fakadnak lelkünkben azok az érzelmek, melyek feltétlenül kell, hogy átitassanak minden jó előkészületet a szentáldozásra s amelyeket ugyanezért Egyházunk már a katekizmusban is szívünkre kötött. Ezek: hit és imádás, alázatosság és bánat, reménység, szeretet és vágyakozás.

1. Látás, (Hit és imádás). Szemlélem először is Jézus Krisztus szent emberségét, ahogy képzelő-tehetségem a legszebben, legmagasztosabban azt előállítani tudja, „Speciosus forma prae filiis hominum.” Ékes alakú az emberek fiai fölött” (Ps. 44, 3.). Fellépése, megjelenése, magatartása, egész valója: isteni! Szemlélem Öt élete különböző jeleneteiben. A jászolban a bájos, mosolygó gyermeket, a názárethi műhelyben sürgő-forgó kedves fiút, aztán az apostoli férfit, az érte rajongó tömegek pásztorát, vezérét. Azután a nagy, felséges szenvedőt; a dicsőségben ragyogó feltámadottat. Igen!

ez a Jézus van itt — tölem néhány lépésnyire. Ezzel állok én most szemben. Ezt várom, hogy belém szálljon. Hiszem Uram, de erősítsd hitemet, gyógyítsd praktikus hitetlenségemet. Nézem, nézem Őt, amint Szűz Anyja nézegette feltámadása után, mert hiszen a megdicsőült Jézus van itt. Nézem szép fejét, arcát. A töviskorona helyett a dicsőség aureolája köríti. Keze, lába, melyek szegekkel voltak átalszegezve, most tündökölnék, mint az aranyrózsák. Szívsebe ragyog, mint a nap. Hiszem Uram, hiszem és szemlélem.

A testről azután behatol szemem a lélekre. „Anima Christi"! Mily fénytenger, minő szépség! Képességei: az emlékezet ragyog, mert telve van a legszebb, legdicsőbb képekkel. Értelme ragyog, hiszen Szt. Pál szerint „in eo sunt omnes thesauri sapientiae et scientiae absconditi," „Benne rejlik a bölcsesség és a tudománynak minden kincse" (Kol. 2, 3), mélységes gondolatok foglalkoztatják, melyek csakis Isten dicsőségére s az emberi nem üdvére vonatkoznak. Akaratában a legnemesebb hajlamok izzanak a szeretet tűzében. A többek között mély részvét gyengeségeim és a nyomorommal szemben.

Eddig mint embert szemléltem Uramat. Tekintsek még mélyebbre. Szemléljem most már az Igét, ki az Atyjától öröktől fogva születik s Vele egy marad a természetben. Itt van tehát az Igé által az Atya s a Szentlélek is; itt van a teljes Szentháromság egész valójában. Minő fénytenger! Az eucharisztikus leplek valóságos jótétemény számomra. Nélkülök hogyan bírnám elviselni Istennek, a Véghetetlennek ekkora közelségét!

Ez az Istenség van az Igé révén egybeforrvan az emberi természettel. Ez az Istenember van elrejtve a szegényes kenyérszín alatt, s íme már

készül, hogy belém szálljon, lelkem vendége legyen. Uram! hiszek s imádlak! Adoro te devote latens Deitas; tibi se cor meum totum subicit, quia te contemplans totum deficit . . . „Imádlak rejtett Isten s szívből áldalak; elmém teelőtted megalázódik, mert ha téged szemlél, megfogytokozik.“

2. Hallás. (Alázat és bánat.) Hallom, amint a mennyei Atya az égből mondja: „Ez az én szerelmes Fiam, őt hallgasd!“ (Luk. 9, 35.) Tehát hallgatom. Mit mond? Ott ülök Mária Magdolnával lába mellett, hiszen ez a legjobb rész. Szorgoskodásra lesz még időm elég. Az Úr beszél. Ő úgy szereti az eucharisztikus leplek alatt hirdetni az evangéliumát. Minő elragadó hévvel beszél! Valóban, így ember még sohasem beszélt. „Hallgasd csak lelkem! Az a látszólag oly néma titok, mily megkapóan festi előtted a világ s minden mulandó dolgok hiúságos voltát. Beszél főleg áldozatról, türelemről, engedelmességről, nagylelkűségről, tisztaságról; szerénységről és minden egyéb erényről. Különösen a lekipásztori erényekről. Halljam csak, mintha most mondaná: „Én vagyok a jó pásztor, a jó pásztor életét adja a juhokért“ (In. 10, 11.) Azután, mintha finom, gyengéd, szeretetteljes szemrehányásokat hallanék a sz. leplek alól. Én — és te? De mennyire nem illünk össze, pedig most éppen azon vagyunk, hogy eggyé legyünk, összeolvadjunk. Alázatba, bánatba merülök. Megígérem, hogy ezentúl: „Lucerna pedibus meis verbum tuum et lumen semitis meis . . .“ (118. Zs. 105.) „Lábamnak szövétnek a te igéd, s ösvényeimnek fényessége.“ Igen, a te igéd s elveid irányítsák ezentúl lépéseimet s világítsák be ösvényeimet . . .

3. Tapintás. (Reménység) A fa csak akkor melegszik s gyullad lángra, ha tűz érinti; a seb

is csak akkor heged, ha a gyógyfű hozzátapad. Melegedni, gyógyulni kívánok, kell, hogy lelkem az Úrral közvetlenül érintkezésbe lépjen. Földi életében ruhája szegélyének érintése is visszaadta az egészséget. Én most magával, személyével legbensőbbben, áthatóan érintkezem. Mit nem várhatok, mit nem remélhetek?! Értelmem az Isten-ember értelmébe merül s megszabadulok a vakságtól. Képzetelem, emlékezetelem hozzátapad s megtisztul. Szívemet Szívébe mártom s leég arról a salak, s izzásba jön, sőt érzéseim is mintha vele össze olvadnának, hogy ezentul az ő szemével lássak, az ő fülével halljak . . . Elsajátítom tőle a szent papi szerénységet . . .

Egész valóm az istenség tengerébe mélyed, s ott megtalálja a békét, a nyugalmat, a menny előízét. „Insper et caro me requiescet in spe . . .” (15. Zs. 9.) „Sőt testem is reménységben pihen.”

4. Szaglás. (Odaadás, alázatosság.) Az Úr közelében nem érzem-e lelkemmel az égi balzsamos illatot? Ez a balzsamos illat, melyről az Énekek-éneke oly sok szépet mond, az Üdvöztőnek minden erénye, de főkép önátadása, áldozatkészsége. A mennyei Atya Neki mondja: „Ime az én Fiam illata, mint a teljes mező illata, melyet az Úr megáldott.” (Gen. 27, 27.)

Én pedig felelem az Énekek-énekével: „Trahe nos, post te curremus in odorem unguentorum tuorum.” „Vonj engem magad után, futunk keneteid illatára.” (1, 3.) De főképpen az áldozat kellemes tömjénfüstje az, melyet a mennyei Atya leginkább élvez, midőn az oltárról az égbe hat: „Odoratus est Dominus odorem suavitatis.” „Megérzé az Úr a gyönyörűség illatát.” (Gen. 8, 21.)

Én is áldozni megyek. Vele, benne áldozattá kellennem, lemondva magamról, ragaszkodásaimról, világias gondolkodásmódomról, az önszeretet „elveiről.” Az áldozatosság morzsolja az én lelkemet is, mint a balzsamot, hogy én is kellemes illatot árásszak magamból „ut Christi bonus odor sim” „hogya Krisztusnak jó illata legyenek” s ezzel másokat is Krisztushoz vonzzak, édesgessek, csalogassak.

Add Uram, hogy ebben a szentáldozásban az én teljes önátadásom, lemondásom, áldozatom befejeződjék!

5. Izlés. (Szeretet és vágyakozás.) Ezt az érzéket nem ok nélkül hagytuk utoljára. Hiszen ez az érzék ébreszti fel bennem azt a mohó lelki étvágyat, amely a szentáldozásra legközvetlenebbül előkészít, disponál. Ezzel élvezem azt, amit a mennyei Atya lakodalmas asztalára nekem feltálatnak. „Egyetek barátaim és ígyatok és részegüljétek meg szeretteim!” (Énekek-éneke 5, 1.) „Gustate et videte!” „Izleljétek és lássátok!” Ez az a kenyér, mely „minden gyönyörűséget magában foglal”. Ámde, ha azt élvezni akarom, akkor nem elég csak úgy sebtében lenyelnem. Le kell ülnöm; nyugodtan, higgadtan izlelgetnem az Urat; szinte cseppenként szürcsölnöm a szt. vért, — már előre. Vagyis fontolgatnom kell, mily jóságos, kedves, minő édes az Üdvözítő! Mekkora kincs! Egy cseppje ennek a vérnek végtelenszer több a világnál, ezer világnál!

Igy aztán majd felébred bennem a lelki étvágy, szt. szomj, éhség, epekedés, mohóság. Akkor nem ízlik már egyéb más az életben. Semmi teremtmény. „Gustato spiritu necesse est carnem despiciere.” „Ha egyszer már megízleltük a lelki gyönyört, a testi gyönyör szükségképen

megvetendőnek tűnik." (Szent Bernát.) Vagy igazat adok Jóbnak: „Megehetni-e az ízetlent (a világias örömöket,) vagy megízlelheti-e valaki, mi megízleltetvén, halált okoz?” (6, 6.) Esedezni fogok Szent Ágostonnal: „Könyörgöm, Uram Jézusom, hogy számomra minden keserű legyen, hogy csupán Te légy számomra édes. Mert te vagy az a felfoghatatlan édesség, melytől minden édesedik”. . . . Azért is csak „Veni Domine Jesu, veni!” „Jőjj Uram Jézus, jőjj!”

B) HÁLAADÁS A SZENTMISE (ÁLDOZÁS) UTÁN.

Az a negyedóra vagy húsz perc, amelyet a szentmise (áldozás) után az Úr Jézussal együtt szoktunk tölteni, papi életünknek valóságos Táborra, a legértékesebb idő az egész nap, sőt az egész életben. Sajnos volna, ha e drága perceket kellőleg ki nem aknáznók, bizonyos aléltóságban töltenők, csak itt-ott ébredve öntudatra, mint ahogy az elájult barát, kit barátja keblére ölelve élesztget. Sőt azt sem tanácsolnók senkinek, hogy közvetlenül a szentmise után csupán szóbeli imát, pl. a szent zsoltosmát, végezzen, ha csak az időhiány erre nem kényszeríti. Ilyenkor az elmélkedő, főleg affektív ima van a helyén s könnyen is adódik. A megszokott Eymard-féle módszer, mely sorra veszi az imádást (dicséretet, hálaadást, engesztelést és könyörgést), itt is jó szolgálatot tehet. Kibontjuk kissé a hálaadás céljára. Tervünkben, úgy véljük, nincs semmi erőltetett; a helyzet fakasztja lelkünkéből, miért is, ha egyszer megismertük, reá vissza-vissza térünk. Főelőnye pedig az, hogy ezzel a fonállal kezünkben az idő mindig túl rövidnek tűnik fel s nagy haszonnal múlik.

1. Imádás. (dicséret.) Mihelyt Jézust keb-

lünkbe zárva, vele csendben, egyedül vagyunk, az első teendők, hogy minden teremtménynek, sőt saját tehetségeinknek is csendet parancsolunk, s mély hallgatásba merülünk. „Dominus in templo sancto suo, sileat a facie ejus omnis terra,” „Az Úr az ő szent templomában van, az ő színe előtt hallgasson minden föld.” (Habac. 2, 20.)

Ameddig csak erőltetés nélkül bírjuk, néma, csendes csodálkozásba merülve szemléljük a mindenség Urát. Lehetőleg egy időre függesszünk fel minden aktív tevékenységet s engedjük át magunkat Urunknak, hogy isteni Valója átjárja, áthassa, átítassa, átalakítsa a mi valónkat. Az imádásnak egyik módja sem felel meg annyira Isten végtelen nagyságának és a mi semmiségünknek, mint, ha így tevékenységünket felfüggesztve, életünk az Ő jelenlétében mintegy megsemmisül. Ezzel elismerjük, hogy Isten nagyobb nemcsak annál, amit dicséretére mondani, — hanem annál is, amit gondolni tudunk. Ő végtelenül szellemünk felett áll. Ezzel így egész lényünk hódol, mintegy mondva: „Domine quis similis tibi?” (Ps. 34, 10.) „Ó, Uram, ki hasonló hozzád?”

A néhány percnyi néma csodálkozás után, amely maga a legmélyebb imádás, térjünk át a kifejezett, aktuális hódolatra, imádásra. Tegyük azt úgy, ahogy Szűz Mária tehette, midőn az Ige benne testté lőn. Imádjuk Őt annyira, amennyire magát megalázza. Szemléljük, amint szívünk oltárán Atyját értünk imádvá — szétfoszló színekkel együtt mintegy lassan elenyészik, magát feláldozza . . . Ébresszük fel most lelkünk minden tehetségét: az emlékezetet, értelmet, akaratot. Rendeljük be azokat lelkünk legbelsőbb szentélyébe; hívjuk be az őt külső érzékünket is, s mondjuk nekik: „Venite adoremus et procida-

mus ante Deum, ploremus coram Domino, qui fecit nos . . ." „Jőjjetek, imádjuk az Urat és boruljunk le előtte, könnyezzünk az Úr színe előtt, ki minket teremtett." Hadd hódoljanak, és szent összegyűjtöttségben hadd imádják az Urat, együtt a szt. angyalokkal, kik, nézzük csak! — köröttünk lebegnek és imádják a bennünk rejlő Istenséget. Mondjuk nekik: Adorate Eum omnes angeli ejus!" „Imádjátok Őt angyalai mind! (Zs. 96, 7.)

2. Hálaadás. Hálálkodásunk ezután legyen általános, katolikus. Ne csak arra irányuljon, amit most kaptunk Istentől a szt. áldozás által, hanem terjedjen ki Isten minden jótéteményeire, melyeket jómagunk s hozzánk tartozók (híveink) valaha az Úr bőkezűségéből élveztek, sőt élvezni fognak. Szívünk most Jézus Szívébe olvadt. Adjunk tehát az Ő Szívével hálát. Köszönjük meg Istennek a természet, kegyelem s dicsőség minden jótéteményeit, melyek e Szívből szünet nélkül áradoznak s pedig úgy mireánk, mint szeretteinkre mind tágabb s tágabb körben. Vagy ha jobban tetszik, elkezdhetjük a jótéteményeken, melyeket valaha Szűz Máriára s az egész diadalmas Egyházra árasztott s áraszt; aztán áttérhetünk a szenvedő és küzdő Egyházra, míg csak mimagunkig nem jutunk, hálálkodva a lét, az élet, a hit, a kegyelem, nevezetesen a hivatás jótéteményeiért. „Gratias Deo super inenarrabili dono Ejus." „Hála legyen Istennek az ő kimondhatatlan ajándékáért." (2. Kor. 9, 15.)

3. Engesztelés. Isten megszámlálhatatlan s végtelen jótéteményei önként felhívják figyelmünket a nagy hálátlanságra, mellyel mi azokat — a többi teremtménnyel egyetemben viszonzottuk, a sérelmekre, melyekkel mi s annyi mások az

isteni Szívet illettük. Áttekinthetjük azokat amúgy futtában saját magunktól kiinduló hullámgyűrűkben. Csak mi, Urunk választottjai, barátai, képviselői (alter Christus!) mennyiben térünk el naponkint az isteni Ideáltól. Mennyi udvariatlanság, figyelmetlenség az isteni Fenséggel szemben napközben, sőt magában a legszentebb ténykedésben, a szentmisében. Kedves oltártestvéreink között hány olyan van, akinek eljárása Urunkkal szemben messze túlhaladja azt, amit csak tisztelatlenségnek nevezünk, aki vele szemben perfiden, szentségtörően, Júdás módjára viselkedik! Valóban ki hivatottabb ezért engesztelést nyújtani, mint mi, a szt. szolidaritás következtében! Mennyi sérelem éri aztán az isteni Szívet csak egyetlen napplébániánk területén. Ki engeszteljen ezért, ha nem az „inter vestibulum et altare plorans sacerdos”? „A tornác s az oltár között siránkozó pap?” (V. ö. Joel 2, 17.)

Mennyi bűnt követnek el egyházmegyénk, hazánk területén, az egész világon . . . Van mit kiengesztelni, — van elég. Jaj a világnak, ha nincs már engesztelő! Nekem, mint papnak hivatásom s kötelességem is az engesztelés, és van is módom reá bőven. Kezemben a szt. mise. Ámde nem elég, hogy csak Krisztus Testét, Vérét mutatom be engesztelő áldozatul, hanem a saját testemből, véremből, életemből is hozzá kell járulnom a nagy hivatás-feladat megoldásához. Megújíthatom itt, s engesztelő áldozatul bemutathatom Jézus Szívének ünnepélyes tisztasági fogadalmamat, melyet a subdiakonatus felvétele által letettem. Az az önmegtagadott, tartózkodó élet, az a szt. gyász, melyet a coelibatus feltétlen megkövetel, papi életemet állandó engesztelő áldozattá teszi, melynek utolsó lángja halálos ágyam oltá-

rán fog ellobbanni. De felajánlhatom engesztelésül papi életem funkcióit, fáradságait, küzködését s keresztjeit is. Mindezt szt. szándékkal az Úr Szívének engesztelésére irányíthatom.

4. Könyörgés. A szentmise után, hasonlóan a szent Szűzhöz, szinte könyörgő mindenhatóság vagyok. Minő kár volna az aranydús bányát ki nem aknázni, az aranykalászokat ringató szántóföldet le nem aratni! Kérnivaló van bőségesen. Forduljak a lelkemben trónoló Jézushoz, mint Királyhoz, Prófétához s Főpaphoz.

a) Mint Királynak terjesztem elő Uramnak az Ő országának ügyeit. Nevezetesen imádkozzam a Szentséges Atyáért, a püspöki karért, az egyházi előljárókért. De ne feledjem itt a világi előljárókat sem, a királyi családot s az annyi tátongó sebből vérző szegény, szerencsétlen hazánkat.

b) Mint Prófétával (tanítóval) tárgyaljuk meg édes isteni Vendégünkkel az iskola-ügyet, a hitoktatást, a kül- s belföldi missziókat. „Adveniat regnum tuum!” Jöjjön el a te országod”. (Mt. 6, 10.)

c) De leginkább mint főpap előtt táguljon ki papi szívünk. Imádkozzunk a lelkekért, kiknek gondját reánk bízta az isteni Gondviselés. Nevezetesen kérjük az Urat, hogy adjon az anyáknak termékenységet, teremtsen minél több s szebb lelket az Ő dicsőségére. Kérjük, hogy a magzatok elérjék a szent keresztséget, a gyermekek megőrizzék a keresztségben kapott ártatlanságot; ifjak, hajadonok épen megállják a kísértés tűzpróbáját, tisztán kerüljenek az oltár elé. Ajánljuk aztán Jézus Szívének a keresztény családokat, a gyermeknevelés ügyét; a betegeket, haldoklókat, főleg, kik a mai napon lépnek Isten ítélőszéke elé. Könyörödjünk a megholt hívekért. Aztán a bűnösökért. De ne feledjük azokat sem, kik „nem ez

akolból valók", akiket még el kell hozni, hogy „egy akol legyen s egy pásztor . . .” Talán itt volna helyén egész különösen kérni „Dominum messis, ut mittat operarios in messem suam!” „Az aratás Urát, hogy küldjön munkásokat az ő aratásához.” (Lk. 10, 2.) Adjon az Úr minél több s nagyobb hivatást.

Szerepelhetnek itt gyónóink; azok, kiket az első gyónásra és áldozásra elkészítünk. Egyleteink és számos más ügy, amely a lelkipásztori szívünket különösen érdekli. Ne únjuk meg ugyanazon ügyeket naponként előterjeszteni „eundem sermonem dicens,” „ugyanazon beszédet mondván”. (Mt. 26, 44.) Mert hiszen régtől fogva bevált elv az, melyet a tapasztalás ezerszer igazol: Pete quotidie, et accipies!” „Kérd naponként és megkapod.”

Végül nem mulaszthatjuk el, hogy lelkünket, vagy pedig az elhunytakat teljes szent búcsúval ne gazdagítsuk. Egyházunk erre könnyű s bő alkalmat ad. Nevezetesen ott az „En ego”-féle „Íme ó jószágos édes Jézusom . . .” szép ima, melyhez legalább egy Patert, Avét, és Glóriát, vagy más szóbeli imát csatolunk az Egyház szándékára. (S. Poenit. 1933. 20. sept.)

C) ANYAG A SZENTMISE UTÁNI HÁLAADÁSHOZ.

I. AZ ARSI PLÉBÁNOS.

Anyag. A boldog arsi plébános gyakran látja egyik öreg földmíves hívét, Chaffangeon Lajost, amint mozdulatlanul, kigyúlt, könnyes arccal, szinte megmerevedett szemekkel a tabernaculum előtt térdel. Egyszer megkérdi tőle: „Barátom, mit beszélsz te olyan hosszan az Úr Jézussal?” Amaz feleli: Nem szólok semmit, Ő sem szól semmit,

csupán nézem Őt és Ő néz engem és a szívem úgy felmelegszik."

1. Nézem őt. a) Kit látok, mit látok? Az eucharisztikus fátyol mintha csak szétfoszlanék s látom felém kitárt keblét, Szívét. Milyen szívet látok? Nem olyan szeszélynek s szenvedélynek alávetett, olyan változékonyat, üreset s hideget . . . nem önzőt. Látok gazdag, nemes, állhatatos, lángoló, önfeláldozó szívet. Ha van szív, nagy, fenséges, kedves, melyért lehet, érdemes lelkesedni, azt papi ideálnak választani: „Ime a Szív."

b) De ez a Szív nem csupán kép! Eleven forrás, szökőkútja „a kegyelem élő vizeinek". Mózes sziklája, melyből üdítő vízsugár szökel elő. Siloe tava, mely meggyógyítja a belemérülőket. Jákob kútja. Aki odaül melléje, érzi lelkében a szót: „O si scires donum Dei." „Ha tudnád az Isten ajándékát!" (Jn. 4, 10.)

c) Bűbánatba merült Szív, szeretetében csalódott Szív; elhagyatott, sértegetett Szív, amelyet még azok is megvetnek, akiket kiválasztott, legjobban szeretett. Mi fáj a szívnek jobban, mint, ha legnemesebb intencióit félreismerik? Ime, Őt nem ismeri, félreismeri a világ, sőt a választottak is, még sok papja is. — És én? . . .

2. Ő néz engem. És mit lát bennem? Gyarló, szegény szívet.

a) Árva szívet, mely oly szegény még a neki legszükségesebb erényekben is, szegény az érdemben, szegény a vigaszban.

b) A kegyelem élő vize után áhítozó, tikadt, fáradt szívet.

c) Szemrehányásokkal terhelt szívet, amelynek pedig hivatása volna nem csupán magáért, hanem másokért is engesztelni az isteni Szívet . . .

3. És a szívem úgy felmelegszik.

Mert kapok ebből a Szívből a) világosságot. A szívemre eső sugarak fénye mellett megismerem Üdvözítőm Szívét, hogy mi volt s mi a jelen pillanatig énhozzám; de megismerem saját szívemet is, milyennek kellene lennie. Belátom itt, hogy az én szegény papi szívem reformra szorul; és ezt a reformot egyszer már el kell kezdenem. „Íme a Szív, íme a minta!” „Hoc enim sentite in vobis, quod et Christo Jesu . . .” „Ugyanazt az érzést ápoljátok magatokban, amely Jézus Krisztusban is megvolt.” (Fil. 2, 5.)

Kapok ebből a szívből b) *vonzó, emelő erőt*, meleget s szeretetet. Megmerevedett lelki tehetségeimet, tagjaimat, mint a tavaszi napsugár felmelegíti. Kemény szívemet meglágyítja, hogy ebbe az isteni formába legyen önthető, melyet Jézus Szíve mutat. „Ő lát engem, és a szívem úgy felmelegszik.”

Kapok ebből a szívből c) bátorságot. Megadja tekintetével. Mit nem tesz egy-egy tekintet . . . a szolgára, a tanítványra, a katonára! Mit tehet egy-egy isteni tekintet!

Rátekint Mátéra és az otthagya mindenét, követi a Mestert. Rátekint Zacheusra s a fukar tőzsérből bőkezű, áldozatkész adakozó lesz. Saulból, a farkasból, bárány, sőt pásztor lesz, a Peccatrixből a tiszta szeretet tükre. A tömegek étlenszomjan követik. Péter zokogva bánja vétkét.

Az Úr reájuk nézett és szívök felmelegedett . . .

Íme, ugyanez az Úr most néz engem és én most nézem Őt. Nem tudom, nem is akarom többé levenni róla tekintetemet. Nemcsak Úrfelmutatáskor s az áldozást megelőző szent pillanatokban nézem Őt. Nemcsak adoráláskor szegzem rá tekintetemet, hanem minden papi teendőmben, napi

munkámban, az iskolában, a beteglátogatás alkalmával, szentbeszédemre készülve, legalább felfelpillantok Őreá! Ő mindig szemmel kísér engem, ne vegyem le tehát én sem szememet Róla, „donec revelata tandem facie visu sim beatus suae gloriae.” „Mígnem a fátyol leple felderül, lássalak örökre leplezetlenül.” Amen.

II. JÉZUS SZÍVE AZ OLTÁRISZENTSÉGBEN **PANASZKODIK, KÉR ÉS ÍGÉR.**

Urunknak Alacoque Szt. Margithoz intézett közismert szavai nyomán.

1. Jézus Szíve panaszkodik. a) „Ime a Szív”. Jézus bemutatja nekünk. Bemutatja a legnagyobb remeket, mely a mindenható Művésznek, a Szentléleknek műtermében készült, hogy utolérhetetlenül szép foglalatja legyen magának az istenségnek: „Öbenne lakik az Istenségnek egész teljes volta testi valóságában”. (Kolossz. 2, 9.) Bemutatja a legnemesebb, legtisztább s legmagasztosabb gondolatoknak és érzelmeknek hangszerét. Szíve ez a mi legjobb Urunknak, leggyengédebb Atyánknak, legőszintébb barátunknak.

Miként mutatkozott be ez a Szív a naimi özvegynek, Mártának és Máriának, Lázár halálakor? a bűnbánóknak, a tékozló fiúknak . . . ? Minő nagy a részvéte! Velem is! Legbensőbbben résztvesz egyéni, lelkipásztori gondjaimban, bajomban, szenvedésemben. Kimondhatatlanul fájlalja még azok vesztét is, kik önmaguk okai kárhozatuknak. „Ime a Szív!”

b) „Mely az embereket annyira szerette . . .” Fontolgom ezt a szót: *annyira*. Hogy általában szerette, ki kételkednék abban? hiszen életét adta értök. Nincs köztünk, ki magáról Szt. Pállal el ne mondhatná: Dilexit me et tradidit semetip-

sum pro me." „Szeretett engem és önmagát adta értem." (Gal. 2, 20.) De Jézus nemcsak szeretette az embert, hanem „annyira" szeretette! Ki tudná ezt kimerítően elgondolni s kifejezni? Mintha Urunk ebben maga is kételkednék. Azért mondja egyszerűen: „annyira".

Nézz csak a jászolra, a keresztre, az oltárra, s ami azon számtalanszor végbemegy az angyalok s szentek örök csodálatára! Ime az Isten, ki annyi szenvedés és megaláztatás után szüntelen misztikus halált hal, s aztán kínálja magát boldogs boldogtalannak: „Jőjjetek, vegyetek, egyetek, s igyatok engem mindnyájan!"

Igen, „ennyire" szeret mindenkit; — s akkor engem?! engem, kit milliók közül kiválasztott: „Jam non dicam vos servos sed amicos." „Már nem nevezlek titekek szolgálóinak, hanem barátainak." (V. ö. Jn. 15, 14. 15.) Egyetek barátim és igyatok s ittasodjatok, kedveseim! (É. é. 5, 1.) És mégis, hol az emberek hálája? Hol az én hálám?

c) „És mégis az emberek részéről csak hidegséget, közönyösséget stb. tapasztalok . . ." Az Úr nem számlálja, nem részletezi a sérelmeket, melyeket értünk az Eucharishtiában elvisel. Ezt reánk hagyja, hogy felettük tűnődve mind mélyebben elmerüljünk vele a bánatban s így mintegy segítsük viselni nyomasztó terhét. „Sustinui, qui simul contristaretur, et non fuit, qui consolaretur, et non inveni." „Kerestem, ki szánakozzék rajtam, de nem akadt senki sem, ki vigasztaljon engem, de senkit sem leltem." (Zs. 68, 21.) Mélyen elszomorító dolog! Mily kevés szívben él az engesztelés szelleme. Pedig ez Jézus Szíve tiszteletének lényege! . . . De a legélesebb tör a papi Szívre, csak most következik:

d) „Ami azonban nekem leginkább fáj, ez az, hogy szívek is, melyek különösen nekem vannak szentelve, velem oly sértően bánnak . . .” Kikre gondol ezeknél a szavaknál az Úr? Ó! Ha én is találva érzem magam! Be kell vallanom, hogy többet érdemeltem, mint ily gyengéd, fájó szemrehányást. Megalázom magamat. Keblemre ütök: „Tu es ille vir.” „Te vagy az a férfiú!”

2. Jézus Szíve kér . . . „Nem tudsz nagyobb szeretetet mutatni irántam, mint ha megcselekszed, amire téged már annyiszor kértelek” (Urunk Alacoque sz. Margíthoz). Csodálatos jósága s szelidsége Urunknak! Kér, s pedig ismételten, buzgón kér! „Már annyiszor!” Mit kér az isteni Szív? Engesztelést, kárpótlást kér, hogy így legyen mire hívátkoznia, támaszkodnia, midőn megbocsát és a mennyei Atyát a világgal szemben irgalomra hangolja, hogy a „lelkek el ne vesszenek”. Kér evégből ünnepet, minél fényesebbet, melegebbet, bensőségebbet. Kér áldozásokat, nevezetesen a Szentséges Szív ünnepén s a hó első péntekén. Kér adorációkat, nevezetesen: „a szent órát.” Különösen az első pénteket megelőző éjjel 11—12 óra között. Szegény rács mögé zárkozott gyenge apácától kéri ezt az Úr, de ígéri, hogy lesz ebben a nagy műben támogatója, az „ő szolgája:” a pap.

Mit tettem eddig? Mit tehetnék a jövőben? Vannak-e terveim? (Szószék, gyóntatószék, iskola bő teret nyújt. A családok felajánlása Jézus Szívének, az „első péntek” fellendítése a leghatásosabb lelkipásztori eszközök.)

3. Jézus Szíve ígér. Vannak általános, mindenkre vonatkozó ígéretei, akik csak Szívét tisztelik.

„Ígérem neked, hogy Szívem kitágul, hogy bőven árássa szerelme kincseit mindazokra, kik

neki e tiszteletet megadják, vagy közreműködnek, hogy neki ez megadassék."

A papi életszentség nekem egyben az üdvösség kérdése. És íme:

"Bármily gyenge légy is, visszaeséseid bármily gyakoriak, ne feledd, hogy Jézus Szíve háttartalan irgalmat s kiszámíthatatlan erőt rejt magában. Ha magadban a kevélységre erős hajlamot érzesz, ám menekülj bele mélyen Jézus Szíve megaláztatásaiba stb. . ." "Nem ismerek áhitatot, mely alkalmasabb volna a lelket hamarabb és magasabb tökéletességre emelni." "A lanyhák e kultusz által buzgókká lesznek, s buzgók nagy életszentségre emelkednek." (Alacoque Szent Margit.)

Ámde én hivatásomnál fogva apostol is vagyok:

Íme a Szent Szív nekem, mint ilyennek azt ígéri; hogy „megáldja vállalataimat s még a legkeményebb szíveket is sikerül majd megterítenem."

Különösen a halál óráján! Ó, a papihalál sokszor oly félelmetes! „Biztos menedékem lesz!" Jézus ígérte. Jézus megtartja isteni szavát.

Legvégén meleg s bizalmas társalgásban elmondom az Úrnak, hogy ígéretei, de főleg az Iránta érzett szeretet arra indítanak, hogy panaszait megszívleljem, kéréseit generosus lélekkel teljesítsem.

MÁSODIK RÉSZ:

ELMÉLKEDÉSEK IMAÓRÁKHOZ:

I. AZ OKOS ÉS OKTALAN SZÜZEKRŐL.

(Mt. 25, 1—13.)

Az imádási órát nagy haszonnal tölthetjük el, ha elmélkedő lelkünk a tíz szüvről szóló parabola s az Eucharisziához való viszonyunk között igyekszik párhuzamot vonni és az érintkező pontokat megkeresni.

Valóban könnyű s vigaszos feladat ez annál is inkább, mert jóllehet némelyik Szentatya, mint Hilarius és Jeromos a 10 szüzben az emberi nem összességét látja, mi sohasem kételkedtünk, hogy ezt a példabeszédet Urunk a választott, Istennek különösen szentelt lelkeknek, s így elsősorban a papságnak szánta. Annyira reánk illenek összes vonatkozásai. Szívből fakadt s nagyon komoly igazságokat mond el itt Urunk nekünk és pedig annyi bájjal, szépséggel . . .

Hogy pedig mindent jól megértünk, ismerünk kell a zsidóknak lakodalmas szertartásait. Mi e pontban nem annyira az archeológia adataira, mint inkább a parabolázó Úr Jézus elbeszélésére támaszkodunk.

Midőn a menyegző napja elérkezett, a vőlegény ifjúkori barátaitól kísérve elmegy a menyasszony szülői házához, hogy őt onnan, az esküvő helyére, illetőleg a saját otthonába kísérje.

Vagyonukhoz mért, fényes menyegzős lakoma várja már ott őket. A menyasszony díszbe öltözött, nyoszolótól körülvéve várja jegyesét. Az Úr 10 nyoszolót említ. A zsidók szerették ezt a számot, amely a törvényre emlékeztetett. Midőn pedig a vőlegény közeledtét jelzik, szép, ünnepélyes menetben vonultak a nyoszolók annak fogadására. Eszerint tehát csakis a vőlegény elé mentek s nem egyuttal — mint a Vulgáta mondja — a menyasszonynak is, amely szó a legtöbb görög kéziratban hiányzik s amúgy sem illik a lakodalmi szokásokba. Minthogy pedig az ünnepségek a zsidóknál — a nagy hőség miatt — rendszeren este mentek végbe, elmaradhatatlan volt a fáklyásmenet. Ezek a fáklyák voltaképen fanyélre erősített olajos csészék, amelyeket időnként a magukkal hordozott korsókból vagy tömlőkből feltöltöttek. Így ment tehát a szűzek csoportja a vőlegény elé, hogy azt azután a menyasszonnyal együtt otthonába visszakisérje.

I.

„Hasonló leszen a mennyek országa tíz szűzhöz, kik vévén lámpásaikat a vőlegény . . . elé menének. Öten pedig közülök esztelenek voltak és öten okosak; mert az esztelenek lámpásaikat véve nem vittek olajat magukkal, míg az okosak lámpásaikkal együtt olajat vittek edényeikben.”

A mennyek országa: a mi szent hívásunk, az evangéliumitökéletesség, az életszentség, amelyre Isten végtelen irgalma bennünket nagykegyesen meghívott.

A szűzek: mi vagyunk, vagyis választott, Istennek szentelt lelkek, kiket a coelibatus, a szent tisztaság, a világtól elkülönített s Krisztusnak eljegyzett. A tisztaság szempontjából az

egész parabolán át nem is ér bennünket semmi gáncs, semmi kifogás. Ily vonás nem is illenék a bájos képre.

Tízen vagyunk. Jelenti a tízes szám mindazok összességét, kik egészen Krisztusnak adták magukat, akikre tehát illik az apostol szava: „Despondi enim vos uni viro virginem castam exhibere Christo.” „Ugyanis eljegyeztelek titeket egy férfiúnak, hogy mint tiszta szűzet vezesselek Krisztushoz”. (Kor. II. 11, 2.)

A vőlegény maga az Üdvözítő. Jegyese, menyasszonya, elsősorban az Egyháza, amelyről szent Pál elragadtatva mondja, hogy nincs rajta szeplő vagy redő, hanem szent és szeplőtelen. (Ef. 5, 27.) Mi ennek a szépséges és dicső menyasszonynak vagyunk kísérete, dísze, öröme — mondjuk nyoszolói, sőt osztjuk az ő jegyesi méltóságát.

És a lakodalom? A mennyország, amelynek azonban a menyegzős asztala már itt a földön a lakodalmas házban, a templomban az oltáron van megterítve. Itt kel egybe voltaképen az Úr elsősorban a papi s aztán az ő közvetítésével a többi választott lélekkel. Itt lesz az Ő teste-vére a mi testünkkel, vérünkkel, „et erunt duo in carne una.” „És a kettő egy testté lesz.” (Mt. 19, 5.) A szentmise liturgiája is erre az eucharisztikus lakodalomra céloz, midőn a szűzekről szóló miseformában a Cummunio antifonájában így szólít fel minket: „Ecce sponsus venit, exite obviam Christo Domino.” „Ime jön a vőlegény jertek, menjetek az Úr Krisztus elé.”

A lámpás jelenti a hitet, amely lobog, ha eleven. Ez által vagyunk mi elsősorban „lux mundi” „a világ világossága”, ezzel vetünk fényt a hideg és sötét világba, ezzel szerzünk dicsősé-

get a mi isteni Vőlegényünknek. A hit világosságának kell minket vezérelnie az élet minden útján. Kezünkbe kaptuk már ezt jelképileg a keresztkútnál, aztán életünk legboldogabb napján, midőn először voltunk hivatalosak az eucharisztikus menyegzőre, az első áldozáskor. Odanyújtják majd kezünkbe a szentelt gyertya szimbolusában a sir szegélyén, hogy eloszlassuk vele annak borzalmas homályát. Az eucharisztikus színek kódén át is miképen látnók meg az isteni Jegyes kedves Arcát, hacsak nem a hit fényessége mellett? Azért mondjuk már az oltár lépcsője előtt: „Emitte lucem tuam et veritatem tuam: ipsa me deduxerunt et adduxerunt in montem sanctum tuum et in tabernacula tua.” „Küldd el világosságodat és igazságodat, hadd vezessenek és vigyenek el engem szent hegyedre és hajlékaidba.” (42. Zs. 3.) mert valóban: „Accedentem ad Deum credere oportet.” „Mert az Istenhez járulónak hinnie kell.” (Zsid. 11, 6.)

Az olaj pedig, amely a hit mécsét táplálja: a megszentelő malaszt. Enélkül csak pislog, sőt utóbb teljesen kialszik a hit világossága.

De az olaj egyben jelképe a megszentelő malaszttól elválaszthatatlan isteni és felebaráti szeretetnek is. A szeretet drága olaja kell, hogy egész valónkat, nevezetesen szívünket át meg átjárja. Eltöltse mennyei vágyakkal és reményekkel, mint ahogy az olajág, amelyet Noe galambja hozott, a jobb jövőbe vetett reménnyel töltötte el a bárka lakóit.

Az olaj izesít, táplál, erősít. Így a szeretet is, megédesíti a számkivetés keserveit, fenntartja bennünk a megszentelő malaszt természetfeletti életét és diadalmas csatákra ad erőt az üdv ellenségei felett. Azonban sohase feledjük, hogy

az igazi szeretet gyakorlatai teszik mintegy bizonyossá és kézzelfoghatóvá. A patakból lehet a forrásra következtetni.

Ime ezt a hittel, reménnyel párosult szeretetet kell az eucharisztikus Vőlegény elé vinnünk, hogy Ő azt bennünk még jobban megerősítse, fokozza.

Ez disponál arra az isteni, eucharisztikus nászra, amelyet lisieuxi Szent Teréz, a papságnak ez a legújabb égi pártfogója így jellemez a saját első áldozását leírva: „Ő, mily benső, ó mily édes volt az a csók, amelyet az Úr Jézus először lehelt lelkemre! Igen, igen, ez a csók a szeretet csókja volt és az egyesülésé. Tudtam, hogy ő szeret engem és én lelkem egész hevével mondogattam neki: Szeretlek Jézusom, szeretlek és a tied vagyok örökre. Az Úr Jézus nem követelt tőlem semmi áldozatot, nem kért semmi ajándékot. Hiszen Ő és a kis Teréz már régen egymás szemébe néztek és megértették egymást . . . Ezen a napon nemcsak néztük, láttuk egymást, hanem ölelkeztünk és egymásba ömlöttünk. Egyesültünk, eggyé lettünk: Teréz eltűnt, mint a harmatcsepp a végtelen Óceánban; Jézus élt és uralkodott. Ő volt a feltétlen Úr, a korlátlan hatalom. Teréz . . . hozzá akart símulni, mint a repkény a tölgyhöz s életet, erőt meríteni abból, aki maga az élet, maga az erő.” Valóban az eucharisztikus nász himnusza ez, Isten kis remekének ajkán.

Az edény, amelyből ezt a jó dispoziációt meríthetjük, amelyből szünös-szüntelen — főleg a papi léleknek — felőntenie kell: az imaélet, különösen az elmélkedő imádság és a szentségek, különösen a heti szentgyónás.

Szüzi lelkek vagyunk mind, a szent celibátus

bennünket erre kötelez, de sajnos nem mindnyájan vagyunk okosak. Vannak okatlanok is közöttünk.

Igen! Okosak azok, akik gondoskodnak arról, hogy legyen miből pótolni az emberi gyarlóság folytán szüntelenül fogyó olajat, amelyből táplálkozik a világosság. Telik nekik mindig az imádságból és a szentségekből. Egy-egy jól eltöltött eucharisztikus óra mintha mindent rendbe hozna. A szív lámpása megint lobog, a tabernákulum előtt pislogó örökmécs alatt. „Et spiritus et sponsa dicunt: Veni.” És a lélek és a menyasszony mondják: Jőjj el.” (Apoc. 22, 17.)

A balgatók edénye üres, kiszáradt. Nem gondoskodnak pótlásról annak idejében.

Elmélkedjünk vajjon melyik csoportba is tartozunk mi?

II.

„Késvén pedig a vőlegény, mindnyájan elálmosodtak és elalvának. Éjfélkor azután kiáltás hallatszik: Ime jön a vőlegény, jertek ki elébe. Akkor mind fölkelének ama szűzek és rendbe hozták lámpásaikat. Az esztelenek pedig mondták az okosoknak: Adjatok nekünk olajotokból, mert lámpásaink kialszanak. Felelének az okosok, mondván: nehogy nekünk is, nektek is kevés legyen, menjetek inkább az árusokhoz és vegyetek magatoknak. Amíg pedig vásárolni jártak, megérkezik a vőlegény és akik készen voltak, bemenének vele a menyegzőre; és bezáratott az ajtó.”

Be sokat és mélyet mond ez az íge a papi szíveknek! Ragadjunk meg ebben a részletben három kiemelkedő mozzanatot. A Vőlegény késik — megérkezik — az ajtó zárva.

a) A Vőlegény késik. Ez, igen ez a balgatók szűzek szerencsétlensége. Ha úgy a primícia nap-

ján, vagy közvetlenül egy-egy jól végzett lelkigyakorlat után jönne el, minő ünnepélyes, kedves fogadtatásban részesülne! Ámde Ő késik. Beáll a homály, az éj. Minden elszürkül, s színét, eleven-ségét vesztí szemökben. A vizitációk gépiesek, üresek. Maga a szentmise, amelynek végzésére előbb szent izgalommal készültünk s amelynek gondolata egész napunkat eltöltötte olyan megszokott, hétköznapi foglalkozássá vált, mint akármilyen más hivatalos teendő. Sőt kicsinyes, nagyon könnyen legyőzhető akadályok elégségesek, hogy arról a legnagyobb dicsőségről, hogy misézhetünk, lemondunk. Az egész papi élet olyan unott, sőt szemünkben annyira „elhibázott” lett.

Pedig a menyasszony, az Egyház, hányszor s mily gyengéden figyelmezteti nyoszolóit: Lehetetlen, hogy a vőlegény el ne jöjjön; csak virrasszatok s legyen készen a lámpástok.

Az okos szűzek pedig hisznek neki s táplálják lámpásaikat. Van nekik miből. Várnak és bíznak. A balgatók is öntögetnek utána, ameddig telik. Be kár, hogy olyan kicsiny az olajos edényük . . . Nem gondoskodtak nagyobbról (a szemináriumban!) Hiszen úgyis hamar elérkezik a vőlegény — gondolták, — addig csak telik.

De hol marad? Talán el sem jön?

Az okosak bíznak, kitartanak, a balgák ingadoznak — végre mindnyájan szunnyadoznak. Ez a vonás talán csak a kép egészéhez tartozik, de igen szép lelki értelmet is tulajdoníthatunk neki. Békén szunnyadoznak az eszesek és esztelenek egyaránt. Ámde minő más az előbbieket és utóbbiak nyugalma!

Az okosok békéje, az Isten békéje, amelyet az Úr Jézus ígért s a világ nem adhat. Pihennek, de szívek virraszt. Az eucharisztikus Jézus keblére borul-

tan szenderegnek. „In pace in idipsum dormiam et requiescam; quoniam tu Domine singulariter in spe constituisti me.” „Éppen azért, nyugodtan térek aludni és pihenni, mert te Uram kiváltképpen megerősítettél reménységemben.” (Zs. 4, 9. 10.)

Az eszteleneknek is van békéjük, de az nem az igazi béke. A dermedtség, nemtörődömség, fásultság békéje ez. A vigasztalanság s elhagyatottság szinte jóleső pihenő nekik, mert így a hiányzó kegyelem legalább nem ösztönzi őket az éberségre s önlegyőzésre. Már nem nyugtalanítja a lanyhaság, sőt a szentségtörés sem az effajta miséző automatákat. Biztatgatják magukat, ha úgy pillanatokra feleszmélnek, hogy ők egynémely kötelességüket mégis csak teljesítik s a világ előtt a tisztesség, sőt a jámborság hírében állnak.

Az idő pedig múlik, gyorsan, nagyon gyorsan múlik, főleg ha az ember szunnyadoz. Elütötte már az életóra a tizenegyet. Úgy éjfél tájban hirtelen zaj támad. A vőlegény érkezését jelzik.

b) A Vőlegény megérkezik. Kiáltások hangzanak fel; Ecce sponsus venit, exite obviam ei! „Ime jön a Vőlegény, jertek ki elébe.” (Mt. 26, 6.) A halál előérzete vagy súlyos betegség mondja ezt. Az okos szűzek az öröm szent idegessége vesz erőt. Végre eljött! Még hamar utána öntenek a lámpásba, hogy szépen ragyogva lobogjon. Az esztelenek felébrednek. Dörzsölik szemüket, álmosan. Nézzünk a lámpás után! Ah, éppen kialuvóban, vagy már ki is aludt. Öntsünk bele olajat! Jaj, de miből? Így csak nem mehetünk a Vőlegény elé? No, van most kapkodás! Adjatok nekünk, hamar adjatok nekünk! — Nézd a papot, aki naponta misézni mert, de meghalni nem mer! Ime most fél találkozni azzal, akit naponkint fogadott. Most akar mindent pótolni, jóvátenni, amit annyi évig elmu-

lasztott. — „Menjetek inkább az árusokhoz és vegyetek magatoknak . . .” Mit is lehetne egyebet javalni nekik, mint használják fel a percekét, ha elmulasztották az éveket. De hamar és sietve! Mert a Vőlegény ugyan várat magára, de Ő nem vár senkire!

De fájdalom — gyakran — már késő! Miközben zavarodottan futkosnak a tökéletes bánat, a jó gyónás, a megszentelő malaszt után, a Vőlegény jött s a felkészültekkel távozott.

c) Az ajtózár. „Megérkezik a Vőlegény és akik készen voltak, bemenének vele a menyegzőre és bezáratott az ajtó.” Hirtelen jött, váratlanul jött. Az élet fonala elszakadt, az ítélet elhangzott, a menny kapuja bezárult.

„Bezáratott az ajtó”, „clausa est janua.”

Ó, mily édes és vigasztos az eszesekre nézve ez a kapuzár minden egyes szentmisében az áldozás után s főleg a gratiarum actióban! Az érzékek kapui lezáródnak, nehogy rajtuk keresztül bármi is a lélekbe tolokodjék, ami a belső nászt, lakodalmat, amelyet a Szív jegyesével ül, megzavarhatná. Az ajk lezárul — hallgatásba merül; a szem lezáródik, mit sem akar látni abból, ami a belső szemlélettől figyelmét elterelhetné. „Claus a est janua”. De a résein át mintha csak előtörne a belső fény, amely előnti s besugározza a hálaadását buzgón végző pap homlokát. „Cor meum et caro mea exultaverunt in Deum vivum”. „Ujjongva eped szívem és testem az élő Isten után”. (Zs. 83, 3.)

És ez az eucharisztikus nász csak halvány előíze annak a másiknak, amely odaát leszen, mikor majd lezárul az élet ajtaja: „et clausa est janua”.

III.

„Végre megjövének a többi szüzek is, mondván: „Uram, Uram, nyiss ki nekünk! Ő pedig felelvén, mondá: Bizony, bizony mondom nektek, nem ismerlek titeket“. Tehát megjövének ők is, megérkeznek az örökkévalóságba. Minő rémület! Az ajtó zárva. Belülről hangzik az ének, a zene, az öröm moraja. Folyik az isteni Bárány örök lakodalma hallatlan fényben s boldogságban. Kívül pedig sötétség és kétségbeesés. Ó mily kínos epe-dés fogja el őket: meglátni a Völegényt, leülni a lakodalmas asztalhoz társaik közé. Társalogni az örömannyával, a szentséges Szűzzel, az angyalokkal!

Ah, én is hivatalos voltam egykor, de a kedvező időt elmulasztottam. Kétségbeesetten zörgetnek az ajtón: Uram, Uram, nyisd meg nekünk, esengnek oly hangon, mely a sziklákat is meglágyíthatná.

„Bizony, mondom nektek, nem ismerlek titeket“, hangzik a felelet.

Hogyan Uram, Te nem ismersz minket, akik téged naponkint az oltárra hoztunk, szívünkbe fogadtunk, akik „alter Christus“ voltunk?! Nézd, lelkünkön a papi karaktert, amellyel magadnak minket eljegyeztél.

„Bizony mondom nektek, nem ismerlek titeket . . .“

Hogy pedig ez a szomorú — de nagyon is lehetséges sors — egyikünket se érje, most kell kiáltanunk: Uram! Uram! Nyisd meg nekünk Szívedet, hogy újra olajhoz jusson a buzgalmunk, kegyelmi életünk, amely talán már-már kialvóban van, újra fellángoljon.

Most az Úr szívesen hallgat szavunkra. Söt

mi több, Ő maga jön kopogtatni szívünk ajtaján: „Nyisd ki nekem, húgom, szeretőm, galambom, szeplőtelenem! mert rakva van fejem harmattal és hajfűrtjeim éjjeli cseppekkel.” (Én. én. 5, 2.)

Fázom itt künn, a világban; a te szívedben óhajtok felmelegedni.

És mit felel a jegyes a Vőlegénynek?

„Felkelek"! Eddig szunnyadtam. De most már felkelek. Tenni akarok! Megmozdulni a lelki életben.

„Felkelek, hogy kinyissam szerelmesemnek. És kezem mirrhától csepegett, ujjam tele lett finom mirrhával”. (Én. én. 5, 5.) Mi mást jelent a mirrha, mint az önmegtagadó, tiszta papi életet, amely nélkülözhetetlen feltétele, hogy méltóan mutassuk be az eucharisztikus isteni áldozatot? Tisztaság mirrhájától kell a papi kezeknek csepegniök, a tisztaság mirrhájával kell Krisztus papjának szíve zárait megkennie, hogy könnyen nyílják az isteni Vőlegénynek, de zárva legyen minden egyébnek.

Mirrha nélkül nem tetszünk neki, mert az Ő ajkai mint szín mirrhát csepegő liliumok (Én. én. 5, 13.)

Felkelek, kinyitok neki, kezébe is adom egyszer s mindenkorra szívem kulcsát, akaratomat. „Suscipe Domine universam meam libertatem . . .” „Fogadd Uram egész szabadságomat . . .” Hogy ne is tudjak ezentúl elzárkozni semmi kívánsága elől!

„Az én szerelmesem az enyém s én az övé, ki a liliumok közt legeltet, míg feltűnik a nap, és elmúlnak az árnyak.” (Én. én. 2, 16—17. régebbi ford.)

Addig is „ébren legyetek tehát, mert nem tudjátok a napot, sem az órát” (Mt. 25, 13.),

amikor a Jegyes mint bíró jön el. Ó bár ekkor csak a mi viszonzszeretetünket s az utolsó lehelletig kitartó hűségünket tudja igazolni és jutalmazni.

II. A REJTETT KINCS.

„Hasonló mennyek országa a szántóföldön elrejtett kincshez, melyet az ember, aki megtalál, eldugott s azon való örömeiben megyen és eladja minden vagyonát és megveszi azt a szántóföldet.”
(Mt. 13, 44.)

Némely exegéta ezt a csupán pongyolán, nagy vonásokban odavetett, remek parabolát az Evangéliumra érti; a másik megint a mennyországra magyarázza. Mi sem áll útjában, hogy a mi elmélkedő lelkünk viszont az Eucharisziára alkalmazza. Hiszen a hitnek e mélységes titkára oly természetes és könnyedén kibontható vonatkozásai vannak. Az Eucharisztia amúgy is mi egyéb, mint állandó örömhír, Evangélium és tartalmazza az egész mennyországot.

*

1. „Hasonló mennyek országa a . . . kincshez”.

„Mi ez a kincs, mondja már Szt. Jeromos, ha nem az Úr Jézus Krisztus?” Igen, Ő a mi legfőbb javunk, Ő a világ legnagyobb gazdagsága. Vagy van-e a természet, a kegyelem és a dicsőség rendjében valami szép és értékes, ami nem belőle forrásokozik s amit ő magasabb értelemben, „eminenter,” magába nem zár?

Ámde az Eucharisztia magát az Úr Jézust tartalmazza. Következésképpen az Eucharisztia a mi legdrágább kincsünk. Maga az ősi liturgia, az Eucharisziát olykor egyszerűen „kincsnek” nevezi.

Mikor hajdanában a presbiter a tabernákulum kulcsát a diaconnak átadta, így szólott: „Magna sollicitudine intende huic thesauro“, „nagy gondossággal őrizd ezt a kincset.“

Tehát nagy kincs az Eucharisztia.

Kincse a keresztény hívő népnek, mert, miként az Úrnap officiumában Aquinói Szt. Tamás szépen mondja, „az isteni bőkezűségnek eme mérhetetlen ajándéka a keresztény népnek felbecsülhetetlen méltóságot kölcsönöz“. Igen, érzi, tudja a hívő nép, hogy mit jelent számára s mennyire megkülönbözteti őt a többi nemzetek felett ez az ő földjén rejtezkedő kincs, ez az őt annyira megkülönböztető Istenség. Ezért emelt számára a középkorban hatalmas dómokat, ezért áldoz sokat, mindent a templomáért, ezért merül mélységes bánatba, ha az üldözés, vagy paphiány ettől a kincstől megfosztja.

Kincse az Eucharisztia a papságnak. Hiszen minden méltósága, java, előnye, boldogsága ebből a kincsből származik. Eucharisztia nélkül lehetnénk — mint a protestáns pásztorok — igehirdetők, „lelkészek“, de nem lennénk papok.

Kincse, minden vigasza, reménye az Eucharisztia a purgatóriumnak. Minden szenvedéseik között a szegény lelkek „a béke álmát alusszák“, mert bizton tudják, hogy ez a kincs az ő adóságaikat előbb-utóbb letörleszti.

De kincse végül az Eucharisztia Istennek, s a menny lakóinak, akik a legnagyobb tiszteletet és gyönyört merítik az eucharisztikus áldozatból.

2. Ámde ez a kincs rejtett kincs. „Thesaurus absconditus in agro“ A mezőn elrejtett kincs“.

Ratbertus Paschasius már a kilencedik században az Eucharisziára gondolt, midőn a Szentírásnak e helye felett elmélkedik. A kincs —

szerinte — voltaképpen maga az Istenség, a föld pedig az emberi természet, Jézus Krisztus teste, amely szintén, minthogy a mienkkel azonos, a földből van véve. A kincs a földben nem más, mint az Istenség az emberségben, mint szent Pál mondja „mert őbenne — Krisztusban — lakik az Istenség egész teljes volta testi valóságában,” (Kol. 2, 9.) s mindez — tehát kétszeresen — rejtelkedik az Eucharishtiában. „In cruce latebat sola Deitas, at hic latet simul et humanitas”. „A kereszten csak az Istenség volt rejtve, itt pedig az emberség is.” Magát az Eucharishtiát a jól zárható cibórium rejtí, amelyet megint fehér selyem palást takar. A cibórium rejtett helye az ugyan-csak jól elzárható, fehér selyemmel kibélelt tabernákulum szent homálya. A tabernákulum-kulcs óvatos, gondos őrizete az illetékes pap lelkiismeretét súlyosan terheli. De a rejtettséghez még mintha ez sem volna elég; az Egyház sürgeti, hogy magát a tabernákulumot is lepellet burkoljuk.

Mekkora rejtettség! Mintha csak Egyházunk különösen méltányolná ennek a rejtett Istennek „Deus absconditusnak” szíve hajlamait, intencióit.

Valóban az Eucharistia thesaurus absconditus in agro. És ugyan miért? Mérhetetlen isteni Bölcsesség nyilatkozik meg ebben. Isten, ismerve a mi emberi természetünk sajátosságait, tudja, hogy az ő láthatatlan, megfoghatatlan Istenségét mi mégis valamiképen látni, s megfogni kívánjuk s nem nyugszik szeretetünk addig, míg őt valamiképen érzékelhető módon is nem birtokoljuk; de másrészt a titok, a rejtelmesség az, amely a mi érdeklődésünket, kíváncsiságunkat, szerelmünket, vágyainkat leginkább felébreszti és éleszti.

Rejtelkedni akar tehát, hogy — miként a már idézett Ratbertus Paschasius szépen mondja, ut

avidius quaeratur, — mohóbban keressük. Menynyire keresi a gyermek a rejtezkedő édesanyát! Rejtezkedni akar ut verius inveniatur, hogy mi fedezzük fel, s így mi legyünk a talált kincznek igazi jogos tulajdonosai, s így: carius habeatur; nagyobb ragaszkodással birtokoljuk, mert kedvesebb előttünk, aminek nemcsak amúgy véletlenül, hanem hosszas, fáradságos kutatás által jutunk birtokába. Végül, ut desiderabilius possideatur; hogy annál nagyobb ízléssel s megleléssel élvezzük ki a talált kincset.

Rejtezkedik tehát Isten, hogy megtalálja Őt az ember. És csakugyan, mint már a régi görög bölcs hirdette: ha jól (szépen) keressz, találni fogsz. „Invenit homo”. És ha megtalálta a kincset:

3. Örömében megyen, „prae gaudio illius vadit.”

Nézzük a papot, aki a szentmisében a kincset megtalálta, aki az eucharisztikus órában a rejtett kincset megint és megint csak felfedezte, leleplezte! „Örömében megyen”, prae gaudio vadit“. Megyen a napi munkára, a napi kereszt viselésére, megyen az iskolába, a beteghez, a tévedező bárányok után, „örömében megyen”, „prae gaudio vadit” . . .

És hogy ez a kincs mindig az övé maradjon s neki mind bővebben gyümölcsözzék:

4. „Eladja vagyonát és megveszi azt a szántóföldet”, „vendit universa, quae habet, et emit agrum illum.”

Mert hiába, ami sokat ér, az rendesen kerül is valamibe.

Nekünk papoknak is voltaképen el kellett adnunk mindenünket, hogy az Úrnak kincseket rejtegető szántóföldjét magunknak megvehessük. Eladtunk mindent, midőn a szentelő püspök előtt

kijelentettük: „Dominus pars haereditatis meae et calicis mei.” „Az Úr az én örökségem.”

A coelibatus máris lényegileg átvágta azokat a szálakat, amelyek bennünket a világhoz, a teremtményekhez kötnek. Mi mindent eladtunk és naponkint eladunk ezért a kincséért. A mi életünk lánc, amelynek minden szeme önmegtagadás. Jaj annak, aki mindent nem ad el s valamit, — a papi életszentséggel, tisztasággal, megférhetetlent — megtart magának. Hasztalan veszi akkor fizikailag birtokba ezt a kincset, az Eucharisziát, amelyet lelkileg nem élvezhet, nem használhat. Ez a kincs akkor malomkő lesz a nyakán, amely őt az örök örvényekbe süllyeszti.

Azért is, ha olyasvalami terhelné a pap lelkét, ami őt e kincs élvezetére méltatlanná tenné, — „megyen” és pedig „quam primum” megyen és eladja ezt a szomorú vagyonát, ha még oly áldozatába kerül is. Eladja a bűnalkalmat, eladja a bűnt — őszinte szentgyónás által és megszerzi a kegyelem pénzét a kincses szántóföld megvételére.

És ha ezt egyszer megtette, nem bánja meg soha, hogy mindent eladott, mert dúsan kárpótolván tudja s érzi magát azzal a kincccsel, amelynek birtokába jutott.

III. A DRÁGA GYÖNGY.

„Ismét hasonló mennyeknek országa a kereskedő emberhez, ki szép, jó gyöngyöket keres. Találván pedig egy drága gyöngyöt, elment és eladá minden vagyonát és megvevé azt.” (Máté. 13, 45—46.)

1. A drágagyöngyről szóló parabola sok rokonvonást tüntet fel azzal, amelyet az Úr a rejtett kincsről mondott. De vannak eltérő voná-

sok is. Az ember ugyanis rejtett kincsre többnyire szerencsés véletlen folytán bukkan, míg ellenben igazgyöngyöknek sok utánjárás után juthat birtokába. Az Eucharisziára való vonatkozásban is találunk e két rokon példabeszéd között aránylati különbségeket, amelyeket elmélkedő lelkünk nem kis haszonnal s élvezettel elemezhet.

„Hasonló mennyeknek országa a kereskedő emberhez.” Voltaképen minden ember kereskedő, aki „szép” gyöngyöket (ahogyan ezt a Szentírás legújabb kiadása fordítja), vagyis örömet és boldogságot keres. Hiszen ez az emberi szív alapösztöne, ahogy ezt a Teremtő Isten bölcsesége megszerkesztette.

Tekintsük csak át amúgy futtában ezt a földtekét. Figyeljük meg a nagyvárosok nyüzsgő embertömegét, mi után futkos, szinte tülekedik nap-nap után. Keresi a szép gyöngyöt, a boldogságot csakúgy, mint a csendes, egyhangúságban ekéje után ballagó földműves. Vagy jöjjünk a nagy tengeri kikötőbe. Menjünk fel a magas világítótoronyba, nézzük az alattunk végbemenő sürgést-forgást. Roppant hajókolosszusok a mólók előtt, 10—14.000 lóerővel dolgozó gépeikkel. Éppen most érkeztek, megbirkózva a hullámokkal s szállították az óvilág számára a gyarmatárút, a kincset, a vagyont . . . A szép gyöngyöt, a boldogságot. A föld méhébe, fojtó, gázos aknába csak azért száll le a bányász, amiért a Bahrein szigetek gyöngyhalásza a tenger mélyébe. Keresik a boldogságszomjas ember számára a „szép gyöngyöt”, a boldogságot. Minő veritékes munka, minő erőfeszítések, minő áldozatok s minő kockázatok azokért a szép gyöngyökért!

Pedig azok a szép gyöngyök nem mindig egyszerűen jó gyöngyök is s mégkevésbé kép-

viselik a „drágagyöngyöt“. A szépség, a jóság, Isten Arcáról a teremtményekre tévedt sugár; sokszor bizony a mi megsérült természetünkön, érzékiségünkön megtört sugár. Ha egyenesen utána indulunk, nem a Teremtőhöz vezetnek el, hanem tőle távol. Innen van a sok csalódás és keserű kiábrándulás, amelynek ízét már valamennyien éreztük. A bölcsészek erről — elkezdve az ókortól a mai napig, — sokszor elmélkednek, s a költőknek ez az egyik legkapósabb témája. Legnagyobb lírikusunk is mily szépen hasonlítja a boldogságot, az örömet gyöngyhöz, amelyet, amire az ember a tenger fenekéről felhoz, el is törí. Szent Ágoston, a világ egyik legnagyobb gondolkodója, három markáns vonással jellemzi ezeket a szép „gyöngyöket“: „mentiuntur, moriuntur et ad mortem trahunt.“

Mentiuntur, hazudnak, mert nem adják meg azt, amit ígérnek. Azt ígérik, hogy szívünk szomját az öröm után lecsittítják, pedig csak fellángoltatják. Boldogságot ígérnek, — s adnak . . . nyomorúságot. Korlátoltak, végesek s így az Isten bírására alkotott szívet, „animam Dei capacem“, ki nem elégíthetik, be nem tölthetik. Tehát mentiuntur. És mégis szinte mindenki hisz nekik. Hiába! mundus vult decipi! A világ akarja, hogy megcsalják.

Moriuntur. Meghalnak, elenyésznek. Minő világosan látta ezt Borgias Szent Ferenc a még néhány nappal előbb világhírű, ünnepelt szépségnek, Izabella királynőnek koporsójánál: „in ejus vultu, foede commutato, mortalium omnium caducitatem relegens“. (Breviarium; Oct. 10.) „Az ő rútul elváltozott arcáról minden halandónak veszendő sorsát olvasta le.“ Ez a sorsa egyébként mindennek körülöttünk. Minden hervad, enyészik, pusztul, meghal számunkra. Mi magunk országo-

kat láttunk összeomlani, koronákat hullani, dinasztiákat letűnni, amelyeknek néhány évvel előbb még szinte örökéletet ígértünk. Transit gloria mundi! Elmúlik a világ dicsősége!

Ami a dologban legtragikusabb, a földi dolgok, a „szép gyöngyök”, a beléjük kapaszkodókat magukkal együtt ad mortem trahunt. A legtöbb ember a „szép gyöngyök” után rohan az erkölcsi és fizikai pusztulásba, az örök kárhozatba.

Mi csalja meg őket, sőt közöttük nem egy papi lelket is? Mert azok a gyöngyök szépek!!

Szép a magas pozíció, distinkció, ünnepeletetés. Az ember megkívánja azokat s talán tilos úton is utánok indul, hogy „megvegye” azokat. Elfeledí, hogy az *igazgyöngy* nem a kimagasló hegyek ormán, hanem a tenger csendes, magános mélyén terem. Nem a zaj, hanem a béke az, amely a szívnek jólesik. Más papi lélek meg az emberi, testi szépségnek akad horgára s mindent elad, hogy azt megvegye . . . Egy szerencsétlen aposztata pap tette néhány hete, a vele ugyanazon vasúti kocsiban utazó misszionárius előtt az őszinte keserű vallomást, hogy mindent elért, amit keresett, csak egyet nem: a békét, a kielégülést, a boldogságot. Maga Salamon, akinek módjában volt élveznie az emberi szépet, bevallja, hogy „vanitas, vanitatum” „hiúságok hiúsága”. S ne tapasztalná azt a pap, akire a lelkiismeret szüntelenül szórja a szemrehányást, „non licet tibi”! „Neked nem szabad!”

Ámde kár is volna emiatt panaszkodnunk és sajnálnunk az efajta szép, de hamis gyöngyöket, midőn Isten nekünk az *igazgyöngyöt* szánta.

2. „Találván pedig egy drága gyöngyöt.” Ez a drága, mert *igazgyöngy*, az *igazi boldogság* egyedül Isten. Ő maga a jóság, maga a szépség.

Mi, emberek, azt hisszük, hogy a boldogság sok tényező összetétele. Nagy tévedés ez. Isten a leg-egyszerűbb lény, pedig Ő maga a boldogság. Azért Isten mindenért túlbőven kárpótol. Mint-hogy azonban az Istenséget, a jóság és szépség tengerét, a mi csepp, törékeny emberi szívünk befogadni képtelen, Isten alkalmazkodni kíván mihozzánk. Mintegy konkrét, határolt, kézzelfogható alakban adja magát nekünk az Úr Jézusban. Jézus Kristus a végtelen isteni jóság és szépség emberi kiadásban. Ő az Isten igaz gyöngye, drágagyöngye. Ő az, Akit élvezni, bírni, „meghalad minden gyönyört az ég alatt.”

Ezt az igazgyöngyöt azonban Isten bölcsesége számunkra kagylóba rejti, s valahogyan a tenger mélyébe süllyeszti. Ez a kagyló, ez a rejtett mélység az „Eucharisztia”. Az eleven hit, az elmélkedő lélek száll le a mélységbe, éri el igazában a kagylót és veszi birtokába az igaz gyöngyöt: „*inventa una pretiosa margarita*”. Ha egyszer megtaláltuk, felkiálthatunk az Énekek-Énekével: „*Invenit quem diligit anima mea!*” Megleltem, akit szeret a lelkem!” (3, 4.) És mikor így az Eucharisziában látjuk az igazi, drága gyöngyöt, voltaképen a szent hagyomány által megtört uton járunk. Szt. Chrisostomus így beszéltet egyik olyan vezeklőt, aki még az Eucharisztia élvezetétől el volt tiltva: „Legalább mutassátok meg nekem azokat a gyöngyöket, amelyeket a jámbor lelkek élveznek, én is meg akarom azokat érdemelni!” És az a liturgia, amely Aranyszáju Szent János nevét viseli, az áldoztató papot így figyelmezteti: „*Prospicit, ne, quod dicitur margarita, remaneat.*” „Gondja legyen rá, hogy ne maradjon vissza az — amit gyöngynek neveznek.” Ugyancsak egyik korinthusi püspök is arra buz-

dítja a lelkipásztorokat, hogy a cibóriumban elhelyezett „gyöngyökre” nagy gondot fordítsanak, nehogy azokból valami a földre hulljon s eltaposásák a járókelők.

3. „Eladá minden vagyonát és megvevé azt.” Nagy becsben áll a drágagyöngy az emberek szemében ősidők óta. Már Plinius az állítja: „Principium culmenque omnium rerum pretiosae margaritae tenent.” „Minden dolog közt az első s legbecsesebb a drágagyöngy.” (Hist. nat. 9, 15.) A spanyol udvari kincstárban őrzött perla de pelligrina-ért 1505-ben 80.000 aranyat akartak adni; a perzsa sahnak egyik drága gyöngyét pedig 2,750.000 arany frankra becsülik. Pedig legremekőbb drágagyöngy is csak oly mulandó és hitvány, mint a földi öröm, boldogság és szépség, amelyet jelképez. Idővel színét, fényét veszíti, néhány csepp ecet feloldja, elenyésztet. Kleopatra és Antoniusz tiszteletére adott lakomán csakugyan drágagyöngyét ecetben feloldva itta meg. És mégis az emberek mit nem adnak, áldoznak a drágagyöngyökért?!

De mit nem kellene akkor adni, áldozni az igazi drágagyöngyért, az Eucharisziáért, hogy annak birtoklására méltók legyünk?!

Az ára elsősorban a megszentelő malasztért, a kegyelmi életért vívott, sokszor kemény csata, élethalálharc. Malasztos állapot nélkül ezt a gyöngyöt magunkhoz ragadni annyit jelentene, mint még sötétebb, s talán örök halálba rohanni. Mert írva van: „Nolite dare sanctum canibus, neque mittatis margaritas vestras ante porcos . . . ne dirumpant vos.” „Ne adjátok a szent dolgot ebeknek s ne vessétek gyöngyeiteket a sertések elé . . . nehogy széttépjenek benneteket.” (Mt. 7, 6.)

De ez még nem minden! Igyekeznünk kell

lelkünkben művészi foglalatot alkotni ezen isteni igazgyöngy számára. A hit tiszta, próbás aranya, a remény smaragdja, a szeretet briliánsai ékesítik azt a szívet, mely ily drágagyöngyöt kíván magába zárni. De még a legjobb dispositio is minő halvány keret az isteni drágagyöngy ragyogásához képest. Ha Ferrari Szent Vince szerint minden feltámadott, dicsőült test a napot pótolhatná, minő ragyogást nem fejt ki az isteni test, amely a szentáldozás folytán a lényünkbe olvad? Ámde legyünk rajta, hogy ennek az isteni fényességnek sugarai már most egész papi életünket beragyogják. Övezzék glóriával homlokunkat a hit bátor megvallása által, fülünket az Isten s Egyház törvényei iránt tanúsított készséges engedelmesség által, kezünket a jócselekedetek által, ágyékunkat, keblünket, szívünket a szent castitas által, végre egész magatartásunkat a modestia, a papi szerénység által. Így leszünk mi is, papok, drágagyönggyé Isten s a hívek szemében, amelyért ők is elmennek messzeföldre s odaadnak mindent.

Igen! Az Eucharisztia s az eucharisztikus papi élet a mi igazi drágagyöngyünk s általa vagyunk mi is drágagyöngyök! Miért is keresnénk tehát mi hamis gyöngyöket! „Fili hominum usque quo gravi corde? ut quid diligitis vanitatem et quaeritis mendacium?” „Emberek fiai, meddig lesztek megátalkodottak? Miért szerettek hiábavalóságot, hajszoltok hazugságot?” (Zs. 4, 3.)

IV. A JÓ PÁSZTOR.

„*Én vagyok a jó pásztor.*” (Jn. 10, 11.)

Három evangélista is közli (Mt. 18, 12—14; Lk. 15, 3—7; Jn. 10, 1—16.) — többé-kevésbé

bőven — azt a meghatóan szép szóképsorozatot, amellyel az Úr Jézus magát a jó Pásztorhoz hasonlítja. A parabolák közé számítjuk, jóllehet meglehetősen eltér azoknak zárt, kerekded szerkezetétől. Ez a körülmény azonban a legkevésbé sem akadályoz, hogy elmélkedő lelkünk meg ne keresse és találja Jézus, a jó Pásztor és az Eucharisztia közötti vonatkozásokat, könnyen vonható párhuzamot. Sőt azt kell állítanunk, hogy alig van parabola, amelyből oly közvetlenül és keresetlenül pattannak ki az eucharisztikus gondolatok, mint a jó Pásztor remek hasonlatából. Anyagunk oly dús, hogy csupán néhány főbb pontra lehet kiterjeszkednünk.

Urunk a pásztornak legjellemzőbb vonásai közé sorozza, hogy „oves vocem eius audiunt“, „a juhok az Ő szavára hallgatnak“.

Hallgattak egykor, midőn a szentföld ösvényeit, útjait járta, falvait, városait látogatta. Utána tódultak tömegesen igéi kenetének illatára. Hallgatnak ma is, mert hiszen ő „nagy Pásztor“, ahogy őt szent Pál nevezi. (Zsid. 13, 20.) Nevezetesen hallgatják, mikor azáltal beszél, akit Genézaret regényes partjain pásztor-helyettesének ki-nevezett „legeltesd az én bárányaimat“, „legeltesd az én juhaimat“. A katolikus, főleg papi jó szellemnek szinte tévmentes bizonyossága a figyelmes és engedelmes hallgatás a pápai szóra. De hallgatják az Ő juhai akkor is a jó Pásztort, midőn az Eucharisztia titokzatos mélységeiből hívogatja őket s intézi hozzájuk szavát.

Minő értelmet, súlyt s termékenységet sugároznak az Írás egyes helyei, ha az elmélkedő papi lélek az Eucharisztia jelenlétében igyekszik azok jelentését izlelgetni, fontolgatni s az ígét a fátyol mögött rejtőző Üdvözítő ajkáról ellesni, meghall-

gatni. Mennyyel többet mondanak akkor a papi szívnek az Úr szavai: „in charitate perpetua dilexte, ideo attraxi te miserans“, „én örök szeretettel szerettelek tégedet; azért vontalak magamhoz, könyörülvén.“ (Jer. 31, 3.) Vagy próbáljuk meg egyszer az Énekek énekét, vagy az Évangéliumokat a tabernákulum előtt elmélyedve olvasni. Sohasem fogjuk sajnálni s kárbaveszettnek tekinteni az erre fordított időt. A hiteles, privát revelációk is alkalmas szöcsövei az Úrnak; nevezetesen azok, amelyeket a lelkek után aggódva járó jó Pásztor a tabernákulum előtt térdelő Alacoque Szent Margitnak adott. „Ime a Szív, amely az embereket annyira szeretle!“ . . . Ámde főleg a kegyelemnek vannak szavai, egészen mások, mint, aminőket emberi ajk kiejthet. Beszél a kegyelem, midőn az adoráló pap lelkébe világosságot, meleget, erőt áraszt. Nemritkán a papi lélek is, mikor még letérdelt, szinte „puszta és üres volt és sötétség volt a mélység színén“. De aztán Istennek lebegő Lelke egyszer csak megszólal: „Legyen világosság. És lőn világosság.“ „És mondá: Teremjen a föld“ . . . s a papi lélek megtermi a legüdvösebb gondolatokat s elhatározásokat; és „a juhok az ő szavára hallgatnak“.

„És nevükön szólítja a maga juhait“, „et proprias oves vocat nominatim“.

Kedves vonatkozás ez a keleti pásztorok szokására, akik a közösbe összeteretelt juhok közül — mindenik a magáét egyenként, becézgető néven szólítva válogatja ki. Az Úr Jézus is ismeri az Ő juhait, bárányait, nominatim, névszerint, egyenként. Ő nem folytat csupán amolyan tömegpásztorációt. Nem szórja diadalmas hadvezérként az őt ünneplő tömeg közé, amúgy vaktában — kincseit. Az ő gondja, figyelme külön — minden-

egyes lélekre — „névszerint“ kiterjedt; mennyivel inkább a papi lélekre . . .

Ilyen pásztor volt Ő már földi életében. Minden egyessel, aki csak hozzá fordult, lehetőleg külön foglalkozott, minden betegre külön-külön rátette kezét.

Még egyénibb az ő tevékenysége az Eucharishtiában. Abban mégcsak könnyebb volna kételkednem, hogy már a jászolban, avagy a keresztfán névszerint velem foglalkozott-e isteni Szíve. De férhet-e kétség ahhoz, hogy az Eucharishtiában megteszi? Nem mondja-e konszekrációkor tulajdon ajkam által, hogy az isteni vért érettem és sokakért ontja? És mikor az áldozáskor szívembe leszáll, vajjon kell-e tartanom attól, hogy az ő isteni szerelmében mással is kell osztozkodnom? Valóban az eucharisztikus Jézusról szó szerint elmondhatom: „dilexit me, et tradidit semetipsum pro me.“ „Szeretett engem és önmagát adta érettem.“ (Gal. 2, 20.) „Proprias oves vocat nominatim“ „és nevükön szólítja a maga juhait (Jn. 10, 3.) Ő bár az én szeretetem is iránta ily egyéni, feltétlen, kizárólagos és mindenekfeletti lenne!

„Ante eas vadit“, „előttük megyen“ (u. o. 4.) Ez is a keleti pásztorok szokására céloz, akik nem a nyáj mögött ballagnak, ahogy a mi vidékünk juhászai teszik, hanem vezetik a nyáját s a juhok őket követik.

Szép, de nagyon ritkuló jelenet, midőn a beteghez vitt eucharisztikus jó Pásztort néhány híve gyertyával kíséri „a juhok Őt követik.“ Magasabb értelemben azonban minden, főleg papi lélek hivatott, hogy a jó Pásztort, a Mestert a tökéletességre, az életszentségre való törekvés által állandóan nyomon kövesse.

És íme, éppen az Ő eucharisztikus feláldo-

zott élete tárja elénk szüntelen és közvetlenül azt a papi ideált, amelyet mindenben, de főleg lelkipásztori munkánkban utánoznunk kell. „Imitamini, quod tractatis.“ „Utánozzátok, amit kezeltétek!“ „Oves eum sequuntur“ (Jn. 10, 4.), s a juhokat, (t. i. püspököket és papokat) a bárányok, (a hívek) követik.

Az Úr mindjárt rá is mutat néhány pásztori tulajdonságra, amelyekben magát nekünk mintának állítja.

Már maga a név! Pastor! Pastor a pascendo. Aki Őt követi, legelőt talál, „pascua inveniet“. — „Jelentsd meg nekem te, kit az én lelkem szeret, hol legeltetsz?“ kérdem a munkában és a szenvedésben eltikkadt, üdülés után epedő lélekkel az isteni pásztortól, hogy idegen pásztor, idegen legelő a világ ne csábítson magához. (É. é. 1, 6.) „Hogy ne kelljen kóborolnom társaid nyájai körül.“ (u. o.)

Ó! Az Úr nagyon jól tudja, hol virul lelkünk számára dús legelő, hol fakad számára kristályos forrás.

Mindenesetre ilyenek számunkra a Szentírás, az ima s a szentségek. De ezek az Eucharisztia nélkül a lélek életét nem biztosítják. Nélküle csak tengődik a lelki élet. „Bizony, bizony mondom nektek: Ha nem eszitek az emberfia testét és nem isszátok az ő vérét, nem leszen élet tibennetek.“ (Jn. 6, 54.) Hiszen Bibliájuk, egymásik szentségük még van a felekezeteknek is, imádkoznak is, de mindebből édes-kevés világosságot, erőt, és vigaszt merítenek. Szentjeik, hőseik, szüzeik, vértanúik nincsenek, mert nincs Eucharisziájuk.

Valami, az állagát átjáró, betöltő táplálékra van szüksége a léleknek, amelyet az a pásztor ad az Eucharishtiában, aki magát „mintegy Efraim

dajkájának" nevezi. (Oz. 11, 3.) És ha Urunk azért jött a földre, „ut vitam habeant, et abundantius habeant," hogy életük legyen és minél több legyen", (Jn. 10, 10.), ezt a hivatását az Eucharisztia rendelése által váltotta teljes mértékben valóra.

A pásztor rendesen juhait nyírja s azzal ruházkodik, tejükből, húsokból él. Nem így az isteni jó Pásztor. Ő bárányait szívéen melengeti s — amit a legjobb anya sem tehet meg — tulajdon testével, vérével táplálja, neveli. Ő tehát valóban az Eucharishtiában a legteljesebb értelemben vett, „eminenter" jó Pásztor. Méltán mutatható keblére, mikor ajka kimondotta az édes szót: „Én vagyok a jó Pásztor."

Az Egyház Őt mindig annak is tartotta, annak nevezte, különös szeretettel mint ilyent rajzolta, festette. A kép eucharisztikus vonatkozásait azonban talán senki inkább nem sejtette, mint Aquinói Szent Tamásnak, az Eucharisztia halhatatlan költőjének lánglelke.

Mily megható szépen nevezi őt a páratlan Lauda Sionban pásztornak. Már mindjárt az első versszakban pásztornak szólítja: „Lauda ducem et pastorem." Majd, miután az Eucharishtiára vonatkozó dogmát csodálatos szabatosággal s világossággal előadta, szinte elragadott lélekkel kiált fel:

„Bone pastor, panis vere
Jesu nostri miserere,
Tu nos pasce, nos tuere,
Tua bona fac videre
In terra viventium."

Kegyes pásztor igaz étek
Édes Jézus kérünk téged
Te legeltesd, vidd, a népet,
Te mutasd meg kegyességed
Fönn az élők közepett. (Sik.)

Valóban, e strófában ki van minden fejezve, röviden összegezve, amit a papi lélek az isteni Pásztortól csak kér és kíván: táplálékot, védel-

met s az örök remények teljesedését. Már itt e földön, vándorútban, az isteni Pásztor botja, gondviselésének e jelképe, ami vigaszunk, „virga tua et baculus tuus ipsa me consolata sunt” „a te vessződ és botod, azok vigasztalnak engem.” (Pss. 22, 4.) Az Eucharishtiában pedig annyit kaptunk, amennyit jelen emberi viszonyaink között Istentől csak elfogadhatunk. Nincs egyéb kérni valónk, mint hogy ezt a legfőbb jót, minden jót meg is lássuk, ami maga az örök élet, az örök boldogság:

„Tu nos bona fac videre
In terra viventium.”

V. AZ UTOLSÓ VACSORA. (LONGHAYE UTÁN)

1. MIT TESZ JÉZUS AZ UTOLSÓ VACSORÁN?

Szálljunk vissza lélekben abba a terembe, amelyben Jézus a Passahot és egyben az ő örökre felejthetetlen búcsú-lakomáját ünnepli kedves tanítványaitól körülvéve. Minden közreműködik, hogy ez az ünnepély valóban megható és ünnepélyes legyen. Ott künn Jézus ellenségei már minden előkészületet megtettek, hogy vele végezzenek. Már nem léphet ki anélkül, hogy el ne fogják. Itt benn pedig maga körül látja az Úr azokat, akiket e földön legjobban szeretett. Nézzük csak kissé hosszasan Jézus egész alakját és arcvonásait. A szelídség, a szeretet, a fájdalom és ünnepélyes meghatottság minő összeolvadását olvashatjuk le erről a csodálatosan szép arcról . . . Szemléljük aztán nagy lelkingugalommal, mint veszi kezébe a kenyeret, mint tekint az égre, mint áldja meg, mint hálálkodik mennyei Atyjának és mint mondja ki felette a minden-

ható szavakat, amelyeknél jelentősebbek nem hangzottak el a világ teremtése óta. Ugyanígy jár el a kehellyel is. Végül kiejti a boldog ígéket is, amelyeknek, mi papok, mindent, de mindent köszönhetünk: méltóságunkat és az azzal járó javakat és egykor az égben dicsőségünket: „Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre.” (Lk. 22, 19.)

Mindez azonban csak külső. Szemléljük Jézus belsejét. Evégből — úgy lélekben — nyissunk be Szívébe, de azzal a szent tisztelettel, amellyel a tabernákulum ajtaját lassú térdhajással kinyitni szoktuk.

Hogy pedig emberileg megértsük, ami ott végbemegy, meg kell fontolnunk, hogy az isteni Szív egyben igazi emberi szív is volt és így fel-találjuk benne, ami csak a mi szívünkben jó és ártatlan. Hatottak erre a szívre mindazok az érzelmek, amelyek a mi szívünket is érintik, amennyiben ő azokat megengedte. És így erkölcsi bizonyossággal állíthatjuk, hogy az isteni Szív az Oltáriszentség szerzésének pillanataiban erős csatákat vívott. Kettős érzélem hívta ki ugyanis egymást ebben az isten-emberi Szívben párviadalra.

1. Az isteni Gondviselés rendje ugyanis megkövetelte, hogy ő e világból távozzék: „Az Emberfia ugyanis elmegyen, amint elvégeztetett”. El kell mennie már csak szeretteinek érdekében is: „Jobb nektek, hogy én elmenjek”. (Jn. 16, 7.)

Másrészt azonban kimondhatatlan nagy szeretete arra ösztökéli, szinte kényszeríti, hogy ne menjen el, velünk maradjon, hiszen neki „gyönyörűsége az emberek fiaival lenni”. (Péld. 8, 31.) A kifejlődött csata annál is hevesebb, mert ő most, a válás óráján, jobban szereti övéit, mint szerette valaha: „szerette övéit . . . mindvégig

szerette őket". (Jn. 13, 1.) Mily természetes ez a búcsúzás szomorú óráján. Ha tehát övéi elszomorodtak a közeli válás gondolatára, ő nem kevésbé. Mutatja ezt az az elérzékenyülés, amely szinte kisír a szavából: „Gyermekeim (Filioli!) már csak kevés ideig vagyok veletek". (Jn. 13, 33.) Immár nem sokat fogok beszélni veletek." (Ján. 14, 30.)

Ki ne venné észre és ki ne érezné ki ezekből a szavakból, hogy az apostolokon keresztül magát is igyekszik az Úr vigasztalni? Kétségtelenül Szíve szorong ezekben a pillanatokban s mint egykor majd Pál szívét, kettős szeretet szorongatja: „Coarctor e duobus", „E kettő okoz nekem vívódást". (Fil. 1, 23.) Menjek? Maradjak? Oly érzés ez, mint mikor valaki zsákutcába jutott és nem tudja, hogyan kerüljön ki belőle. Melyik szeretetnek engedjen? Melyikre ne hallgasson?

Az Atya végzése ellen cselekedjék? Ez lehetetlen! Ez az ő lelkületével homlokegyenest ellenkeznék, hiszen: „Én mindenkor azt cselekszem, — mondja Urunk — ami előtte kedves." (Jn. 8, 29.) Vajjon igazi emberszeretet volna-e ez ellen cselekedni? Bizonyyal nem.

Ámde a szeretetnek megvannak a magá zseniális inspirációi, mihez az Úr Jézusnál még mindenható végrehajtó erő is járul. Megtehet mindent: „Azon erejénél fogva, amellyel hatalma alá vethet mindent." (Fil. 3, 21.) Jézus tehát kettévágja a gordiusi csomót, megoldja a megoldhatatlant, szemünket kápráztató, megvakító isteni cselekedettel.

Sem az Atya iránti szeretete, sem az irántunk való szeretete nem fog hiányt szenvedni.

Jézus elmegy anélkül, hogy eltávoznék, és Jézus itt marad anélkül, hogy itt maradna. Ellentmondásnak látszik, pedig így van.

Elvonja tőlünk ugyan, Atyja bölcs terve, szándéka szerint, érzékelhető jelenlétének báját, tekintetének, mosolyának, hangjának ígésző szépségét, de mégis meghagyja nekünk imádandó jelenlétének valóságát.

Figyeljünk! Hallgassunk!

„Ez az én testem, mely értetek adatik“. (Lk. 22, 19.) Ezt mondja a Mindenható, aki nem csalhat és nem csalódhatik. Nincs tehát semmi lehetősége a tévedésnek, a kétségnek. A Szentlélektől vezérelt és ellenőrzött Egyház, a keresztyén tradíció tudja, mi e szavaknak értelme. Nemcsak jelkép ez, nem csupán a vétel pillanatára korlátozott jelenlét, ahogy ezt a protestáns teológia tudni véli, amely annyi buzgóságot fejt ki, hogy az Úr Jézus szeretetét lehetőleg megnyirbálja és a keresztyén világot a legszebb ékszerszövegetől, virágától megfosssa, hogy így az ember is mintegy jogosítva legyen Istenét kevésbé szeretni, s érte kevesebb áldozatra érezze magát kötelezve.

„Ez az én testem“. Tehát valóságos, marandó jelenlétről van itt szó. Ameddig „Ez“ ez, vagyis kenyérszín marad, addig ugyanaz marad, amivé én tettem, t. i. az én testem. És pedig feltámadott testem, és így egyben mindaz, ami ettől a testtől elválaszthatatlan: lelkem és istenségem.

„Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre“. Mondja tovább a Mindenható, a tévedhetetlen. Tehát ezt, ami most végbement, örökre megújíthatóvá tettem. Tehát a kenyeret mindenütt konszekrálnak, testemet mindenütt őrizhetitek és pedig addig, amíg csak Egyházam áll. Már pedig Egyházam állni fog a világ végéig: „A pokol kapui nem vesznek erőt rajta.“ (Mt. 16, 18.) Mindig lesznek papjaitok, talán üldözöttek, min-

dig lesznek tabernákulumaim, talán rejtettek és így én állandóan, bár rejtetten, köztetek maradok, a ti „Emmanueltek” leszek.

2. De most már figyeljük és szinte éljük át azt a második csatát is, amelyet ez az isten-emberi Szív önmagában vív.

A szeretetnek, nemde, ösztöne, törekvése odaadni magát, akár a vérontásig, a halálig. Ó! Jézus nagyon ért ehhez, hiszen ő állapítja meg: „Nagyobb szeretete senkinek sincs annál, mintha valaki életét adja barátaiért”. (Jn. 15, 13.) Halni, áldozattá lenni, ez a szeretet végső erőfeszítése, remeke, triumfusa. De ezzel aztán ki is merült. Ezt az örömet magának újra meg újra megszerzeni már nem tudja. Pedig a szeretet ezt ezerszer és ezerszer meg szeretné tenni. Szívesen állítja ezt, aki szeret és őszintén szeret. E vágy magában a szeretetnek természetében gyökerezik és így nagyon reális. Ámde e vágy kivihetetlen. A szeretet, amely a halálban diadalt ül, egyben a halálban ki is merül. Az ember egyszer meghal, de csakis egyszer hal meg. Ez az általános törvény. „El van határozva, hogy az emberek egyszer meghaljanak.” (Zsid. 9, 27.)

Igaz! Isten tud e törvény alól is felmentést adni. Így meghalt Jairus leánykája, meghalt a naimi ifjú, meghalt Lázár és feltámadtak, hogy aztán megint csak meghaljanak. Ámde szent Fiával Isten nem akart ily kivételt tenni. „Mert tudjuk, hogy Krisztus miután feltámadt halottaiból, már nem hal meg s a halál többé nem uralodik rajta.” (Róm. 6, 9.)

Íme ismét csak összeütközés a Gondviselés törvénye és a szeretetnek ösztöne, mondhatnám törvénye közt.

De ismét új isteni eszme, invenció. Ha nem

szerezheti meg Jézus magának a véres, fizikai halál örömét, hanem csak egyszer, mert a többszörös természetes halál az Atya örök terveivel meg nem egyeztethető, ám keres és talál magának igazán isteni kárpótlást, revánsot, hogy így kielégítse szenvedélyes, kiolthatatlan vágyát: meghalni és áldozattá lenni azokért, akiket szeret. Midőn Pál azt hangoztatja: „Quotidie morior”, „Naponkint meghalok” (I. Kor. 15, 31.), ez kétségtelenül hyperbola a nagy apostol ajkán. De ugyanez az ő Mesterének ajkán misztikus valóság.

Hallgassuk csak szavát és figyeljük, mit tesz. „Ez az én testem, mely értetek adatik.” „Ez a kehely az Új-szövetség az én vérem által, mely értetek kiontatik.” (Lk. 22, 19. 20.) Ime a titokzatos szétválasztása a testnek és vérnek, amely az áldozat lényegét teszi, mely természet szerint természetes halálát okozná és Őt újra meg újra a misztikus halál állapotába helyezi.

Ime, Jézus parancsa és megbízása erre is vonatkozik: „Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre.” (Lk. 22, 19.) Ezzel hatalmat és parancsot adok nektek ugyanazt tenni, amit én most tettem. És ti, apostolaim, ezt meg is fogjátok tenni magatok és papi leszármazottaitok által, míg csak másodszor el nem jövök. Ezzel hirdetni, sőt titokzatosan megújítani fogjátok halálotom minden időkből és a földnek minden táján. „Az Úr halálát hirdetitek míg el nem jő.” (I. Kor. 11, 26.) Nem drámai megjelenítésről van itt szó, az Úr halálának elbeszéléséről, eljátszásáról. A szentmise kiterjeszti, katolikussá teszi, megörökíti a kálváriát, a kereszthalált, amely immár a nap jártával naponkint megjárja útját köröskörül a földgolyón.

Az Ószövetségi áldozatokról megjövendölte Dániel: „Elfogy az eledeled és egyéb áldozat.”

(Dán. 9, 27.) Ez az áldozat nem fogy el soha. Hála az apostoli papságnak Jézus megszerezheti magának azt az örömet, hogy naponként százszor meg ezerszer meghalhat misztikusan szereteteért. Ó! szentmise, amelyet én is bemutatok naponként, mily csodája vagy te a szeretetnek!

3. De menjünk csak át egy másik képre, amely szemlélődő lelkünket nem kevésbé lepi meg s gyönyörködteti. Az ütközet ugyanis még nem ért végett a változhatatlan, providenciális törvény és szeretet között. A szeretetnek ösztöne, törekvése egyesülni és pedig oly bensőleg, amennyire csak lehetséges. A szeretet természete szerint oda kívánja magát adni és pedig teljesen, fenntartás nélkül, határ nélkül. Végső terminusa, ideálja, álma volna: a két személy összeolvadása, konpenetrációja, a fej a fejjel, a szív a szívvel . . . és pedig örökre. Anélkül mégis, hogy egyik is, a két szerető fél közül elvesztené öntudatát és önuralmát, mert csak így érezheti a szerencsét és boldogságot, hogy a másikkal egy lehet.

Ámde itt megint szemben találja magát az Úr Jézus Szent Szívében lángoló szeretet a Gondviselés örök terveivel. Ez a legbensőbb egyesülés ily módon az égnek van fenntartva.

Hogyan elégíthetné ki mégis az isten-emberi szeretet az ő ösztönét? Hogyan? „Vegyétek és egyétek, ez az én testem,” „Ígyatok ebből mindnyájan, mert ez az vérem.” (Mt. 26, 26—28.)

Az angyaloknak örök csodálatára, a hajdani és modern kafarnaiták örök botrányára Jézus Krisztus feltalálja és megvalósítja ezt a sajátságos, megdöbbentő tervet, hogy magát étellé, itallá teszi s magát megenni, meginni adja. Ne riadjunk vissza ettől a szinte drasztikus kifejezéstől: Megenni Jézust! Hiszen maga Egyházunk énekli:

„O res mirabilis! Manducat Dominum pauper, servus et humilis.“ „Ó, csodálatos dolog! Az Urat eszi a szegény, a szolga és az alattvaló.“

Nem maga Urunk mondja-e: „Az én testem bizonynyal étel és az én vérem bizonynyal ital?“ (Jn. 6, 56.)

És mikor esszük és isszuk az ő testét, véré, nem részesülünk-e abban a szinte felfoghatatlan, elbódító szerencsében, hogy vele „concorporei, consanguinei“, egy test és egy vér leszünk? Nemcsak úgy, mint Ádám révén valamennyien egy test és vér vagyunk, hanem az ő tulajdon teste-vére, amelyet szűz Máriából merített, olvad a mienkbe. Így egyenlít ki legyőzhetetlennek látszó ellentéteket és teszi lehetővé azt, ami itt a földön lehetetlennek látszik. Mire képes a szeretet, amikor az mindenható is?

A belső összeolvadás Krisztussal, földi életünk jellegének megfelelően ugyan átmeneti, misztériózus „mysterium fidei“, de valóságos, napi, állandó és megsejteti velünk azt a még ennél sokkal tökéletesebb egyesülést Istennel, amely ránk az égben vár.

Ime, az Eucharisztíának hármasság jótéteménye egyben remeke, diadala a szeretetnek . . . és mindez én érettem.

Hiszem, csodálom, imádom.

II. MIT SZENVEDETT JÉZUS AZ UTOLSÓ VACSORÁN?

A hármasság győzelem, amelyet az előző meditációban megfontolás tárgyává tettünk, nincs ingyen. Sokba, nagyon sokba került az az isteni Szívnek. Ámde éppen az áldozat a bizonyítéka, mértéke és próbaköve a szeretetnek.

Függesztjük csak újra az Úrra szemlélődő

tekintetünket, figyelve egyben azt is, ami Szívében végbemegy.

Jézus kezében tartja a kenyeret. Éppen konzekrálni akarja. Abban a fényben, amelyet a Verbum áraszt szét lelkében, tisztán látja a jövőt, annak a legkisebb részletéig, és tudatában van műve összes következményeinek.

És ne feledjük, hogy ő egyben valóságos ember is. Tehát mindazt érzi, amit mi hasonló körülmények közt éreztünk volna, sőt élenkebben átérzi, egyrészt lelkének kiváló finomsága folytán, másrészt saját méltóságának, személyes értékének világos öntudatánál fogva.

Végül, ne feledjük, hogy ő még a „Consummatum est” „Beteljesedett” előtt áll és így szent Szíve, csakúgy mint teste, szenvedésre képes.

Ha tehát az Eucharisztia számára az áldozatoknak, gyalázatoknak és szenvedéseknek bő forrása lesz, mindezt Ő már az alapítás ünnepélyes pillanataiban előre érzi, mérlegeli és átízleli annak minden keservét.

Lássuk tehát, vegyük sorra elmélkedő lélekkel azokat az áldozatokat, amelyeket az Úr az utolsó vacsorán előre lát, előre átérez, előre elfogad.

1. Először is az Úr az Eucharisztia által lemond inkább, mint bármikor, mint bármi által, minden külső presztizsről, méltóságáról, annak minden érzékelhető jeléről. Loyola Szt. Ignác a Lelkigyakorlatokban megcsodáltatja a kontempláló lélekkel, hogy Jézusban szenvedése alatt mennyire elrejtí magát az istenség és mennyire átengedi az emberi természetet a legmegalázóbb bánásmódnak: „Quomodo divinitas se abscondit!” Mennyivel inkább alkalmazható ez az Eucharisziára!

In cruce latebat sola deitas,
At hic latet simul et humanitatis.

„Rejté a keresztfa istenségedet,
Itt az emberség is elrejtezkedett.“

A jászolban láttuk a pólyába takart gyermeket, hallottuk legalább sírni. Elvégre ez az újszülött mégis csak ember s mint ilyenre rá lehet ismerni. Azután majd látjuk őt a keresztfán, mint szennyből, vértől, gyalázatoktól borított haldoklót. A föld férge bár, eltiport féreg, amint őt prófétája jellemzi, ámde szemében mégis csak ott csillámlik a szépséges lélek. Ráismerünk az emberre. Még a rideg sírban is, a halovány hullában is megmarad legalább az emberi alak.

De figyeld meg csak azt a törékeny ostyát, ott a korporálén, vagy a tabernákulumban. Mi maradt meg az emberségből is, hogy az istenségről ne is szóljak?

Hogyan? az a kis pehely, amelyet felemel a lehellet, az a pici kis töredék, amelyet ujjammal morzsolok s vele tehetek, ami tetszik, hogyan? ez az én Jézusom, a testté lett Ige, az én Istenem?

És mikor az Úr az utolsó vacsorán mindezt elgondolta, előre látta, vajjon nem okozott-e ez neki szenvedést? Vagy, jól van, maga a megsemmisülés gondolata nem, de annak következményei?! Annak tudata, hogy ő ezzel alkalmat szolgáltat a gúnynak, hitetlenségre, káromlásokra?

Mikor a zsidóság fogságban synylődött a pogányok közt, és nem kis lelkivesztésben is forgott, Jeremiás próféta tanítványának, Baruchnak, instrukciót diktált tollba és népe után küldte, hogy azt a bálványozásnak ragadós méhelyétől óvja. Maró gúnnyal, szarkazmussal, kérlelhetetlen ironiával festi, jellemzi ebben a bálványok siralmas

tehetetlenségét. És ezek istenek volnának?! Ámde alig van egyetlen szó ebben az instrukcióban, egyetlen kifejezés, amelyet bizonyos értelemben (materialiter) az Eucharisziára ne alkalmazhatnánk.

Azok a babiloni istenek — írja a próféta — rászorulnak, hogy helyről-helyre hordják azokat, mert a saját lábukon bezzeg egy tapodtat sem tudnak tenni.

És az eucharisztikus Jézus?

Nem tudják magukat védelmezni a rablók, tolvajok elől, miért is elzárják, lelakatolják azokat, ahogy szokás a gonosztevőkkel tenni, sőt, mintegy sírba temetik azokat, akárcsak a megholtakat.

És az eucharisztikus Jézussal nem így teszünk-e? Nem így kell-e vele is bánni? A szeretet rabjával, a misztikus halottal?

Háború idején, fosztogatás, tűzvész alkalmával a babiloni papok sebtében összeszedik az isteneiket és futnak, menekülnek velők, ahogy csak bírnak, mert különben jaj nekik, végük van isteneiknek.

És az eucharisztikus Jézussal hasonló esetben nem ugyancsak így kell-e tennünk? stb. (V. ö. Báruk. 6.)

És Jézus tudta, látta mindezt előre, midőn magát önként ugyanarra a tehetetlenségre kárhoztatta, amelyben a bálványok természetüknél fogva leledzenek. Vajjon nem visszhangzott-e lelkében, fülében Jeremiás maró gúnyja, ironiája? Nem visszhangzott-e fülében az a sok csúfolódás, megvetés, tagadás, amelyet az ő látszólagos tehetetlensége csakugyan századokról-századokra előhívott és előhív? Nem látta-e előre, hogy erre a „botrányra,” voltaképpen ő szolgáltatja az alkalmat,

az okot? És mindez ne fájt volna szent Szívének? De mindegy, ő ennek ellenére is tovább ment szeretetében.

2. Mindezeknél még sokkal keservesebb megaláztatás is várt rá. Nemcsak azt látja, hogy teremtményeinek nagy hányada őt semmibe sem veszi s megvetéssel megy el mellette, hanem már eleve, az utolsó vacsorán, átérzi azokat a csapásokat is, amelyeket egyenesen arra a szerelmére mérnek, amellyel ez a Szentséget adja, alapítja.

És itt csak futólag említjük azokat a közismert és sokszor említett megbántásokat, amelyeket az Úr az Oltáriszentségben annyiszor és annyiszor elviselni kénytelen, aminők az elhanyagolt kötelező szentmisék és szentáldozások, a templok megbecstelenítése, szentségtörő misék és áldozások. Miután néhány fohással ezekért az Úr Jézus szent Szívét megkérleltük, térjünk át azokra a sérelmekre, amelyek talán kevésbé ádázak, de talán nem kevésbé szúrók.

A szívet, a szeretetet főleg három tör sebz meg a legérzékenyebben: a) ha nem hisznek benne, b) ha semmibe sem veszik, c) ha éppen bőkezűségéért vetik meg.

Mindhárom tör általjárta az isteni Szívet ott a coenaculumban, az Oltáriszentség alapításakor.

a) Nem hisznek benne. A kafarnaumi lázongás, amelyet az ígélet támasztott, csak nem akar elcsendesedni számosak lelkében. Tagadják és örökre, míg a világ áll, tagadni fogják, hogy a szeretet ennyire terjedhet. A protestantizmus ennek a forradalomnak állandó képviselője és fenntartója. Állandóan azt hajtogatja: „Kemény beszéd ez, ki hallgathatja azt? (Jn. 6, 61.)

Mennyire fáj az a Szívnek, amikor nem hisznek a szeretetében! Mi pedig leborulva az Úr előtt ismerjük el:

„Mi megismertük és hittünk a szeretetben, mellyel Isten irántunk viseltetik.” (I. Jn. 4, 16.)

b) Mások ismét hisznek ugyan, de hitük csak olyan elméleti, elvont és hideg, mert nem élteti a szeretet. Annyira már nem megy ez a hit, hogy az Úrért valamit, főleg nem szorosan kötelezőt, áldozni is tudjanak. Údvariasságból, barátságából vizitelnek, de az isteni Jóbarát, részük-ről nem jut ily szerencséhez. „Fogságban voltam és nem látogattatok meg engem.” (Mt. 25, 43.) Ismét csak éljük bele magunkat az Ő helyzetébe. Mit éreztünk volna mi, mit tettünk volna mi, előre látva mindezt? Hiszen az Ő emberi szíve is csak úgy érez, mint a mienk. Ő előre lát mindent, tűr, szenved miatta, de nem tágit.

c) De leginkább fáj a szeretetnek, ha éppen bőkezűsége miatt arat megvettést.

És Jézus ezt is előre látta és elfogadta.

Jézus ugyanis jól ismerte nyomorult emberi természetünknek hármasságát. Érti már előre, mint mér mind a három, szentséges Szívére fájdalmas csapást.

1. Emberi gyarló természetünknek első gyengéje, hogy mi a dolgokat külső látszat szerint értékeljük.

Gondoljuk csak el, ha szentmisét nem lehetne, nem szabadna celebrálni, hanem csupán nagy, püspöki segédlettel, pompával, fénnel. Mily mély benyomást tenne ez reánk és mindenkire! De ha a falusi plébános vagy káplán végzi a kismisést, esetleg a tábori lelkész a saját szobája asztalán, avagy a misszionárius az ő bambusznádból összeháttolt kunyhójában, akkor mily könnyen elfog-

hatja az embert a lebecsülés érzete. Ez volna tehát az a nagy áldozat, amely az Úr nevét napkelettől-napnyugatig dicsőségessé teszi a nemzetek előtt?! (Mal. 1, 11.)

A hitem azt mondja, igen! De az impresszióm? Mintha valami kiábrándulás venne rajtam erőt . . .

2. Egy másik gyengéje emberi természetünknek, hogy csak azt becsüljük, ami drága, ami kerül valamibe.

Mikor az Úr Jézus oly minimálisra redukálja ennek az oly fenséges áldozatnak a feltételeit, mikor — ha szabad magamat így kifejeznem — oly olcsón adja, egyúttal minő veszélybe sodródik, hogy valójában kevésbe, semmibe se vegyék.

Igy vagyunk egyébként a szentáldozással is. Ha Isten és Egyház korlátokat emelne, és azt hirdetné, hogy tekintettel az actus végtelen jelentőségére, ki-ki évenként csak legfeljebb egyszer merjen a szent asztalhoz közelíteni és akkor is — nem tudom miféle — hosszú próba és előkészület után, éppen ez a korlátozás valami fenséges ideát ébresztene bennünk a szentáldozást illetőleg és talán még azoknak vágyát, kíváncsiságát is kicsiholná, akik ma az egyszeri évi szentáldozást is tehernek tartják. De most, hála Istennek, oly könnyű, mondhatnám, oly olcsó a szentáldozás! Leküzdve a janzenizmus utolsó gátját, egyházunk minden hívét naponként az Úr asztalához hívja. Ámde, mennyi indolenciára nyílik ezzel út? A napi áldozás magában véve bármily üdvös is, a lelkeket két nagy kategóriára bontja. Vannak, akiknek a napi áldozás csak növeli lelki éhségét. Komoly és mély lelkek. De vannak puha, könnyelmű lelkek is, akiket a napi áldozás eltölt az undorig. Szinte jobb volna olykor egy kis

lelkibőjtőt tartaniok, hogy lelki étvágyuk megint kissé helyrejöjjen.

Jézus mindezt előre látta, ezt a szent Szívére oly sértő veszélyt. Látta és nagylelkűen előre elfogadta azt, de bizonynal nem fájdalom nélkül.

3. Harmadik, már előre fájlalt gyengeségünk, hogy csak a ritka szúr szemet és hívja ki becsülésünket. Régi közmondás, amely sok tapasztalaton alapul: „Quotidiana vilescunt” „a szokás mindent elkoptat”. A zsidónak csak egy temploma volt a föld kerekén. Eljött ide a világ minden tájáról. Ó! ha Jézusnak is csak egy tabernákulumunk volna! . . . Jeruzsálemben a főpap csak egyszer az évben léphette át a szentek-szentjének küszöbét . . . Ó! ha az Új-szövetségben is csak egyszer az évben — mondjuk — Húsvét napján és akkor is csak a pápa Őszentsége celebrálhatna?! Mennyire megváltoznék egyszerre minden! Mily óriási arányban nőne a közhitben az eucharisztikus jelenlét gondolata! A szentmise! Minő zarándoklatot provokálna! Vonzóbbakat, mint aminőket hajdan Krisztus sírjához vezettek. Melyik hívő nem hozná meg az áldozatot életében legalább egyszer, hogy elmenjen látnia világ legnagyobb csodáját: az egyetlen tabernákulumot, az egyetlen áldozópapot és az egyetlen oltárt, amelyhez az leszáll?!

Mennyivel nagyobb ideánk támadna az Eucharisziáról és kimondjam-e, mennyivel többre becsülnők a szeretetet, amely azt adja? Ámde Jézus megsokszorozta csodálatos módon jelenlétét, áldozatát. Minden katolikus városban, faluban, mondhatnám, minden utcasarkon felüti sátorát, folytatja, állandósítja misztikus módon a világtörténelem

legnagyobb jelentőségű eseményét, kereszthalálát . . .

A hitetlenek, akik az Eucharishtiában, misében, csak üzletet, népcsalást látnak, nem ritkán azzal gúnyolják az Egyházat, hogy a dolgot elügyetlenkedi, mikor a legszentebbnek hirdetett dolgait oly könnyen hozzáférhetőkké teszi, sőt túlságosan közönségessé engedi válni.

Erre a gúnyra, vádra nem adunk-e némi-
leg okot? A számtalan szentmise, melyben részt
vehetünk, a számtalan tabernákulum, amelyet meg-
látogathatunk, úgy hogy alig kell — főleg zárdák-
ban — lábunkat a szobából kitenni, nem tesz-e
bennünket többé-kevésbbé közömbösekké?

De ne foglalkozzunk most magunkkal, tér-
jünk vissza Jézushoz, amint az utolsó vacsorán
az Eucharishtiát alapítja.

Látta-e cselekedeteinek összes következmé-
nyeit? Bizonnyal látta. És mégis megvalósította
tervét? Tudjuk, hogy igen.

Ha szabadna, kérdezzük meg Tőle kellő
tisztelettel, vajjon okosan tette-e? Az igazán szerető
Szív minő tanácsot adott volna ilyen lépés előtt
meghitt barátjának? Nemde ezt: Légy óvatos!
Ez, amit szándékozol tenni, nem volna okos dolog
tőled. Okos ember számol a következményekkel.
A barátság, a szeretet címén messze túlmegy az
okosság határain s éppen azért az ellenkezőt fogod
elérni, mint amit akarsz. Éppen bőkezűséged miatt le-
fognak becsülni, meg fognak vetni. Terved nem
mélto isteni méltóságodhoz, sőt tisztára lehetet-
len. És Szent Terézszel szinte a mennyei Atyát is
kérni szeretnők, hogy lépjen közbe, és ne en-
gedje, hogy az Ő szerelmes Fia magát, csupa
túlzó szeretetből, tönkretegye . . .

És mit felel erre Jézus?

Tudom, sőt jobban tudom, mint te, hogy így elárulom magamat, méltóságomat, személyemet. Szeretetemet odadobom a megvetésnek. De én szeretek. És inkább szeretek, semhogy hallgassak a közönséges okosságra, a prudenciára, amely még önmaga érdekeire is tekint. Az én okosságom — a szeretet.

Az emberek azt fogják mondani: Bolondság! Legyen! A szeretet bolondsága éppenúgy, mint szenvedésem, keresztem.

Isteni bolondság, vagyis inkább transzcendentális, nagyobb, végtelenül nagyobb okosság, mint a közönséges emberi.

„Az Isten oktalansága bölcsebb az embereknél.” (I. Kor. 1, 25.)

Jézus ezt a feleletet valóban tettleg adja. De nem került-e ez fájdalomba a legérzékenyebb isteni Szívnek?

Hogy pedig mindezt mi is némiképen ízelejük, megsejtsük, fontolgassuk a metsző élet azoknak az igéknek, amelyeket pedig teljes joggal adhatunk az Oltáriszentséget alapító Úr Jézus ajkára:

„Tudom jól, ha én fukarabb volnék, ők bőkezűbbek volnának, ha én nem szeretném az embert annyira, akkor több szeretetet aratnék részéről.”

Valljuk be tehát, hogy csakugyan így van: Az Eucharisztia titok és pedig nem kevésbé titka a szeretetnek, mint a fájdalomnak.

Midőn az Úr azt alapítja, szeme előtt áll az emberiségnak nagy világa, minden ember külön-külön. Engem is ott lát közöttük. Sokan tépik-marják Szívét és kevesen vigasztalják azt. És vajon én melyik csoportba tartozom?

Ezek után nem ártana egy kis lelki számvetelbe bocsátkoznom önmagammal.

Hogy mit tett értem Jézus az Oltáriszentséget alapítva, azt bőven megfontoltam az elmékedések folyamán, de hátra van még az aktuális kérdés, hogy mit tettem én már eddig az eucharisztikus Jézusért és a harmadik: mit szándékozom érte a jövőben tenni?

a) Rendesen nagyon közel lakom az Úr Jézushoz, ha ugyan nem egy fedél alatt. Élvezem-e az isteni szomszédnak boldogító nagy közelségét? Minő tisztelettel adózom Neki? Minő hasznot merítek belőle? Vizitációim? Nagyon szórakozottak talán, gépiesek, unottak, megszokottak? Maguk a térdhajtások elárulják-e eleven hitemet?

b) És a napi szentmise? Készület, celebrálás, hálaadás? Ó! Minő hitvallás, minő prédikáció egy-egy hittel végzett szentmise! Vajjon alkalmasak-e a szentmiséim, hogy a ministráló gyermekben a hivatás magvait elvessék?

c) Végül a szentáldozás. Nő-e naponként bennem a szomj az angyali Kenyér és a szüzet nevelő Bor után? Ad-e a Krisztus napi vétele, újabb lökést a tökéletességre? Vagy talán a mise, illetőleg áldozás csak izolált epizódja a napnak, amely azonban a nap drámájára (cselekvényére) semmi hatással nincs? Úgy kellene, hogy az Úr Jézussal való egyesülés egész napi életembe bekapcsolódjék és megtermékenyítse azt. Ami legeslegkevesebb volna, ez az, hogy semmi öntudatosan megtúrt, rendetlen hajlamot, mint „obexet” ne vigyek az oltárhoz. Súlyos bűnről, szentségtörésről nem is illik említést tennem azok előtt, akik ezt a könyvet forgatják . . .

De mi tudjuk, hogy sajnos ilyen esetek is vannak a világon.

Közzegessük az ily súlyos és nyílt sebeket, amelyeket nem egy önmagáról és mindenről megfélelkezett testvérünk Jézus szent Szívén ejt, megkérleléssel, megkettőzött buzgalommal, vezekléssel . . .

EUCCHARISZTIA, MINT

JÉZUS ÉLETÉNEK FOLYTATÁSA.

(STIEGELE UTÁN.)

A jó Pásztor, akinek alakja elbűvöli tekintetünket, ha azt hosszasan, tanulmányozva reá szegezzük, nem a messzetávól ködéből, nem a multak homályából sugárzik felénk, aki csak azért él, mert nem lehet feledni . . . hanem a közvetlen közelből néz a szemünkbe . . . elevenen, valóságosan s közvetlenül . . . „ipsum vides, ipsum tangis“, „Öt látod, Öt érinted“, mint imádkozzuk Chrysostomusszal a szent zsolozsmában. Hogyan?! Ismerjük a szent és édes szót: Eucharisztia! Ó! ez az isteni szó s az általa jelzett gondolat csak isteni bölcsesség, hatalom s szeretet határtalan titkos mélységeiben villanhatott meg! Innen sugárzik szét a földre. Ha az égből nem jön, a föld még csak meg sem sejthette volna valaha. Az Ó-szövetség már öntudatlanul méhében hordozta a gondolatát: „Gravida erat lex Christo!“ „A törvény terhes volt Krisztustól.“ Ez a kincs az idők teljére volt fönntartva, az Új-szövetség alapkövének s centrumának volt szánva.

Az Eucharisztia a mi kincsünk!

Minő pusztává s szinte értelmetlenné válnék a világ nélküle! Világ Isten nélkül! Minő kínossá válnék a számkivetésnek ez a helye Isten gyermekei számára!

És mi papok! Mik volnánk nélküle!

Ha ugyan szétválaszthatjuk a mi magunk fogalmában e két gondolatot, pap s Eucharisztia!

Legalább is ki lennénk ragadva ama természetfeletti légkörből, melyben „vivimus, movemur et sumus” „amelyben élünk, mozgunk és vagyunk.” (Ap. cs. 17, 28.) „Per ipsum, in ipso, cum ipso” vivimus, „általa, benne, vele” élünk. Őt leheljük be, Őt leheljük ki s általa az isteni életet a világba.

Ó, isteni Eucharisztia!

Szomjas lelkem beléd merül, benned fürdik, ettelik s mindig szomjasabb lesz, lehül s mindig lángolóbb lesz.

Nem tudok, nem is akarok szabadulni a te gondolatodtól.

Kutató szellemem mindent feltalál benned, ami érdekli, ami csak létezik: Istent, embert, szellemet s anyagot.

Isten minden munkájának rövid, de tökéletes Compendiuma, összoglalata vagy Te: teremtés-, megváltás-, megszentelés- és üdvösségnek.

Téged tanulni, téged elmélkedni valóságos angyali muzsika.

De visszatérek a jó Pásztorhoz. Szárnyaló lelkem a szívébe száll megpihenni, nyugodni! Az Eucharishtiában látom a jó Pásztort. — Végignézem a csendes, hallgató, mozdulatlan Eucharishtiában a jó Pásztor egész mozgalmas életét.

Krisztus semmi annyira, mint Pásztor s az Eucharisztia maga a Krisztus! Jézus Krisztus eleven s reális emlékezete. „Hoc facite in meam commemorationem.” „Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre.” (Lk. 22, 19.)

Minél mélyebbre hatolok, lelkem minél inkább felmelegszik, annál inkább látom a szeretet fényében és melegében a belső, titkos összefüggést az Eucharisztia s Krisztus egész élete közt. Az

Eucharisztia csodás s valóságos össz foglalata s titokteljes megörökítése Jézus Krisztus fogantatásának, születésének, életének, halálának, feltámadásának, mennybemenetelének, égi dicsőségének, szóval egész életének. Amit az egyházi év folyamán ünneplünk s ami annyi kegyelemmel, hangulattal s kenettel tölt el, itt mind együtt találjuk. Nem kell semmit erőltetni, önmaguktól forrásoznak elő ezek az igazságok.

Lássuk, nézzük! Épüljünk! Ne csak most, holnap is és mindenkor!

I. A MEGTESTESÜLÉS ÉS GYERMEKSÉG TITKAI.

Tekintsük legelsőbb a megtestesülés kimondhatatlan titkát. „Et incarnatus est de Spiritu Sancto ex Maria Virgine.” „És megtestesült a Szentlélektől, Szűz Máriából.”

A Szent Szűz méhében már ott vannak az Eucharisztia csirái; mert amint Hurter, a szentatyák nyomán szépen mondja: „Eucharistia est extensio Incarnationis,” „az Eucharisztia a megtestesülés kiterjesztése.” Joggal énekelheti az Egyház az Eucharisztia ünnepein a megtestesülés, a születés prefációját. Joggal énekelheti velünk az Eucharisziáról: „Nobis datus, nobis natus ex intacta Virgine.” „Nekünk született, nekünk adott a sértetlen Szűzből.”

Ha ez így van, minő titokteljes s felső viszonyba nem jutunk mi papok a Megtestesüléssel a konzekráció, az átváltoztatás isteni hatalma által?! A katolikus papság hordozója az Incarnációnak, Megtestesülésnek, annak centrumától, a Szent Szűz keblétől a földnek és időnek legvégső határáig.

De lássuk részletekben is és közelebbről ezt a fenséges igazságot.

a) „Missus est Gabriel Angelus a Deo . . .”,
„Elküldte az Isten Gábrriel angyalt . . .” (Luk. 1, 26.)
Hányszor mondjuk évenként. S van-e terméke-
nyebb anyag az elmélkedésre a pap számára?!

Minő párhuzam a Szent Szűz s a pap között!

Már Szent Ágoston fürkésző szeme felfedezi:
„Ó veneranda sacerdotum dignitas — kiált fel —
in quorum manibus, tamquam in utero Virginis,
Verbum Dei incarnatur!” „Ó a papoknak tiszte-
letet érdemlő méltósága, akiknek kezében, mint a
Szűz méhében, az Isten Igéje megtestesül!”

Ó áldott szűzi méh s felszentelt papi kezek,
minő nagy a hasonlatosság közöttetek! És én a
Szűzzel kénytelen vagyok felkiáltani: „Quomodo
fiet istud?” „Miképen leszen ez?” (Luk. 1, 34.) A
felelet reá: „Spiritus Sanctus superveniet in te.”
„A Szentlélek száll tereád.” (Luk. 1, 38.)

A Szentlélek száll a papra is, aki a Szűzre
szállott.

„Accipe Spiritum Sanctum”, „Vedd a Szent-
lelket”, mondja a felszentelő püspök. Reánk szállt
s velünk, bennünk maradt, hogy e szentséges tit-
kot, mely Damascenus szerint minden nyelvet s
fogalmat felülmúl, megörökíthessük. A szentatyák
(az epiklézistről szólva) azt mondják, hogy a kon-
szekráció, „illapsus Spiritus Sancti super hostiam”,
„az átváltoztatás a Szentléleknek az ostyára való
ereszkedése”. Jól mondja, szépen mondja egyik
Szentatya: két nagy csodája van Istennek az Egy-
házban: „Virgo et sacerdos”, „a Szűz és a pap”.
Minő kitüntetés, minő dicsőség reánk! A Napfény-
től övezett Nagyasszony sugarai (Apoc. 12, 1.) első-
sorban minket aranyoznak be!

b) De kísérjük tovább a jó Pásztort útjain,
Szűz Mária látogatásakor!

A szentséges Szűz keblében, mint élő taber-

nákulumban, az áldott gyümölcscsel Judea hegyei közé, elsősorban *papi házba* siet, hogy abba örömet, vigaszt, kegyelmet vigyen.

Nincs szebb, nincs idillibb látvány, mint szemlélni a Szentlélek ifjú Jegyesét, az angyalok Királynéját az útban, amint az emelkedett fekvésű tartományba, *papi házba* siet — első szavával kigyujtva ott a Szentlélek örömét. A jó Pásztor eszközli ezt!

A pap is Isten-hordozó: Theophoros, mint Szent Ignác vértanú őt minden levele elején nevezi. A pap naponkint mélyen belemerülve az Eucharisztia isteni szférájába folytonos Krisztushordozó s róla épp úgy elmondható, mint a Szent Szűzről: „Beata viscera, quae portaverunt aeterni Patris Filium” „Boldog kebel, amely hordozta az örök Atya Fiát”! Ha Krisztus személyes jelenléte a színek oszlásával meg is szűnik, de megmarad a kedves illat, amelyet a jó pap reggel az oltárról belehel, amely minden munkájára kiárad, sőt amely egész egyéniségét a lelkekre olyan bűvössé teszi, hogy pusztá megjelenése jó gondolatokat ébreszt.

c) *És Betlehem!* Mennyi összekötő pont Betlehem és az Eucharisztia között. Már maga a név Betlehem annyit tesz mint: „Domus panis”, „Kenyér háza”.

Isten mérhetetlen jósága évenként reánk virasztja a szép karácsonyt. Melyikünk ne látná ezen a napon az oltárban a jászoly jelképét, az Isten lelkes állatainak jászolyát?!

Ancyrai Theodotus szépen nevezi már a jászolyt „clara mensa”-nak, „fényes, híres asztal”-nak, az eucharisztikus asztal anyjának.

Ámde a mi Karácsonyunk voltaképpen egész éven át tart. Naponkint mondhatjuk Izaiással:

„Puer natus est nobis, Filius datus est nobis.“
„Kisded született nekünk és Fiú adatott nekünk.“
(9, 6.) A mi szüzi életünk áldott bére ez, a coelibatus dicsősége. Naponkint isteni gyermekkel ajándékozunk meg a világot. Nem azért, hogy a bűnt s nyomort szaporítsa, hanem, hogy azt elvegye.

Itt azonban szabadjon kitérnem a karácsonyi egyik Evangélium néhány jelentéktelennek látszó szavára, amely felett számtalanszor, talán kellő reflexio nélkül surranunk át. Szűz Máriára vonatkozik s már ez indíthat, hogy különös figyelmet s érdeklődést szenteljünk azoknak. És — nekünk papoknak — különösen sokat mond! „Reclinavit in praesepio“, „és jászolyba fektetvé“. (Luk. 2, 7.) Mennyi gyengédség e latin szóban „*reclinavit*.“ Bizonyos gondos, gyengéd elhelyezést jelent.

Minő elragadó látvány szemlélni, hogyan tette ezt a Szent Szűz!! Minő hittel, imádással, szeretettel, de egyúttal minden mozdulatában minő kellemmel s szépséggel tette ezt! Bizonyára az angyalokat is szent gyönyörrel töltötte el a szent félelem, gyengédség, s mennyei grácia, melylyel az Isten kiválasztott Anyja az isteni Kisdedet helyezte, emelte, hordozta!

Nemde, előképe ez annak a tiszteletnek, szeretetnek, gyengédségnek, amellyel mi papok ezt a Kisdedet gondozni tartozunk! Hogyan helyezzük vissza, fektetjük a korporáléra az átváltoztatás után? Hogyan emeljük a magasba? Ott van-e szemünkkel a lelkünk, a szívünk is? A hit s szeretet vezeti-e kezünket? Hogyan vigyázott az Isten Anyja és minő kíméletlen némely pap ugyanazzal a gyermekkel! Hány angyal figyel téged — hány hívő kíséri imádó tekintettel minden mozdulatodat!! Mily épülés reájuk, ha eleven hittel celebrálsz, de minő botrány az ellenkezője! Gondol-

juk meg, hogy a nagy s hatalmas Király Fiával bánunk! Nincs kétség, hogy az Isten Anyja különös állapotbeli kegyelmet kapott, hogy gyermekét úgy gondozza, hogy a mennyei Atya s Fiú meg legyenek elégedve. A Virgo Prudentissima, a nagy okosságú Szűz bizonyára a legnagyobb tapintattal találta el a helyes középutat. Meg volt ott a szent tisztelet s félelem, de meg volt a gyengédség, meghittség és tapintatosság is!

Az Isten lelkétől áthatott Egyház bölcs belátással s mennyei tapintattal állapította meg számunkra is a ceremóniákat, melyekkel az isteni Felséget udvaroljuk. A szentmise ceremóniáiban tisztelet s diszkrét bizalmasság művészi módon egyesülnek. Nincsenek szebb alakjai a hódoló, nemes s tartalmas udvariasságnak, mint aminőt Egyházunk megállapít. Igazán hálásaknak kell lennünk, hogy a „vere tremenda mysteria“, „a valóban rettenetes titkok“ kezelésében Egyházunk nem hagy saját fejünkre, amely könnyen az egyik vagy másik végletbe sodorna, hanem mindent megállapít. A legkisebb mozzanatig vezeti kezünket és minden mozdulatunkat! Micsoda privát rítusok s különcködések fejlődnének különben ki!

De tartsuk is lelkiismeretbeli kötelességünknek megtartani ezeket a szabályokat. Gondoljuk csak meg jól, hogy a földi király udvarában az etikettet mennyire elvárják, s mily kínos, szemetszűrő helyzetbe jut, aki azokat elhanyagolja!

A világi papot, főleg a falusit nem igen figyelmeztetik. Vegyük elő tehát mi magunk a mise-könyv rubrikáit! Olvassuk el azokat főképen a nagyhétnek utolsó, a gyóntatástól már rendesen ment napjaiban.

d) *Háromkirályok!* Ez a titok ugyancsak

főképen a külső tiszteletadásra figyelmeztet, mellyel az isteni Eucharishtiának tartozunk. „Procidentes adoraverunt Eum,” „leborulva imádák Őt.” (Mt. 2, 11.) A katakombák falán hányszor visszatér ez a jelenet. Mária felemeli ezt a Kisdedet, a királyok porbahullva hódolnak előtte. Minő esztétikus s lélekemelő kép ez! A Regia Virgo, a királyi Szűz mint Szent Leo nevezi, tartja a Kisdedet. Reánéz, arckifejezésén ott van, hogy érzi, tudja ennek a jelenetnek a világtörténeti fontosságát. A Királyok, a bölcsek, a pogány népek képviselői keleties szertartásos gesztusokkal, méltósággal s alázattal hódolnak. Emlékezzünk csak arra, midőn mi is, ezt a Kisdedet hódolatra s imádásra a monstranciában felmutatjuk. Az egész nép, legyen itt akár király, császár, pápa, vagy püspök is, „procidentes adorant eum”, „leborulva imádják Őt.” Aztán megáldjuk vele őket. Néhol minő ízléstelen lóbálásokat lát ilyenkor az ember s minő hanyag magatartást. Nemkülönben az áldoztatásnál a tartásban, ide s odahordásban. A betegekhez vitelben! A nép leborul, mellét veri, a katonák tisztelegnek, a pap feje pedig ide s oda fordul s arca a teljes elszórakozottság kinyomatát viseli! „Nihil cogitans,” „semmit sem gondolva!”. Vigyázzunk! Elmélkedjünk, óvjuk magunkat a túlságos megszokástól, a kopástól! Mindig úgy, mint első nap! Hiszen, akit viszünk, ugyanaz marad s a mi viszonyunk is hozzá.

e.) *Gyertyaszentelő.* A nagy életáldozat megajánlása ez. Mintha még hallanám, amint a pécsi székesegyház pompás boltívei alatt a gyertyaszentelő körmenetben oly gyakran ismételve koráliasán éneklik az evangélium szavait: „Sicut scriptum est in lege Domini”, „amint írva vagyon az Úr törvényében” (Lk. 2, 23.). Minden úgy, tökéle-

tesen úgy, pontosan úgy történt, úgy ment végbe. Aztán Mária és Simeon! Szűz Mária lemond egy pillanatra a gyermekről, más kezére bízta. Ő, megtette volna-e, hacsak Simeon nagy életszentségéről nem lett volna meggyőződve? Adná-e más kezekbe, mint a szentekébe? Ó, édes Szűz, azóta már hányféle kézbe adtad oda az oltáron? Csupa szent kezekbe, csupa szent karokba?! Néha minő hideg, egykedvű, szennyes kezekbe! Sőt szentségtörő kezekbe, farkaskarmok közé!

Az én kezembe is, és pedig mindennap!! Minő nagylelkűség ez. Szűz Mária Istentől tanulta! Dehát minőnek is kell kezemnek lennie, hogy bizonyos szent bizalommal tárhassam ki azt az isteni Gyermek fogadására? Meg van mondva ott az evangéliumi jelképben, Simeonban. „Homo iustus“, „igaz férfiú“ (Lk. 2, 25.). Hogyan? a pap lehetne-e más? Lehetne-e peccator, bűnös a szó szoros értelmében, a kegyelem híján??!

Mit is köt az Írás már az Ó-szövetségben a papi „iustitia“, „igazság“ fogalmához? Zakariásról, a papról mondja: „Iustus ante Deum — incedens in omnibus mandatis et iustificationibus Domini sine querela!“ — „Igaz volt Isten előtt, feddhetetlenül élvén az Úrnak minden parancsa és igazsága szerint.“ (Lk. 1, 6.) Betölté a papi élet összes szabályait, reguláit . . . „Timoratus“, „istenfélő“ (u. o.) nemcsak arra ügyel, ami súlyos bűn alatt kötelez, hanem arra is, amit a gyengéd lelkiismeret sugall. „... Expectans consolationem Israel“, „ki várja vala Izrael vigasztalását“. (u. o.). A papnak is az egész napja az eucharisztikus áldozatra való készüllet, várakozás legyen. „Et Spiritus Sanctus erat in eo“, „és a Szentlélek volt benne“ (u. o.) A pap a Szentlélek embere, eleven eszköze.

Ott szorongatja keblén Simeon az isteni gyer-

meket! „Et in tantillo corpore maiestatem Deitatis agnovit“, „és az akkorka testben az Istenség fenségét ismerte fel“. Friss-e a hitünk? Boldog, akinek szíve az ifjúsággal el nem virágzik. Vannak öreg emberek, jubiláns papok, akiknek hite, szeretete olyan friss, mint az újmisése, vagy a tabernákulum ajtaján kopogtató gyermeké! „Qui fit cum puero puer“, „aki a gyermekkel gyermekké lesz újra“. (Ágoston).

Mi teszi ezt? A timorata conscientia, a gyengéd lelkiismeret, a gyakori gyónás, elmélkedés . . . Aztán reázendít: a „Nunc dimittis“-re a „Most bocsásd el Uram“-ra. Van-e aki több joggal mondhatja el vele minden este: „Quia viderunt (mane) oculi mei salutare tuum“, „mert látták szemeim a te Megváltódat“! (Lk. 2, 30.) Reggel a szentmisében, szentáldozásban!

Bármily szívesen időznénk tovább is e képnél (tegyük majd mi magunk egyedül), térjünk át Jézus rejtett életére!

II. JÉZUS REJTETT ÉLETE.

Lukács beszéli: „Venit Nazareth et erat subditus illis!“ Názáretbe méne s engedelmes valánakik.“ (Lk. 2, 51.) Ezzel adja tartalmas s oly rövid vázlatát Jézus magányos életének.

a) „Venit Nazareth“, „Názáretbe méne“. Nem Jeruzsálembe megy, miután már megnyitja beszédre ajkát, sem Alexandriába, sem Athénbe, sem Rómába. Jessze virága Galilea egyik rejtett szögletébe akar illatozni. Nem ez jellemzi-e ugyancsak az Eucharisziát is? Nem ezt a gondolatot képviseli-e? Van-e valami rejtettebb, mint ez a rejtett Isten? A tabernákulum szűk falai között — ott is a kenyér sűrű fátyla mögött . . . „Latet simul et humanitas.“ „Az emberség is rejtezkedik.“ A mai kor

ellenállhatatlan áramlata mindenkit a nyilvános szereplés, fellépés, tündöklés terére szorít. Mindenki idegesen igyekszik az életet kihasználni. Pénzt szerezni, karriert csinálni. Aki nem tolakszik, hátraszorul. Vigyázzunk, hogy mi papok is ebbe a tülekedő áramlatba bele ne fulladjunk. A veszély igen közeli.

De még a lelkiéletben is többre becsüljük a higgadt, de alapos haladást a türelmetlen s szinte kiméretlen küzdelemnél az erény és életszentség után. „Ki-ki a kegyelemnek neki jutott mértéke szerint!” mondá olyan bölcsen Loyolai Szent Ignác.

b) „*Et erat subditus illis*”, „És engedelmes vala nekik.” (Lk. 2, 51.) Az az Isten, akinek felségjogai közé tartozik az abszolút szabadság és a függetlenség: Názáretben szótfogad és engedelmes.

„*Suscepit compassionem nostram*” — mondja Szent Ambrus, „*non ad infirmitatem potentiae, sed ad magisterium disciplinae*”, „Leszállott részvétellel hozzánk, nem hatalmának fogyatékosága miatt, hanem, hogy minket oktasson.” Ezt a tökéletes alárendeltséget folytatja, megörökíti az Eucharishtiában. Lemond minden szabadságról, még arról is, hogy megmozduljon. Kiknek engedelmes? „*Illis*” mondja az Irás. „Nekik”, embereknek, ha még oly szentek is, Józsefnek s Máriának.

És az Eucharishtiában?! Nekünk, már amilyenek mi vagyunk. Jön, amikor akarjuk, abban az órában, abban a pillanatban! S nem fárad bele az engedelmességbe 20 századja már — „*oboediente Domino voci hominis*”, „Az Úr engedelmeskedett az ember szavának” (Jozs. 10, 14.). Minden tabernákulumra méltán írható: „*Venit Nazareth et erat subditus illis*.” „És Názáretbe

méne és engedelmes vala nekik." (Lk. 2, 51.) Minő példakép manap, midőn mindenki csak a szabadságot hirdeti, személyi fenségjogokat, autonómiát ki-ki a maga számára! Ha az Egyház csalatkozhatatlan tekintélyével vezeti s irányítja szellemünket, nyomban békókat látunk s védelmet keresünk a zsarnokság ellen! Pedig emberileg véve is lehetne-e okosabb, mint ily tekintélynek hódolni, mint az Egyház? Hátha még a hit szempontjait vesszük? De elvégre, — belátom — nehéz oly dologban engedelmeskedni, amelynek üdvös voltát az ember eszével be nem látja. Merítsünk a csata s kísértés óráiban erőt a tabernákulumból. „Venit Nazareth et erat subditus illis.” „És Názáretbe méne és engedelmes vala nekik.”

III. JÉZUS NYILVÁNOS ÉLETE.

a) Mint egykor az Úr a Szentföldet járta, úgy járja be ma az egész világot, mondhatnám betölt minden helyet, minden időt, minden délkört kegyelemmel teljes jelenlétével. Nincs a napnak órája, perce, hogy valahol útban ne volna valami kunyhóba — vagy palotába, fogházba . . . Átszeli hajókon az Óceán hullámaait, járja a prériket s a rengeteget. Amott mintegy osonva járja nagyvárosaink sugár- és körútjait, tereit, utcáit. Sokszor még villamosra, vonatra, autóbuszra is felszáll, csakhogy hamarabb jusson az utána kívánczó lélekhez. Amint hajdan járt-kelt a zsidók s pogányok, bálványimádók és szabadgondolkozók közt — csak úgy ma is! Útjában majd Afrika fétisimádóival, majd India gőgös brahminjaival, majd a Déli Óceán szigeteinek emberevőivel, majd megint Európa istentagadóival, vagy anarchistáival jön össze. Hajdan elment Jupiter márványtemploma előtt a Kapitóliumon, az Akropolis mellett Athénben

— ma a bőrzék és szabadkőmíves páholyok s kaszárnyák árnyékában siet tova. Már 20 századja folytatja e titkos vándorútját. Míg látható vándorlása 3 évig tartott, most eucharisztikus vándorlása immár 2 évezrede tart s tartani fog „usque ad consummationem saeculi,” „a világ végezetéig” (Mt. 28, 20.). Plébániánk területén is alig van ház, amelyben ne lett volna többször is.

b) S mit tesz ezekben az útjaiban? „Pertransit benefaciendo,” „körüljárt jót cselekedvén” (Ap. csel. 10, 38). És ezzel minden meg van mondva. Ma az egész világ az Igéret Földje, melyet eucharisztikus áldásaival s csodáival eláraszt. Hány szellemi vakot gyógyít meg s lelki süketnek adja vissza a hallást! Hány, az üdv útján botorkálónak, sántának ad biztos járást, az erény dolgában bénának adja a lelki képességet érdemszerzöt művelni. Mennyiszer ad meghívást: „Jöjj, kövess engem” az apostoli életre! Tán mi is hajdan ilyen alkalommal hallottuk ezt a sorsdöntő szót: „Veni sequere me”, „Jöjj, kövess engem”. (Máté 8, 22.) Hánynak a lobogó örökmécs világolt be lelkébe és ment szerzetbe. Hány Magdolna sír itt lábainál, hány vámosból lesz apostol, hány Nikodémus hall itt titkos tanítást s lesz egyszer még hősi hitvalló. Megvan neki itt is előfutárja: a pap. Mártája és Máriája in devoto femineo sexu, az ájtatos női nemből! Vannak kedveltjei a gyermekekben. Helytartója, a pápa, ajka által ő, az eucharisztikus Jézus mondta és nem más: „Sinite parvulos venire ad me et nolite prohibere eos, talium est enim regnum coelorum”. „Hagyjátok a kisdedeket hozzám jönni és ne tartsátok vissza őket tőlem, mert ilyeneké a mennyek országa.” (Mt. 19, 14.) Majd néhány híve környékezi csupán, majd meg hozsanna kiáltások között járja

diadalútját pazarul feldíszített utcáinkon, majd hódolatot fogad a világ hatalmasaitól, majd menekülni kénytelen előlük.

Ime a nagy, apostoli tevékenység és élet, amelyet az Eucharisziában folytat.

Amint egykor a Szentföldön életének egyik fő alaphangja s vezérfonala az Istennel való benső összeköttetése volt „erat pernoctans in oratione”, „Az egész éjszakát Isten imádásában tölté vala,” (Lk. 6, 12.) úgy ma is, a világ éjszakáját már csaknem 2000 éve átímádkozza.

IV. JÉZUS SZENVEDÉSE.

Csak néhány szót szenvedéstörténetéről. Hiszen ennek kapcsolata az Eucharisziával amúgy is ismeretes.

Naponkint in memoriam tam beatae passionis, az Úr oly boldog szenvedése emlékére ajánljuk fel a szent áldozatot s mielőtt a konszekrációba fognánk, újra különösen emléünkbe idézzük ezt: „Qui pridie quam pateretur.” „Aki a szenvedése előestéjén.” Mennyi minden s mily élénken beszél nekünk a szentáldozatban a szenvedésről! Így, mi mindenén ment át a kenyér, míg a Szentség anyaga lett! Gondoljunk a földbe temetett magvakra, azután az őrlésre, törésre, zúzásra — a szőlőfürt is sajtó alatt adta a nemes nedűt. A színek elkülönülése a kettős konszekrációban az elvérzést illusztrálja; a 48 keresztvétel az elvérzés rettentő okát, a kereszrefeszítést idézi fel emléünkbe.

Aztán a szenvedéstörténet hány tipikus alakja közelíti meg Urunk misztikus szenvedését a keresztet képviselő oltárnál. A kedves tanítvány János... ismerjük ezt az alakot. De a Júdásokat és hóhérokat is... Mikor szentségtörően áldoznak,

miséznek, sőt elrabolják, nem látjuk-e ráncigálva és újra ellenség kezébenkötélen rángatva. — Mikor Szent Pállal szólva: „*russum crucifigentes*“, „Ismét megfeszítik, amennyire rajtuk áll, Isten Fiát és csúfot üznek belőle“ (Zsid. 6, 6).

Jól mondja Szent Jeromos: ha tökéletesen szeretjük azt, aki ezt az isteni emléket hátrahagyta, nem nézhetünk reá „*sine ingenti desiderio et fletu*“, „roppant vágy és sírás nélkül.“

V. JÉZUS MEGDICSŐÜLT ÉLETE.

a) A szentmisében e szavak után: „*ob memoriam passionis*“, „szenvedése emlékére“ mindjárt azt is hozzáfűzzük: „*resurrectionis et ascensionis*“, „feltámadása és mennybemenetele emlékére“. Az Eucharisztia Jézus dicsőséges életmomentumait is feltünteti. A szent „Eulogia“, Alex. Szent Cyrill szerint, hitvallása az Úr feltámadásának is. Hiszen azt a testet bírjuk itt, mely már feltámadott s a mennyei átszellemült, dicsőült állapotot élvezi.

Gondoljunk csak arra, minő kedves s bizalmas a feltámadott s mennybemenendő Jézus viszonya az apostolaihoz s tanítványaihoz. Ime, ugyanez a Jézus áll velünk szemben az Eucharishtiában. Minő kedves, minő titokzatos, amidőn ott a tengerpartján szól: „*Venite, prandete*.“ „Jertek, ebédeljtek.“ (Jn. 21, 12.) „*Pasce agnos meos, pasce oves meas*“, „Legeltesd az én bárányaimat, legeltesd az én juhaimat!“ (u. o. 16, 17.) S azután amikor később ünnepélyesen kijelenti: „*Euntes docete*.“ „Elmenvén tehát, tanítsatok.“ (Mt. 28, 19.) Itt a földön jár, de már nem e földről való. Egészen így van az Eucharishtiában is. S mi reggelizünk vele. Tudjuk, itt van velünk szemben, „*Domini est*“, „Az Úr az“, (Jn. 21, 12). Aztán csendes magányában találkozunk vele az adoráció

óráiban. Míg híveink ott kinn dolgoznak — főleg úgy vakáció idején — mi róluk — Vele beszélünk. Aztán kimegyünk csatázni is érte!

b) Az egyházi év utolsó titka a világ vége, — a végítélet. A Szentlélek mintha ezt is különös viszonyba akarná hozni az Eucharisziával, midőn azt mondja: „Judicium sibi manducat et bibit,” „Ítéletet eszik és iszik magának.” (I. Kor. 11, 29.) Már itt kezd a Eucharisztia elválasztani a jót a rossztól:

Sumunt boni, sumunt mali,
sorte tamen inaequali,
Vitae vel interitus.

Veszi jó és veszi vétkes,
Am gyümölcse vajmi kétes:
Élet vagy elkárhozás.

(Lauda Sion.)

Elvégre, ugyanaz hallgat itt most, aki a világ végén beszélni fog. Az rejtezkedik, aki a világ végén eljövendő nagy dicsőséggel ítélni az eleveneket és a holtakat.

Ezzel az elmélkedés természetes végére értünk. Itt fejeződik be Jézus munkájának e fenséges periodusa. Mint látjuk, Jézus titokteljes ittléte rövid compendiumban együtt s egyszerre mutatja be, amit a világon egymásutánban művelt, illetőleg még majd művel.

Minél jobban behatolunk a vont párhuzam tanulmányozásába, annál inkább látjuk, hogy az nem csupán a szív gyengéd poézise, hanem maga a valóság. Az egész Krisztus van itt az Eucharisziában, élete minden titkával.

Ezért illik bele a szentmise, minden évszakába, az egyházi évek. Mindig megvan a teljesen odaillő jelentősége. Merüljünk bele minél gyakrabban, az egyházi év folyamán szinte állandóan e vigaszos, kikutathatlan, de mégis derűs mélységekbe...

Ez az elmélkedési anyag mindig új marad,

mert kimeríthetetlen, mint maga az Isten! Az Eucharishtiához való viszonyunk ezáltal nagyot nyerne hitben, elevenségben, gyengédségben s tisztetben. Már pedig ezen fordul meg egész papi életünk. Amilyen vagyok az Eucharishtiához, olyan pap vagyok! Ha ez az áhítatom csak amolyan futólagos, felszínes, ilyen egész papi voltom is. Vissza az Eucharishtiához! Vagy ha — hála Istennek — belső a viszonyunk hozzá, legyen az mind bensőbbé. Mi idősebbek mondjuk: „Mane nobiscum, quia inclinata est iam dies“, „maradj velünk, mert esteledik s már lemenőben a nap“ (Lk. 24, 29).

A fiatalabbak pedig, akiknek még „grandis via adhuc restat“, „akikre még nagy út vár“ (3. Kir. 19, 7.), azon legyenek, hogy ezt az útítársat el ne veszítsék, hanem inkább az évekkal a belső viszonyban is gyarapodjanak iránta. Nagyon segítené őket s mindnyájunkat, ha az elmélkedésnek az imént előadott módját gyakran használnók.

„Haec est autem vita aeterna, ut cognoscant te.“ „Az pedig az örök élet, hogy megismerjenek Téged!“ . . . (Jn. 17, 3.)

VI. „LEGFŐBB SZERETETE JELÉÜL“.

SZT. IGNÁC LEKGIGYAKORLATOS KÖNYVÉBŐL.

Midőn Szent Ignác lelkigyakorlatainak u. n. Harmadik hetében az Utolsó vacsorát teszi elmélkedésnek tárgyává, ezt a „pontot“ így szövegezi: „A legszentebb Oltáriszentséget alapítja *legfőbb szeretete jeléül*. . . Vacsora végén kiméne Judás, hogy eladja Krisztust, a mi Urunkat.“

„In maximum signum sui amoris.“ „A legfőbb szeretete jeléül!“ Szent Ignácnak ezek a szavai csodálatos szépen összhangzanak azzal a rövidke megjegyzéssel, amelyeket a szeretet Apostola — úgy látszik — az Eucharishtiának éppen abból

az alkalomból szentel, amikor azt az Úr Jézus alapítja. Míg ugyanis Szt. János evangélista a lábmosást a legnagyobb részletességgel írja le, az ezt követő mérhetetlenül jelentősebb aktusnak, az Eucharisztia alapításának, csak néhány rövidke szót szentel: „Mivel szerette övéit, kik e világon valának, mindvégig szerette őket.” (Jn. 13, 1.)

Igen, ugyanaz a Szent János, aki az Eucharisztia beígérését a legtúzetesebben és minden kétséget kizáró szabatossággal közli velünk (6. fej.), amikor annak megalapításához érkezik, szinte egészen elhallgat. Mintha elragadtatott lelke szinte képtelennek érezte volna magát, hogy ezt a jelet megörökítse. Pedig éppen ebben az eseményben őt szerettük volna leginkább hallani, olvasni. Sasként szárnyaló lelkét itt nem tudta foglyul ejteni, lekötni az emberi szó korlátozó bilincse. Vagy talán kiesett kezéből a toll, amikor Mesterét ebben a jelenetben akarta leírni, festeni, jellemezni? Minő kár!

Tehát az egész eseményről, ha szabad így hinnünk — csak egyetlen emléksort örökít meg, ami azonban az egészben valójában a legeslegjellemzőbb és mint véljük, mindent magában foglal: „Mivel szerette övéit, kik e világon valának, mindvégig szerette őket.”

Mert valóban: A szeretet legfőbb jele a mindvégig való szeretet, szeretet nemcsak az élet végéig, hanem a világ végéig, szeretet, addig terjedő, ameddig csak egy Isten jósága, bölcsesége és mindenhatósága elér: ez az Eucharisztia.

Nem tagadjuk ugyan, sőt nyíltan elismerjük, hogy a kínszenvedés és kereszthalál minden javunknak és így magának az Eucharisztianak is forrása, mert ezzel érdemelte meg nekünk Urunk az Eucharisziát is. Mégis joggal állíthatjuk, hogy az

Eucharisztia tetőfoka, koronája, zenitje a szeretetnek s ebben a kereszthalált is több szempontból felülmúlja.

Éppen ennek megfontolása nagyon bő és hasznos anyaga az elmélkedésnek. Csak éppen érintjük, hogy míg a kereszthalál csak áldozat, az Eucharisztia nemcsak áldozat, hanem lelki táplálék és állandó köztünk való jelenlét is. De részletesebb megfontolás anyagául kínálkoznak a következő szempontok:

1. AZ EUCHARISZTIA MEGSOKSZOROZZA A KERESZTÁLDOZATOT.

A keresztfán Urunk csak egyszer áldozta oda magát, mint Szent Péter mondja: „Krisztus meghalt egyszer a mi bűneinkért.” (Pét. 3, 18.) Az Eucharishtiában ugyanazzal a szeretettel, érdem- és kegyelemkincsekkel számtalanszor, a napnak minden órájában áldozat a mi oltárainkon. Mint Malakiásnál már előre hirdeti az Úr, „Napkelettől napnyugatig nagy az én nevem a nemzetek között és minden helyen áldozni fognak és tiszta áldozatot bemutatni az én nevemnek, mert nagy az én nevem a nemzetek között.” (Mal. 1, 11.)

Nem olvassuk-e ki ezekből a csodálatos ígéből a szinte lelkendező ujjongást, amellyel az Úr országnak-világnak már századokkal előre hirdeti azt a gyönyört és dicsőséget, melyet neki a szentmise jelent. Mert, hogy e szentírási hely csakis a szentmisében teljesedett be, arról minket nemcsak a szavak értelme, hanem az Egyház tévmentes deklarációja is biztosít. (Trid. Sess. XXII.) És íme, ezt a szentmisét, Isten örömének, dicsőségének legfőbb tárgyát merte Luther reprodukálhatatlan gyalázkodással illetni és merik

szomorú szellemi leszármazottai eretneki göggel és makacssággal bálványimádásnak bélyegezni! Imádjuk és engeszteljük mindjárt ezért a sérelemért Istent, ami Uruk szentséges Szívét!

2. AZ EUCHARISZTIA FELÜLMULJA A KERESZTÁLDOZATOT IDŐBEN.

A Kálvária tragédiája már régen lejátszódott. Lehet, hogy emléke is lassanként az idők fátyolába, ködébe burkolóznék, ha nem volna itt időbeli kiterjeszkedése: az Eucharisztia.

Az idők rohanó áradatában minő szépen mutatja nekünk az Eucharisztia az Istennek örökkévalóságát.

Nemzetek tűnnek el, országok pusztulnak, trónok dőlnek romba, de a mindent magával ragadó időár közepette itt áll az Úr, a lehetőszerű ostya, amelyet pedig a fuvallat tova ragadhat, a rovar megemészthet, csepp víz feloldhat. És Ő mégis az örökkévaló, hogy velünk maradjon a világ végezetéig. Nemzedék nemzedéknek adja át, jár kézről-kézre. Mi elmegyünk, de Ő marad.

Vagy, ha jobban tetszik, Ő elhalad mellettünk útjában, előre a Végítéletig és mi találkozzunk Vele. Elmegy mellettünk, mint ahogy elhaladt útjában a jerichói vak közelében. Ó, Jézus, Dávid Fia, Isten Fia, könyörülj rajtam! kiáltom én is azzal a szegény világtalannal. Van rá jó okom! Ki kell használnom ezt a találkozást, hogy vakságomban el ne vesszek. „Time Iesum, transeuntem!” „Félj, nehogy Jézus útjában elhagyjon téged.” (Sz. Ágoston)

Jaj nekem! ha haszon nélkül megy el útjában mellettem, ha nem használom ki kellően a

kegyelmet, hogy Vele a világon találkoztam. Félelmetes egy találkozás volna ez!

Azért add Uram, kérem én is a jerichói vakkal, hogy lássak! Hogy a kegyelemmel teljes találkozást Veled, a szentmisét, szent áldozást, a veled egy fedél alatt lakást, a szeretetnek ezt a legfőbb jelét üdvömrre kihasználjam.

3. AZ EUCHARISZTIA FELÜLMÚLJA A KERESZTÁLDOZATOT TÉRBEN.

Az idővel együtt a térben is szétterjedt Jézus jelenléte, „a szeretetnek ez a legfőbb jele” az Eucharishtiában. Ezzel is felülmúlja a keresztdozatot, amelynek kizárólagos színhelye a Golgota dombja volt.

Ez a kis ostya, amelyet a pici gyermekajak is befogadhat, valahogyan az Isten immenzitását, végtelenségét tükrözi vissza.

Az utolsó vacsora terméből csakhamar átköltözött az Eucharisztia a hívek lakásába, a katókombák földalatti üregeibe. Az Egyház terjedésével szétárad jelenléte is.

És most lélekben imádjuk Őt a világ minden helyén, ahol felütötte sátrát, tabernákulumát ez az Isteni Vándor. Imádjuk Őt a római Szent Péter templomban, a székesegyházakban, plébániák és zárdák templomaiban és kápolnáiban, abban a kis szentélyben, ahol a Szentatya tán éppen most is imádkozik Krisztus nyájáért, amelynek ő látható pásztora.

Imádjuk Őt abban a rozoga filiális templomban, ahol talán heteken át magányban, elfeledve senyved.

Imádjuk Őt a misszionáriusnak sárból készült, bambusznáddal földött, kicsi kunyhójában, ahol szerényen meghúzódva osztja a misszionárius sanyarú sorsát, mint hűségese jóbarát vigasztal és

erőt ad az apostoli élet mondhatatlan áldozataihoz. Imádjuk Őt Alaszkában, ahol Ő melengeti fel az örök tél honában a dermedező szíveket. Imádjuk, igen imádjuk mindenütt, ahol csak értünk van, ahol csak minket szeret, ezt a „maximum signum amoris”-t, „a szeretetnek ezt a legfőbb jelét”.

4. AZ EUCHARISZTIA AZ ÁTHATÓ ERŐBEN, INTENZITÁSBAN IS FELÜLMULJA A KERESZTÁLDOZATOT.

A keresztfán csak felénk tárta az Úr karját, hogy öleljen minket, mint anya gyermekét. Itt már magához is ölel és amit az anya sem tud megtenni, bármennyire kívánná is, önmagában eggyé olvaszt minket. „Énbennem marad és én őbenne” (Jn. 6, 57). A Szentháromság személyei közti egységet leszámítva nincs ehhez hasonló példa a mindenségben. Valóban a szeretetnek legfőbb jele ez!

5. AZ EUCHARISZTIA A MEGSEMMISÜLÉSIG MENŐ MEG- ALÁZKODÁSBAN IS FELÜLMULJA A KERESZTÁLDOZATOT.

A keresztfán láttuk legalább Urunknak szent emberségét, tetemét. Nézzük az eucharisztikus állapotban! Nincs itt semmi fény a szemekben, semmi méltóság alakján, semmi élet az ajkán. Csupa halotti csend és mozdulatlanság. Nem több-e ez még a halálénál is?!

A mi Istenkirályunk az önmegalázásban hova menjen tovább? Minő hatásosabb példát adjon, hogy magunkban a gőgöt megsemmisítsük?

6. A VACSORA YÉGÉN KIMÉNE JÚDÁS, HOGY ELADJA A MI URUNKAT.

Kiméne. Testileg a cenákulumból, az utolsó vacsora terméből, lelkileg az apostoli Családból.

Kiméne az annyira szeretett, az oly nagy

dolgokra hívatott apostol, hogy eladja 30 pénzen a mi Urunkat, az igazságot és az életet. „Vala pedig éjtszaka” (Jn. 13, 30.), jegyzi meg az apostol. Éjtszaka a természetben, éjtszaka a júdási lélekbén.

Jézus erre fellélekzik. A kedves búcsúzó ünnepélybe keserű ürmöt kevert az árulónak jelenléte.

Jézus Szíve most tágul, áradozni kezd. „Most dicsőítettett meg az Emberfia s megdicsőült benne az Isten” (Jn. 13, 31.)

Megkezdí erre ízig-véríg megható búcsúbeszédét, amelynek már az első akkordja is szívbe-markoló: „Fiacskáim! Gyermekeim, már csak kevés ideig vagyok veletek.” (Jn. 13, 33.)

A hosszúra nyúló, istenileg szép beszédből ezúttal csak két gondolatot emelek ki. Ezeknek a gondolatoknak megszívlelése ment meg ugyanis a méltatlan áldozás júdási bűnétől és attól, hogy mi is „kimenjünk”. Kimenjünk Krisztusból, kimenjünk az Ő szent családjából, szent hivatásunk szelleméből, szent kötelékeiből.

Az egyik gondolat: Maradjatok szoros egységben énvelem! „Én vagyok a szőlőtő, ti a szőlővesszők . . . Ha valaki énbennem nem marad, kivetik azt . . . és elszárad . . . és tűzre vetik és elég.” (Jn. 15, 5). Azért „tehát vizsgálja meg magát az ember és úgy egyék ebből a kenyérből és igyék ebből a kehelyből, mert aki méltatlanul eszik és iszik, ítéletet eszik és iszik magának.” (I. Kor. 11, 28—29.)

Ne áltassuk magunkat! Még a pap és szerzetes is vétkezhetik súlyosan, főleg a tisztaság dolgában és a nyelvhibák által.

A másik gondolat: maradjatok szoros egy-

ségben egymásközt. „Szeressétek egymást, amint én szerettelek titeket!” (Jn. 15, 12.)

Nem kevesebb méltatlan áldozás történik a bűnös szeretet, mint a bűnös szeretetlenség miatt. Mindkettőnek ellenszere, hogy úgy szeressünk, ahogyan Ő szeretett, oly tisztán, oly önzetlenül. Vessük elménkbe, emlékünkhöz mélyen ezt a két tanítást. Hiszen búcsúzó Atyánk adta azokat és hagyta számunkra végrendeletében . . . Hiszen mindez akkor történik, amikor — mint Szent Ignác megjegyzi — Urunk a mi bűneinkért szenvedni indul . . .

HARMADIK RÉSZ.

MEGFONTOLÁSOK.

I. AZ OLTÁRISZENTSÉGRŐL ÁLTALÁBAN.

Miután a pap az embernek Isten nevében, Isten helyett bűneit megbocsájtja, Istene Testét s Vérét hozza le számára a földre s ezzel teljesen kialakul benne Krisztus képe, arcamása: „Sacerdos est alter Christus”.

Ki tudná eldönteni, melyik istenibb, melyik fenségesebb? Megújítani s minden homálytól megszabadítani Krisztus misztikus Testét, vagy pedig mondhatnók „reprodukálni” az Ő reális testét?

Ha szabad az isteni dolgok között is fokozatokat megállapítani, bizonyára ez utóbbinak kell odaítélni az elsőbbséget, ez utóbbiban kell látnunk a papi állapot, a papi méltóság legmagasabb fenségét.

Van Szentség, mérhetetlenül magasztos Szentség, melyre a penitencia csak előkészít, amelynek maga az Úr nemcsak alapítója, hanem készítője, kiszolgáltatója, sőt talán felvevője is volt. Bizonyára az egyetlen méltó minisztere és alanya.

Oltáriszentség!

Inkább énekelni, mint beszélni illenék erről, mert Isten a maga mindenható szeretetében ennél szebbet, nagyobbat, dicsőbbet nem alkotott, mint Ő maga mondja: „Quid enim bonum ejus est, et quid pulchrum ejus, nisi frumentum electorum et

vinum germinans virgines?" „Mi az Ő java, és mi az Ő szépsége? Választottak gabonája és szüzeket nevelő bor." (Zach. 9, 16, 17.)

Szóljunk e Szentségről? Szívünk ösztönöz, kényszerít. De mit mondjunk arról a Szentségről, melyet a mézesajkú Szent Bernát „Minden szentségek Szentségének, minden szerelmek Szerelmének" nevez?

Hiszen a mi viszonyunk e Szentséghez s egész életünk története, mely Vele annyira összefügg, inkább örök, szakadatlan hálaadás tárgyává tesz az, mint rövid konferencia vagy elmékedés anyagává, mely feltétlenül kevesebbet, elenyészőleg csekélyebbet tud megértetni, mint amivel mi e Szentségnek tartozunk.

De beszélnünk, elmélkednünk kell róla.

a) mert mi annyira összenőttünk e Szentséggel.

Ez a Szentség a mi lelkünk isteni termékenységének napi gyümölcse.

A világ gúnyolja, gyanúsítja, gyalázza a papi terméketlenséget; mások szánják ezt. Minő igazságtalanság! Hiszen Isten minket, papokat, oly termékenységgel áldott meg, mely a sajátjához s a Boldogságos Istenanya termékenységehez a leg-hasonlatosabb.

A teremő Isten minden élőbe csírád adott, teremő erőket rejtett. A mi teremő erőnk gyümölcse és pedig napi gyümölcse maga az összes teremő compendiuma: a testté lett Ige.

Annyira össze vagyunk növe e Szentséggel, mint az ok az okozottal. Amint e két fogalom kölcsönösen viszonyos, korrelátum, így, mondhatnám, a pap s az Oltáriszentség is az a katolikus Egyház természetfeletti, isteni háztartásában. Az Oltáriszentség nem létezik, nem él pap nélkül.

Viszont ahol pap van, hol kenyérke van, mely fátyolul szolgálhat, a dogma s a szív logikája levonja a földre az egek Urát.

A hívek hite s jámbor ösztöne is, ahol Eucharisziát lát, papot keres, aki lehívta Istent a száműzetés helyére s őrizője ennek a szent Fogolynak. Viszont pap — és nem misézik? ezt nem igen tudják megérteni. Itt valami nincs rendjén, gondolják magukban.

b) Az Oltáriszentség a legnagyobb s fenségesebb, amiben képességünk kimerül.

Vannak, akik azt állítják, bár alaptalanul, hogy ma már csodák nem történnek, legfeljebb jóslatok teljesednek be. Bizony, ha a dogmatikus értelemben vett csodákat vesszük, eléggé megirítkultak, mert rendesen nincs is rájuk szükség. De nincs-e valami nagyobbyszerű csodatevő hatalom a mi kezünkben, mint betegeket gyógyítani, halottat támasztani? És pedig minő csodatevő hatalom, s minő szuverén fenséggel rendelkezünk felette! Hosszú volna felsorolnunk itt a számos csodát, melynek összege az Eucharisztia.

És hogy e nagy csodákat műveljem, éppen nincs szükség rendkívüli erőfeszítésekre, de még csak hosszú ima s böjt által sem kell leesdenem Isten közreműködését.

Elég néhány deklaratív kiejtett szó.

Míg a taumaturgoknak akárhányszor a természet felmondja a szolgálatot, az engedelmességet, addig nincs reá eset, hogy az érvényesen felszentelt pap szavára a legnagyobb csoda végbe ne menjen. Inkább a föld gördül el lábaink alól, semhogy az isteni Mindenhatóság a konszekráló pap ígéinek érvényt ne szerezzen: „Coelum et terra transibunt, verba autem mea non praeter-

ibunt." „Az Ég és föld elmúlnak, de az én igéim el nem múlnak." (Mt. 24, 35.)

Csodáljuk Isten kezét a teremtésben, melynek nagyságát és pompás szépségeit nem csökken-
tik az évezredek, amely szüntelen zengi a Teremtő
himnuszát, és sejteni engedi Istennek azt a dicső-
ségét, melyet majd az örökkévalóságban fog
nekünk kinyilatkoztatni.

Ámde mi a transsubstantiatio a teremtéshez?
Mi a világok születése Isten születéséhez? Mint-
hogy pedig az Eucharishtiában porszemnyi kenyér
s csepp bor színében koncentrálnak Isten többet,
nagyobbat, mint a világok, bölcsesége, hatalma
nem annál inkább remekel-e? Elvégre mi lesz
számunkra az ég s az üdv, mint, hogy lehull
Istenünk Arcáról a fátyol?

Sajnos, hogy a megszokottság nagyon szűkíti
hitünk messzelátását, s Isten túlbőkezésége min-
ket hálátlanokká tesz. Ha e fenséges, csodás
jótéteményt Isten századonként csak egyszer s a
földkerekségnek csupán egyetlen helyén gyako-
rolná, bezzeg minő zarándokutak vezetnének oda,
minő búcsújárások indulnának meg feléje. Minő
ünnepélyeket nem rendeznének az Isten fogadá-
sára a földön? De, mert mindig s mindenütt
kezeink között van, közömbösek leszünk iránta.

„Medius vestrum stetit, quem vos nescitis."
„Köztetek áll az, kit ti nem ismertek." (Jn. 1, 26.)
Ennek a nagy igazságtalanságnak kell, hogy vége
szakadjon! Nem szabad megtörténnie, hogy ez a
rejtett Isten félreismertessék, főleg papjai részéről.

Hármas funkciónk van a legméltóságosabb
Oltáriszentség körül. Lehívjuk Őt az oltárra s ez-
által áldozatnak mutatjuk be; tápláléknak vesszük
s nyújtjuk másoknak, örizzük és imádjuk Őt a
tabernáculumban. Sorra vesszük mind a három

szempontból az Eucharisziához való viszonyunkat. Ő, bár közben a mi papszívünk nemcsak az eucharisztikus isteni Szívvel, hanem egymással is mindjobban összeforrna: „Ő Eucharisztia! sacramentum pietatis, centrum unitatis, vinculum charitatis.” „Oltáriszentség! a kegyelet szentsége, az egység központja, a szeretet köteléke”! (Sz. Ágoston).

II. A PAP ÉS A SZENTMISE.

„Omnis pontifex ex hominibus assumptus in iis constituitur, quae sunt ad Deum.” „Minden főpap emberek közül választván, emberekért rendeltetik az Isten előtt való ügyeikre”. (Zsid. 5, 1.)

Igaz! emberek vagyunk, de munkánk isteni munka. Korunk egyik reformátora mindennap e szavakkal ébresztette fel magát egyik szolgájával: „Gróf úr, ma önnek nagy teendői vannak!” De soha ember nem ébredhet fel reggelenként magasztosabb öntudattal és örömmel, mint a pap, kire az vár, hogy az egész világ ügyében eljárjon; engesztelő áldozatot mutasson be érte a Magasságbelinek. „Nullum aliud opus adeo sactum, . . . tractari potest, quam hoc tremendum sacrificium”. — „Nem lehet más oly szent dolgot művelni, mint ezt a rettenetes áldozatot”, — mondja a trienti zsinat.

Isten teremthet nagyobb, szebb világot, de azt nem teheti meg, hogy valami szentebbet, nagyobbbat műveljen a nap alatt, mint ez az áldozat. Ezzel voltaképen átad mindent, amije csak van. „Omnia, dedit ei Pater in manus”, „Mindent kezébe adott neki az Atya.” (Ján. 13, 3.)

Konzekráló hatalmunk oly méltóságra emel bennünket, amely magával az istenanyai méltóság-

gal hozható bizonyos párhuzamba: „*Ó veneranda sacerdotum dignitas, in quorum manibus, velut in utero Virginis, Filius hominis incarnatur.*” „*Ó a papoknak tiszteletreméltó a méltósága, kiknek kezében, mint a Szűz méhében, az Emberfia megtestesül.*” (Szent Ágoston.)

Hogy az általunk naponként bemutatott áldozat nagyságát, fontosságát csak némileg is felért-sük, boncoljuk kissé hatásait és lássuk azokat a világító-melegítő sugarakat, melyeket ez a minden-nap általunk felkeltett nap áraszt szét az egész terem-tésben.

A jámbor Olier gyönyörű képben vázolja azt. Az oltár, mondja ő, a hármás Egyház köz-pontja, összekötő kapcsa. Mind a három Egyház szinte megrendülne alapjában, ha valamely hata-lom ezt az oltárt lerombolná. Az ég lakói meg lennének fosztva olyan látványtól, melyet gyönyör-teli elragadtatással szemlélnék; a szenvedő Egyház mely némelyek szerint több tagot számlál, mint ahány ember itt a földön él, mérhetetlen szomorú-ságba s vigasztalanságba merülne; a küzdő Egyház ezzel az áldozattal a kegyelmek forrását vesztené el s hamarosan tönkremenne. Hiszen a többi szentség is, mely az Egyházat építi s fenntartja, az Eucharishtiába nyújtja gyökereit. *Omnia fere sacramenta in Eucharisztia consummantur.*” „Majd-nem minden szentség az Oltáriszentségben éri el célpontját” mondja Aquinói Szent Tamás. Eleven hit kell annak felértésére, mit jelentene az Egyházra s így az egész világra, ha nélkülöznénk az Eucharishtiát!

Albuquerque vihartól hányatott hajón a vég-veszélyben ártatlan gyermeket tart az ég felé s iránta való tekintetből kér könyörületet és életet. Ez a jelenet nap-nap után számtalanszor megismét-

lődik az Egyházban és pedig a kezünk által. Némely gögös uralkodó, avagy cselszövő diplomata azzal szokott kérkedni s hízelegni magának, hogy a világ sorsát intézi.

A világ sorsa a mi kezünkben van. Minden papra illenek a karácsonyi himnusz szavai: „*Orbem pugillo continens.*” „Tenyerén tartja a föld kerek séget.”

Azért nincs okunk kétségbeesni s felhagyni a reménnyel, még akkor sem, ha romhalmazzá válnék a világ s a hullámok átcsapnának fejünk felett. Míg lesz pap, ki talán a föld véghatárain ég felé emeli az isteni áldozatot, még mindig méltán számíthatunk Isten irgalmára, segélyére!

Ha személyes ügyeink, községünk, hazánk sorsa szinte kétségbeejtenek, honnan int felénk a remény, ha nem az Úr hegyéről, az oltárról? „*Mons Dei, mons pinguis, mons in quo beneplacitum est Deo habitare in eo*”, „Isten hegye kövér hegy, erős hegy . . . melyen az Istennek lakni tetszett.” (Zsolt. 67, 16. 17.)

Jól tudja a pokol is, hogy a fellelvár, melyből Isten uralmát fenntartja a földön, a szentmise. Míg az kiostromolva nincs, a világ az ő kezében sohasem jut. Árthat, rombolhat, de csakhamar „*reflorent omnia.*” „Minden újra virágzik.”

Az eretnekség kezdettől fogva a kegyelemnek ezt a vízforrását igyekszik eltömni, ahogy Holofernesz tette egykor Bethuliával. Luther egész értekezést írt a szent titkok ellen.

Az Antikrisztus is a próféta szerint oda irányítja majd főtörekvését, hogy a szentmisét beszűntesse: „*Robur ei datum est contra iuge sacrificium*”, „erőhatalom adaték neki a mindennapi áldozat ellen”. (Dániel. 8, 12.) Jaj lesz pedig a világnak, ha majd az utolsó áldozat kellemes illata is

ellebben oltárainkról, ha majd az ítélet angyala azok romjain hangoztatja: „Plangite, ululate ministri altaris, quoniam interiit a domo Dei sacrificium.” „Sírjatok papok! Ordítsatok oltárszolgái! . . . Mert elvételik a ti Istenetek házából az eledel és ital-áldozat.” (Joel. 1, 13.)

Ha e gondolatokba elmélyedünk, bezzeg be kell ismernünk, hogy a mi praktikus felfogásunk ezektől az igazságoktól el-elmarad. Talán irigyeltünk egy Szt. Kajetánt, páduai Szt. Antalt, Szt. Szaniszlót, kik az Úr Jézust a Szűzanya kezéből keblükre fogadhatták, de azt alig is becsüljük, hogy ugyanaz az Úr Jézus a szentséges áldozat bemutatása közben naponként a mi kezünkben is nyugszik. Nem ritkán minő szórakozottság vesz erőt rajtunk. De ha még csak ennyi volna!

Nem csodálom, hogy az Úr e szentséges áldozatot kínszenvedése és halála emlékére hagyta. Valóban sok körülmény a szentmise bemutatásánál nagyon is emlékeztet reá.

Amott a távolban aposztaták Júdás-alakjai, kik immár csak szenvedélyeiknek hoznak áldozatokat. Közelebbről papok, kiknek egész lelkülete, magatartása, térdhajtásai a gúnyolódó zsidó papokra s írástudókra emlékeztetnek.

És mi? Hogyan lépünk fel, legalább mi, az oltár lépcsőjén az Úr szt. hegyére?

Midőn Mózes a Sínai hegyére felszállott: „Abscondit faciem suam, non enim audebat aspicere contra Deum”. „Eltakará erre Mózes arcát, mert nem mert az Istenre nézni.” (Exod. 3, 6.)

Nazianzi Szt. Gergely mondja: „Ubi Christus, ibi modestia quoque.” „Ahol Krisztus, ott szerénység is van.”

Három momentum érdemel itt különös figyel-

met: az előkészület, a celebrálás és a hálaadás. Szólunk röviden mindegyikről.

III. A SZENTMISEBEMUTATÁSA.

Az előkészület. Üssünk keblünkre! Ki nem vétett már közülünk a méltó előkészület elhanyagolása által? Liguori Sz. Alfonz, ki nem áll a túlszigorúság hírében és szintén nagyon tudta az idő értékét mérlegelni, mégis félórai, vagy szükség esetén negyedórai időt — melyet a pap elmélkedő imában töltsön — tartott megfelelőnek, sőt szükségesnek, hogy az előkészület méltónak legyen nevezhető. Fiai, a redemptoristák, úgy tudjuk, ezt tőle, mint szabályt is kapták.

Aki reggel elmélkedni szokott, ezt mindjárt és pedig a legjobb előkészületszámba is veheti. Nincs oly igazság, melyről főképp a végén üdvös megfontolásokat ne tehetnénk a bemutatandó szent áldozatra, illetőleg áldozásra nézve.

De már előző este szóljunk magunkhoz: „Etiam cras cum rege pransurus sum,” „Holnap is a királlyal fogok ebédelni”. (Esther 5, 12.)

A szentmise legyen este az utolsó gondolatunk és az első ébredéskor. „Qui timent Dominum, praeparabunt corda sua.” „Kik félik az Urat, elkészítik szívüket.” (Eccli 2, 20.)

Lehető összeszedettséggel menjünk át a templomba. A szentmise előtt ne beszélgessünk, ne tárgyaljunk, ne olvassunk újságot. A templom aijában úgy szólhatunk magunkhoz, ahogy azt Szt. Bernát tette: „Curae, sollicitudines, servitutes expectate me hic, donec revertamur ad vos.” „Várjatok reám itt gondok, elfoglaltságok, szolgálatok, mígnem visszatérek hozzátok.”

A sekrestyében mindig csendnek kell lennie, már csak azért is, hogy az utolsó néhány perc-

nyi közvetlen előkészületet és az öltözködést kellő összegyűjtöttséggel végezhesük.

Mily szép az, mikor a sekrestyében csak jól oktatott ministráló fiúkat találunk, kik maguk is csendben és rendben a mise alatt végzendő szentáldozásra készülnek!

Amily épületes ez mindenkire, éppen oly botrányos a sekrestyéből előtörő zsivaj és annak ajtajában egymást lökdöső, egymással dulakodó ministrálók.

Általában szégyenítő volna, ha nagyúri asztalhoz, vagy előkelő vendég fogadására nagyobb gonddal készülnénk, mint az Úr asztalához, a szentséges áldozat bemutatására.

A *szentmise végzése*. Nem fog ártani a szentmise bemutatása közben elkövetett hibáinkról is vádolni magunkat. „In quo omnes peccaverunt.” „Melyben mindannyian vétkeztek.”

Nem szólunk mi most azokhoz, kik csak azért járulnak az Úr asztalához, hogy ott „ítéletet egyenek maguknak,” akik átkot szórnak magukra, mikor áldozás után elmondják: „Corpus Domini, quod sumpsit et sanguis, quem potavi adhaereat visceribus meis!” „tapadjon, száradjon a lelkemen!”, akik felé oltárhoz mentőkben az Úr angyalai elborzadva hangoztatják: „Oratio ejus fiat in peccatum.” „Imádsága is bűnné legyen.” (Ps. 108, 7.)

Mi most nem a gonosztettekről, hanem a hibákról beszélünk. Ilyenek nevezetesen a rubrikák elhanyagolása.

Sz. Teréz azt mondja: „Én életem adnám oda az Egyház egyetlen szertartásáért.” És méltán! A Szentlélek minő fenyegetőleg szól az Ő-szövetség levitáihoz, — kik szertartásokat végeztek, melyek csak árnyai az Új-szövetség szertartásai-

nak, — ha azokat hanyagul végzik: „Si audire nolueris vocem Domini, ut custodias ceremonias eius, venient super te maledictiones.” „Ha nem akarsz hallgatni az Úrnak, a te Istenednek arra a szavára, hogy tartsd meg és teljesítsd minden parancsát és szertartását . . . akkor mind reád szállnak és elérnek téged az átkok.” (Deut. 28, 15.) A Szentírás a „jaj,” az átok alatt mindig a kárhozatot szokta érteni. Csakugyan a nagytekintélyű Suarez véleménye szerint is, az Egyház szertartásainak szembeszökő elhanyagolása könnyen halálos bűn lehet s így kárhozatba dönthet. Vannak, kik klerikus koruk óta a rubrikákat soha el nem olvasták. Viszont ismertünk kiváló teológiai tanárt, aki a nagyhét utolsó napjainak szabadóráit évenként a rubrikák átolvasására szentelte. Ha a szent edényeket ilyenkor tisztogatni szoktuk, nem illenék-e a rubrikákat is megint újra mintegy kifényesíteni? Vannak aztán olyanok, kik az Egyház olyan fenséges és mégis oly egyszerű s észszerű szertartásait színházias mozdulatokkal helyettesítik. Ismét mások, mintha reájuk rubrikák nem is léteznének, egyszerűen maguk csinálnak rubrikákat és a saját ízlésük szerint reformálják meg az egyházi éneket.

Nemde, a világban mennyit adnak az etikettre. Annak elhanyagolása kizár a jobb társaságokból. Vajjon Istennek, a végtelen Fenségnek, nem lehetnek-e ebben kíváncsi és követelései? Igaz, vannak olyanok is, akik viszont mindig a rubrikákon nyargálnak, de ezzel aztán be is érik. A legfőbb rubrikát azonban, a kellő szívtisztaságot, tekintetbe sem veszik. Libera me Domine! Az ilyenek hasonlítanak a gótikus szobrokhoz. Csupa szabályosság, csupa egyenes vonal, de semmi

áhítat. A rubrikákon át kell ragyognia a léleknek, a szívnek!

Assisi Szent Ferenc egy alkalommal felszólította társát: „Menjünk prédikálni!” és csupán sétára vitte. Jelezni akarta ezzel, hogy a papnak, szerzetesnek még a sétája is és közben tanúsított szerénysége prédikáció legyen. Egy-egy áhítatosan bemutatott szentmise a hívekre jobban hathat némely prédikációnál. Rendesen ahhoz szoktak gyónni jární, aki szépen misézí. Hol vannak azok az ídők, midőn messze vidékekről Cesa-reába vándorolt a nép, hogy egy Vazul miséjén jelen lehessen; ahol még az ellenségesérzületű Valens császár lelkét is szent tisztelet és áhítat fogta el; midőn István pápát a kiküldött pogány katonaság nem merte az oltárnál elfogni, mert annyira meg volt hatva a celebráló áhítátától! Viszont hallottunk protestánsról, ki azért változtatta meg áttérési szándékát, mert papot látott celebrálni, kiről nem tudta feltételezni, hogy a dolgot komolyan veszi és hisz a szentmise és Oltáriszentség titkában . . .

Szegény falusi plébános, vagy káplán, azt hiszed, hogy ott, az elhagyott filiális templomban a te szentmisédet senki sem figyeli, látja? Nagyon tévednél! Az egész mennyei udvar áhítatos komolysággal figyeli minden mozdulatodat! Templomod egyszerű, oltárod dísztelen, de mindezt böven kárpótolhat a te összeszedettséged és áhítatod. Ez a templomodnak legfőbb ékessége.

Szentmise után. És mit szól ehhez a lelkiismeretünk? Az első szentmise után, mely a világon végbement, az első isteni celebráns, az első jelenlevőkkel együtt nem hagyták el előbb a termet, mielőtt buzgó hálaadást nem végeztek volna: „Hymno dicto exierunt.” „Szent éneket énekel-

vén kimenének." (Mt. 26, 30.) Vannak, kiknek a hálaadás tehernek, unalmasnak, vesztett időnek tűnik fel. Miután a legértékesebb jótéteményt, melyet Isten csak adhat, elfogadták, az őszinte köszönetnek úgyszólván egyetlen szava nélkül távoznak, hogy a poros, zajos utcákon, mint mozgó tabernákulum hurcolják az Isten Fiát. Igazán illő volna, hogy gyertyát vigyenek előttünk. Az Úr pedig sóhajtozza az eleven Krisztus-koporsóban: „Oblivioni datus sum, tamquam mortuus a corde." „Mint a halott, feledésbe mentem a szívekben." (Zs. 30, 13.)

Mily rosszul esik és hányszor panaszkodunk miatta, hogy nincsenek kellő tekintettel irántunk és megsértik velünk szemben az elvárható udvariasságot; viszont sokat adunk arra, hogy vendégszerető, figyelmes házigazdák hírében álljunk és a társadalmi életben fellépni tudó embereknek tartsanak bennünket. És íme, nekünk nem volna szívből fakadt üdvözlő, hálálkodó szavunk isteni Vendégünkhöz?!

Amint a jó és összeszedett hálaadás biztos jele annak, hogy jól áldoztunk, az elhanyagolt, vagy elsietett hálaadás viszont aggasztó tünet. Júdásról is az van megírva: „Cum accepisset buccellam exivit continuo . . ." „Amaz pedig elvévén a falatot azonnal kíméne." (Jn. 13, 30.)

A hálaadás pillanatai a mi papi életünk Tábora.

Minő szerencsés órák, minő termékeny pillanatok, midőn mi szegény teremtmények Istenünkkel együtt lehetünk szemtől-szembe, sőt még közelebb! Hálálkodhatunk, könyöröghetünk, engesztelhetünk . . . Egy-egy hálaadás oly benyomást tehet lelkünkre, hogy, ha az egész világ meg-

tagadná Krisztust, mi hinnénk benne és ragaszkodnánk hozzá.

Igyekezzünk tehát lelkünkéről lerázni a megszokás nyügét, bilincseit. A jó hálaadás reformálhat minket, egész papi életünket. Emlékezzünk vissza, hogyan adhatott hálát az Úr Jézus, az apostolok, az első szentmise után; hogyan Szent Ágoston, Aquinói Szent Tamás, vagy Szalézi Szent Ferenc . . . „Maledictus qui facit opus Dei fraudulenter.” „Átkozott, ki az Úr dolgát álnokul végzi.” (Jer. 48, 10.)

IV. A PAP, MINT AZ EUCHARISZTIA BEFOGADÓJA.

A történelem számos hírneves templom emlékét őrizte meg. Így a delphosi templomét Görögországban; aztán a Salamon-féle templomét. Olaszország többek közt a vatikáni Szent Péter templommal dicsekszik. De melyik versenyez szépségben és nagyszerűségben a papi szívvel?! Azért mondja Chrysostomus:

„Teipsum castum custodi, ut decet domum Dei,” „Őrizd meg magad tisztán, miként illik az Úr hajlékához.” Méltán becsüljük meg az emberi testet és temetjük pompával, mint Isten képének, a halhatatlan léleknek edényét. Origenes atyja tisztelettel csókolgatta gyermeke keblét, mint, amelyet a megszentelő malaszt Isten hajlékává avatott. De mit nem nyer a test, a lélek méltóságban az Úr Teste-vére vétele által!

Míg a hívek nagy részénél ez az isteni látogatás csupán „transitus Domini,” „Az Úr elvonulása,” (Exod. 12, 11.) nálunk, papoknál, szinte állandó jelleget ölt és tabernákulummá változtat bennünket. Egyes misztikusok szerint a szent specíesek és így a valóságos jelenlét a Boldogságos Szűz keblében állandóan megmaradtak egyik

áldozástól a másikig. A napi áldozó, s így a pap, valami csaknem hasonló szerencsének részese. Azért csak emeljünk szentélyeket az Úrnak és diszítsuk azokat, de eközben ne feledjük az apostol figyelmeztetését: „Nescitis, quia templum Dei estis?” „Nem tudjátok-e, hogy az Istennek temploma vagytok? (I. Kor. 3, 16.) Az ég angyalai, — bármerre járunk, — mintha csak így kiáltoznának felénk: „Templum Domini, templum Domini, templum Domini est,” „Az Úr temploma, az Úr temploma, az Úr temploma ez!” (Jer. 7, 4.)

Vonjunk le most már mindebből egynémely nagyon is világos következtetést.

1. Óvjuk magunkat minden, még legkisebb szennytől is. „Domine, dilexi decorem Domus tuae!” „Uram, szeretem házad ékességét!” (Zsolt. 25, 8.) Elég sár kell ahhoz, hogy az utca követ szennyesnek mondjam, de csekély ahhoz, hogy az oltár bepiszkolódjék. A paténánkra hullott porszem is bántja szemünket. Ámde a papi lélek mennyivel szorosabb érintkezésbe lép az Úrral! Chrysostomus bennünket az Egyház szemének nevez: „Isti sunt oculi in corpore mystico Ecclesiae.” „Ők a szemek az Anyaszentegyház misztikus testén.” A szemet pedig mily csekélyke seb is tönkretelheti.

Szent Vazul azt mondja: „Salamon templum Dei condidit, sed utinam corporis sui templum servasset!” „Salamon Isten templomát építette, bárcsak saját testének templomát megőrizte volna!” És bizony sok pap mégis több gondot fordít temploma falára, mint tulajdon lelkére! Nagyobb ünnepek alkalmából hogyan fel nem ékesítjük, virágozzuk, gyertyázzuk oltárainkat, templomunkat! Minden ragyog, csupán szívünk homályos, csak lelkiismeretünk rendetlen. Amannak meg kell

lennie, ezt pedig nem szabad elhanyagolnunk. Amúgy mellelleg említjük, de mégsem maradhat itt szó nélkül, amit az ember nem egy templomban lát. Míg a plébánián minden kifogástalan, urias, az oltárra, korpolaréra undor ránézni. A pap ezüst evőeszközt használ, arany órát és láncot hord, de — Istenem! minő a kehely s minő a monstrancia! Nagyon közel van a gondolat, hogy ahol a pap lelke tiszta, ott tiszta a templom is, ragyog a kehely, a monstrancia. És viszont...

Sohasem feledem a következő kis esetet. Utitársaság kirándult Nápoly vidékén. Betérve egyik vezütvői osteriába, étkezés előtt vizet kért kézmosásra. A korcsmárosné kis kancsót hoz, hogy belőle a kezekre öntsön, aztán kendőt tart oda a kéztörlésre. Néhányan meg is mosták s törölték már kezöket, midőn az egyik vendégnél az asszony visszarántja a kendőt. Észrevette, hogy pappal van dolga. „Nem, uram, — szólt — nem illik, hogy azok a kezek, melyek ma Krisztust hordozták, ily durva vászonkendőbe törülközzenek.” Ezzel elsietett s kincsei közül szépen hímzett muszlin kendővel tért vissza, hogy őrizze az meg annak a kéznek lenyomatát, melyet az Úr teste, vére annyira megszentelt. Az ily egyszerű hit mennyi theologus hitét s bölcsességét szégyeníti meg! De a lelkünk, a lelkünk, az mennyivel nagyobb tiszteletet és kiméletet érdemel!

2. De ha már a kisebb hibák sem illenek az Úr eleven szentségházához, mit mondjunk a szentségtörésről? Arra a bűnre térek itt vissza, melyet sajnos, annyi szerencsétlen testvérünk hideg közönnyel követ el, sokszor évről-évre. Hányra mondhatja ma is az Úr: „Sacerdotes polluerunt sanctuaria mea — coinquinabor in medio eorum.” „A papok — megfertőztetik szentélyemet — kö-

zöttük megszenteltelenítettem." (Ezech. 22, 26.)

Hányszor és hányszor gyötri az euch. szt. órát végző papot az Úr Jézus Szívének ez a retentő sérelme s oltártestvéreink kétségbeejtő nyomora! „Ex multa tribulatione et angustia cordis, per multas lacrymas” „Szívének nagy szorongatásából, sok könnyhullatás között” (V. ö. II. Kor. 2, 4.) igyekszik ezért a szentséges Szívet megengesztelni. Aggasztja annak a sok — egyébként oly nagyszerű — papi léleknek örök sorsa: „Insanabilis fractura tua!” „Gyógyíthatatlan a te sérved.” (Jerem. 30, 12.)

Chrysostomusnak az a véleménye, hogy Kain még megértett halála előtt, — Júdás azonban kétségbeesetten halt meg. Mi reménye van annak az üdvre, ki szinte üzletszerűleg üzi a Krisztus-árulást? „Quanto magis putatis deteriora mereri supplicia, qui filium Dei conculcaverit, et sanguinem testamenti pollutum duxerit, in quo sanctificatus est, et spiritui gratiae contumeliam fecerit?” „Mennyivel súlyosabb büntetésre tartjátok méltónak azt, aki lábbal tapossa az Isten Fiát, és tisztátalannak tartja a szövetség véré, mely által megszenteltetett és kigúnyolja a kegyelem Lelkét?” (Heb. 10, 29.) A zsoltáros biztosítja az Urat: „flagellum non appropriinquabit tabernaculo tuo,” „csapás nem jut sátrad közelébe”. (Ps. 90, 10.) És íme mégis! van-e keményebb ostor az Úrra, mint a szentségtörés? „Et si inimicus homo fecisset!” „Ha ellenséges ember tette volna . . .”

Minő borzalmas dolog tudatos, súlyos bűnnel mondani az oltár lépcsőjénél: „Judica me Deus!” „Szolgáltass nekem igazságot” (42. Zs. 1.), s áldozás után: „adhaereat visceribus meis!” amit ily körülmények közt talán e szavakkal fordíthatnánk: száradjon lelkemen!

50—60 év az oltárnál! Mily fenséges gondolat! Bárcsak elmondhatnánk erről a hosszú időről: „Innocens ego sum a sanguine Justi huius,” „Én ártatlan vagyok ennek az igaznak véréből.” (Mt. 27, 25.)

Volt pap, aki az összes szentmiséinek jegyzékét pompás díszkötéses könyvbe foglalta s könyvei közé állította, mint műveinek remekét. Másik összes funkcióit az alszerpapságtól kezdve pontosan feljegyezte s könyvtárába ezzel a jelzéssel állította: „Quantum detulit ad iudicium Dei!”

50 esztendő alatt mintegy 18 ezer szent miséről kell az Úrnak beszámolnunk, mikor pedig egyről beszámolni is elég feladat. Az Egyház az aranymisekor jubilál és hálálkodik Istennek és agg szolgájának a nagy ajándékért, amelyben a világot részesítette. De ez ne feledtesse egészen a nagy felelősséget sem! Isten, mikor ítéletbe száll velem, nem hányja-e, rombolja-e szét szívem-lelkem oltárát, mint a Makkabeusok a pogány bálványimádás által megbecstelenített oltárköveket!?

Valóban a papnak úgy kell élnie, hogy alkalmazható legyen reá az Írás szava: „non est hic alius nisi domus Dei”, „Nem más ez, mint az Isten háza”. (Gen. 28, 17.) És a hívek, kik annyira megértik a szent papot, szinte úgy fordulhassanak pásztorukhoz, mint ahogy a Szentséges Szűzet kérni szoktuk: Domus aurea, ora pro nobis! „Mária aranyház, könyörögj érettünk!”

V. A PAP, MINT AZ EUCHARISZTIA KISZOLGÁLTATÓJA.

Az Eucharisztának nemcsak templomai vagyunk, hanem hivatott, felszentelt kiosztói is. Rólunk zengi Aquinói Szent Tamás, „ut sumant et dent ceteris,” „hogyan vegyék és nyujtsák a többieknek”.

Kötelesek vagyunk tehát az Eucharisziát mindig és mindenkinek kiszolgáltatni, valahányszor azt jogosan kérik tőlünk.

Alig hinné az ember és mégis igaz, hogy vannak lelkipásztorok, kik híveiket, bárányaikat ettől a mennyei legelőtől annyira féltik, sőt X. Pius pápának a mindennapi szentáldozásról 1905. december 20-án kiadott rendeletéről eddig még tudomást nem szereztek. Budapesten egyik hívő e sorok írójától „írást” kért, hogy a napi szentáldozást otthon a falujában is folytathassa, mert az odavaló plébános úr nem tud ilyes „pápai engedelemről.” Másik elpanaszolja, hogy mikor hosszas kérésre külön gyónás nélkül megáldoztatták, s felhasználva a kedvező alkalmat 2—3 nyomban melléje térdelt az áldoztató korláthoz, a plébános úr kifakadt: „Itt van ni! nem megmondottam; ha az ember egynek megengedi, — a többi indul utána . . .” Szegény hívek! De méginkább szegény lelkipásztor, kinek ugyancsak kevés lelkiöröme lehet . . . !

De hála Istennek! az ilyenek manap már csak nagy kivételek. Mindazonáltal nem fog ártani, ha ebben a pontban néhány alapelvet megvilágítunk.

I. Legelsőbb, ami a gyermekek áldoztatását illeti. Az Eucharisztikus Értesítő egyik évfolyamában magas színvonalú eszmecsere folyt e kérdés felett, mely az anyagot majd csaknem kimerítette. Azért is e tekintetben csak néhány megjegyzésre szorítkozunk. Az Egyház gyakorlata, mely bizonyára sohasem jöhet az isteni joggal összeütközésbe, eléggé ismeretes előttünk. A csecsemők áldoztatásának egészen a XII. századig, még a római Egyházban is itt-ott nyomára akadunk. Az első 3—4 században teljesen általános volt a 6—7—8

éves gyermekek áldoztatása. A középkor is a 7-ik életévet tartotta normának.

Amit azonban az isteni jog megenged, azt nem teszi egyben kötelezővé is. A kötelezettség a szentáldozásra az isteni jog szerint akkor áll be, midőn az ember annyira megérett, hogy már halálosan vétkezhet, s így a kegyelem állapotát elvesztheti. Az Oltáriszentség ugyanis a malaszt fenntartásának rendes, normális eszköze.

Érdekes és tanulságos e tekintetben a trienti szent zsinat tanítása. (Sess. 21. cap. 4.)

„A szent zsinat tanítja, hogy a kicsiny gyermekek, akik eszköz használatát még el nem érték, nincsenek kötelezve az üdvösségre való szükségesség által, hogy az Oltáriszentséget fogadják. Minthogy ugyanis a keresztségben újrászülettek s Krisztusba bekebeleztettek, abban a korban még nem tudják a bűn által elveszteni a kegyelmet, mely őket Isten fiaivá tette. Azért nem szabad kárhozatni az öskort, mely némely helyen e tekintetben más gyakorlatot követett. Ezeknek a nagyon Szent Atyáknak, abban a korban, melyben éltek, megvoltak erre a maguk indítóokai, melyek igazolják eljárásukat, mindazonáltal bizonyos az, s ezt az egész világnak el kell ismernie, hogy ők nem ítélték az áldozást az (ily kis) gyermekek üdvére szükségesnek.”

Az Egyház tehát sohasem ítélte el bármily kicsiny gyermekek áldoztatását, csak azt hangsúlyozza, hogy ez a halálos bűnbeesés lehetőségének beálltával válik szükségessé s kötelezővé.

Ezen a tényen soha semmiféle pápai vagy püspöki intézkedés nem akart és nem is tudott volna változtatni.

Érdekes e pontban XIII. Benedek pápa kátéjának idevágó helye (I. Coll. 461—466.)

Sufficit-ne si septennium attigerint? — Ele-
gendő-e, ha betöltik a hét évet?

Attendi debet eorum capacitas et prudentis
confessarii directio. — Figyelembe kell venni
képességüket és a bölcs lelkiatya utasításait.

Peccant-ne non communicantes si debitam
aetatem attigerint? — Vétkeznek-e azok, akik bár
elérték a szükséges kort — mégsem áldoznak?

Peccant, si ex proprio defectu: at si defectus
sit ex parte patris aut matris alteriusve — qui...
obligatur, hi peccabunt mortaliter. — Igen, vét-
keznek, ha ez a saját hibájukból történik; vagy
ha az atya vagy anya, vagy más hibájából,
aki felelős, ezek halálosan vétkeznek.

E két határ között, midőn t. i. gyermek
isteni jogon áldozhatik és áldozni köteles, a Codex
a 854. kánonban adott irányvonalat.

Semmi körülmények között sem teszi mérv-
adóvá a kort, annál kevésbbé az osztályt, melybe
a gyermekek járnak; hanem kizárólag az értelmi
fejlettséget.

Az életveszélyben forgó gyermekekre nézve
megelégszik azzal, hogy az Eucharisziát a közön-
séges kenyértől meg tudja különböztetni s tiszte-
lettel tudja fogadni.

Életveszélyen kívül annyi tudást és előké-
születet követel meg, hogy a gyermek „pro suo
captu,” „felfogásához mértén”, „pro suae aetatis
modulo” korának képességeihez mértén, ájtatosan
tudjon áldozni.

Nagyon kívánatos, az ősi Egyház praxisá-
nak megfelelő s a gyermeknek felette üdvös,
hogy ezt a „pro suo captu, „pro suae aetatis
modulo” kifejezést ne szigorúan magyarázzuk, és
főleg kétség esetén mindig a gyermek javára értel-
mezzük, aki mérhetetlen hasznot merít a szt.

áldozásból, még ha esetleg nem is érte volna el eszének egész használatát.

A trienti káté: „*cognitionem aliquam Eucharistiae*”, „az Oltáriszentség valamelyes megismerését” kívánja meg. Szt. Tamás szerint: *quando iam pueri incipiunt aliquem usum rationis habere*”, „mikor már a gyerekek eszükkel kezdenek élni”, megáldoztatandók.

Mindig nagyon csodálatosnak tartottam, hogy mi a gyermeket alkalmasnak s képesnek tartjuk arra, hogy egyszer, sőt többször gyónjék, de még nem arra, hogy áldozzék. Pedig a gyónáshoz sokkal több tudás és öntudatos aktus kell, mint a szentáldozáshoz.

A gyónás érvénye nem ritkán forog veszélyben a gyermek éretlensége folytán, az áldozása sohasem.

Az áldozáshoz általában a felnőttek nem visznek több tudást és jobb dispositiót, mint a gyermekek; sőt bár oly dispositiót vinnének!

Azért ne várjuk be, míg a sátán megbosszulja magát a keresztségben történt kiűzetésért. Ne várjuk be, míg a romokra kell építenünk s csupa tékozló fiúkat s kis Magdolnákat az Úr Jézushoz visszavezetnünk. Még csak megjegyezzük, mint idevágó gondolatot, hogy már XIII. Leo pápa is (1888) approbálta azt a gyakorlatot, hogy mielőtt a gyermekeket ünnepélyes áldozáshoz bocsátjuk, már előzőleg mintegy *privatim* s „*non officialiter*” „nem hivatalosan” áldoztassuk őket. Ezzel a pápa főleg a németek nehézségeit akarta eloszlatni, akiknél a hivatalos első áldozás nagyon kitolódott, de mindenesetre jellemzi egyben az Egyház véleményét és óhaját is. — Gyermekekre és felnőttekre nézve egyaránt X. Pius főleg két feltevélt hangsúlyoz, hogy azokat akár mindennap

is az áldozáshoz bocsássuk: kegyelemállapotot és jószándékot. Mindakettőt fel kell tételeznem, ha az ellenkezőről nem vagyok meggyőződve.

II. Nevezetesen, ami a felnőtteket illeti, ne csak el ne tiltsuk őket az isteni asztaltól, hanem mint a pápa magát kifejezi: „omnem impendant operam,” „minden gonddal azon legyünk,” hogy a nyáj megismerje ezt a földi üdvösséget, földi vég-célját s lehetőleg naponként egyesüljön vele.

Mérhetetlen s minden reményen felüli eredményt remélhetünk a gyakori (napi) áldozás elterjedésétől. Sokszor tapasztalhatjuk főleg napjainkban, hogy „per totam noctem laborantes nihil cepimus”, „egész éjszaka fáradozván semmit sem fogtunk”. (Lk. 5, 5.) Hívjuk tehát munkatársnak az Urat s a hálónk szinte szakadozni fog. Ment-sük fel az aggasztó, megmerevítő, a hosszas ellenkező gyakorlat által megrögzött félelemtől a gyermek és hívek szívét, s vezessük őket az isteni Főpásztorhoz, az eucharisztikus Jézushoz.

Melyek az eszközök?

Midőn az Egyház dekrétumát a mindennapi szentáldozásról kibocsátotta, kifejezte óhaját is, hogy emez őskeresztény gyakorlatnak reneszánszát triduummal készítsük elő s annak ünnepélyességével és szentbeszédeivel hívjuk fel a hívek figyelmét a napi áldozás nagy jelentőségére.

1. Mi legalább sokszor, nagy buzgalommal és ügyszeretettel prédikáljunk a gyakori szentáldozásról s minden beszédben térjünk ki reá. Fejtsük meg a hívek nehézségeit. De főleg az iskolában szinte az egész katekézist az Eucharisztia köré csoportosíthatjuk s az arra való előkészítésnek tekinthetjük.

2. Adjunk alkalmat a híveknek a gyónásra. Ne kéreessük magunkat, hanem mi várjuk őket

főleg ünnepek előtt. Sok pap itt lát nehézséget. Pedig téved. A pozsonymegyei hidasi plebános úr beszélt el egykor a sorok írójának, hogy mióta 1000 s néhány hívének 10⁰/₀-a napi áldozó, sokkal kevesebb dolga van a gyóntatószékben s mondhatatlanul könnyebb. A jámbor asszonykákat szoktassuk le a túlgyakori gyónásról! Ezek torlaszolgák el rendesen a gyóntatószéket, nem engedik odajutni azokat, kiknek szükséges volna; s így a legnagyobb akadályai annak, hogy a gyakori áldozás általánossá váljon. Hiszen úgy sem igen van mondanivalója a legtöbbszörnek, s ha vannak is bocsánatos hibáik, ezek a trienti zsinat tanítása szerint a napi áldozásban törölődnek le. Elég, ha 1—2 hónapban egyszer gyónnak; ha csak nincs igazi szükségük a penitencia szentségére. Menjenek csak naponként áldozni, s ez megóvjá őket, hogy nagyobb bűnbe ne essenek. Egyházunk hangsúlyozza, hogy a bocsánatos bűnök bocsánatát, mint a nevők is mutatja, több más úton, gyónás nélkül is megnyerhetjük. A búcsúkkal követett eljárásával is erre akar Egyházunk minket gyengéden figyelmeztetni.

A gyakori gyónás ugyan kimondhatatlanul hasznos és üdvös; azért úgy is, mint a kegyelem bőséges forrását, úgy is, mint a lelkivezetés eszközt a helyzet és viszonyok szerint sürgessük. Főleg nekünk, papoknak hivatásunk kiváló szentsége s veszélyei miatt a gyakori (lehetőleg heti) gyónás szinte elengedhetetlen. Ámde, tekintve különösen a magyar viszonyokat, az egy-egy lelkipásztorra eső hívek viszonylagosan óriási számát, óvakodnunk kell, nehogy a jót a jobbért agyonüssük. Ha híveink minden csekélységért gyónni futnak, akkor az Údvözítő s Egyháza

által oly hön óhajtott napi szentáldozásból nem lesz semmi.

Mennyivel könnyebb és kedvesebb a gyakori áldozók gyóntatása, főleg, ha jól vannak oktatva s „idomítva.” Míg a ritkán gyónókból, az u. n. husvéti bárányokból, elég 15—20, hogy a gyóntatót alaposan kifáraszsa, a kegyelem állapotában levő gyakori áldozóknak, ha mégannyian vannak is, kihallgatása, vezetése, oktatása valóságos üdülés. Ez a finomabb munka a lelkipásztor igazi vigasza. Itt válik egy szívvé, egy lélekké híveivel.

Néhány évtizeddel ezelőtt francia röpirat került a kezembe, (sajnos, bővebb címét már nem tudom,) mely egyik odavaló plébános eljárását ismertette híveinek eucharisztikus nevelése szempontjából.

Nem mondom, hogy ez a példa nálunk mindenben utánozható-e, de talán egy-egy jó gondolatot mégis megpendít bennünk.

a) Az iskolában különös gondot fordít az Eucharisztia tanára, az eucharisztikus énekekre és liturgiára. Vasárnap mindezt a templomban a hívek előtt a gyermekekkel átismétli.

b) A templomban a gyermekeknek oly helyet jelöl, hogy minden szertartást jól megfigyelhessenek. Hétköznapi anyanyelvükön a pappal együtt mondják a szentmisét és közösen adják meg latinul a papnak a liturgikus feleleteket.

c) Az első áldozást különös ünnepélyességgel végzi. Ez alkalommal az első áldozók jófelméleteket írnak össze s azt benyújtják.

Nincs kedvezőbb alkalom a hívek szívéhez férközni, mint gyermekük első szentáldozása. Ilyenkor mindent meg lehet nekik mondani, amit más-

kor nem szívesen hallanának. Mit ér egy-egy gyermeki lélek!

d) A hívekkel két csoportban (férfiak és nők) évenként eucharisztikus lelkigyakorlatot tart. Ebben minden téma, pl. az ember célja, a bűn, a pokol, stb. az Oltáriszentséggel kerül szoros kapcsolatba.

e) Legnagyobb a készség a gyóntatásra télen 5, nyáron 4 órától kezdve: Aki misére jönni nem tud, bármikor áldozhatik. Megjegyezzük itt, hogy a SRC. 1895. november 28-án elítélte azt a fel fogást, hogy a misén kívül csak fontos okokból áldozhatunk. Havonként 3—4-szer jó kora reggel a betegek áldoztatása.

f) A férfiak, nők, ifjak, leányok a kongregációkban mindig előadhatják kétségeiket, nehézségeiket.

g) Minden este közös ájtatosság a tabernákulum előtt. Ez a rózsafüzér közös hangos elmondásából, néhány imából s áldásból áll. Az oltár mindig a lehető legékesebb. Legfrissebb virágok rajta, s 15 olajlámpa lobog állandóan előtte.

h) Vasárnap közös szentségimádás, meditáció a szentséges áldozat négyes célja szerinti metódusban. A tárgy emellett változik vasárnaponként. A hó utolsó vasárnapján a tárgy mindig: „a halál s az Oltáriszentség”; az utolsóelőtti vasárnapon pedig Keresztút az Oltáriszentségre vonatkoztatva. A nép szüntelen rajzik e napon a templomba. Imádkozik, énekel, vissza-visszatér.

Némely napokon, nevezetesen nagycsütörtökön egész nappali s éji szentségimádás, az utóbbi csak férfiak számára.

i) Nagy gond van az eucharisztikus nyomtatványok terjesztésére.

A röpirat szerzője a maga franciás lelkesedésében ismertetését ezzel a megállapítással végzi:

ez a község hétköznapiokon olyan, mintha vásárnap volna, vasárnap olyan, mintha húsvét volna; húsvétkor pedig, mintha már a mennyország megkezdődött volna.

Ezt a mennyországot, ha nem is egészen, de legalább némileg csakugyan visszatükrözi az a plébánia, ahol a gyakori (napi) szentáldozás általános gyakorlatnak örvend.

VI. A PAP MINT AZ EUCHARISZTIA ŐRE S LÁTOGATÓJA.

A közöttünk lakozó Istenség testőre! Sokatmondó cím, méltóság. Eutropiusnak, a szentéletű remetének az Úr hajdanában kijelentette, hogy mind a hét szentségnek külön-külön megvan a maga védő szelleme, őrangyala. Az Eucharisztia magára Szt. Mihály főangyala van bízva. Ha Mihály az Eucharisztia láthatatlan őre, mi vagyunk a láthatók. Talán nem fog ártani, ha e tekintetben is kis önvizsgálatba mélyedünk. Vagyunk-e elég körültekintők, és a magunk részéről megteszünk-e mindent, hogy ezt az isteni Szentséget minden tiszteletlenségtől és megszenteltségtelenítéstől megóvjuk? Hol tartjuk a templom és tabernákulum kulcsát, védekezünk-e lehetőleg a templomrablók ellen?

Bámulatos és megható az a ráhagyatkozás, amellyel az Üdvözítő a mi gondoskodásunkra bízta magát. A Szentírás azt mondja róla: „Erat subditus illis“, „engedelmes vala nekik“. (Lk. 2. 51.) Ki? kiknek? miben? hogyan? kérdezzetjük álmélkodva. De, íme, csakhamar észrevesszük, hogy ez a szent titok velünk szemben még sokkal csodálatosabban megy teljesedésbe. Ha az est homályában, vagy éjszaka templomunkba lépünk látogatóba, vagy hogy Őt beteghez vigyük, mintha csak a kis Sámuellel azt kiáltaná felénk: „Ecce

ego, quia vocasti me." „Itt vagyok, hívtál". (Sam. I. 3, 5.) Kivesszük a tabernákulumból, sietve visszük a haldoklóhoz. Sohasem jövünk kelletlenül s alkalmatlan időben. „Erat subditus illis." És ezt az alárendeltséget gyakorolja immár 20 évszázadja. A mi részünkről viszont mi volna illőbb és méltányosabb, mint a gondoskodás az ő biztonságáról s tiszteletéről?!

Salamon szerint: „Qui servat ficum, comedet fructus ejus." „Ki fügefát gondoz, gyümölcsét is élvezi." És mi lesz a jutalma annak, aki magát az ő Urát, Istenét tartja, őrzi: „et qui custos est Domini sui, glorificabitur." „Ki Urának gondját viseli, annak megbecsülés jár érte." (Prov. 27, 28.)

Szentségőri tisztünkkel szorosan összefügg, hogy nekünk kell lennünk elsősorban az Eucharisztia látogatóinak is. Indítóok van reá számtalan és pedig oly világos és oly hatalmas!

Aristoteles szerint (Moral. L. c. VIII.) a híres delfii templom a homlokzatán a következő jeligét viselte: a háromféle jó, honestum, utile és delectabile, a megtisztelő, a hasznos és a gyönyörködtető soha sehol együtt fel nem található. A pogány világ ebben is tévedett. A tabernákulum fölé oda lehet írni, hogy „itt mindenfajta jó feltalálható!"

Az Úr Jézust már a Szentatyák „minden jóval", a szuverén jóval szokták azonosítani. Szt. Ambrus szerint „Jézus Krisztus az az „omne bonum" az „a minden jó", melyet az örök Atya megígért, melyet a próféták megjövendöltek, az angyalok hirdettek, az apostolok prédikáltak". (Ep. XXXI.) Mit kívánt Dávid, mikor azt mondotta: „Quis ostendit nobis bona?" „Ki mutat jót nekünk?" (4. Zs. 6.) „A Messiást", feleli reá ugyanaz a szt. Atya (u. o.) És mikor Mózesnek az Úr azt ígéri: „Ego ostendam omne bonum tibi." „Megmutatom

majd neked egész jószágomat" (Exod. 33, 19), a Szentatyák szerint a Messiásra gondolt. „Meg is mutatta neki — úgymond Szt. Cyrill — a Tábor hegyén". Kik azok, akikről Szt. Pál Izaiást idézve, állítja: „Quam speciosi . . . pedes evangelisantium bona?" „Mily gyönyörűségesek azok lábai, kik hirdetik a jókat?" (Róm. 10, 15.) Már Origenes a Jézust hirdetőket látja bennök, mert szerinte „mindazon javak, melyek a tökéletes boldogságot alkotják, Jézusba vannak zárva." (Praef. in. Jo. 7.) És íme, Jézus, miként ugyancsak a Szentatyák egybehangzóan állítják, azért maradt közöttünk, hogy minden javát reánk árássa.

Igy beszélnek Cyrill, Chrysostomus, Ágoston, Naz. Gergely s Origenes, az egyházi író. Valamennyi nevében hadd szólaljon meg ismét Szt. Ambrus. „Bármily állapotban légy is, bár a test bűnei uralkodjanak feletted, vagy a világiás vágyak tartsanak rabláncon, — legyen, hogy tökéletlenségeidből szabadulni kívánsz, avagy az erényben már nagy lépéseket tettél előre, közeledjél Jézus Krisztushoz, és benne mindazt felleled, aminek csak szükségét érzed. „Omnia habemus in Christo, omnia Christus est nobis." „Mindenünk Krisztusban van, nekünk mindenünk a Krisztus.

Ugyanő aztán így folytatja: „Akarsz-e sebeidből gyógyulni? Krisztus a kitűnő orvos. Láz gyötör? Forrás Ő, mely felüdít. Görnyedezel a bűn súlya alatt? Ő maga a „justitia", „az igazság", ki e terhet válladról leemeli. Segítségre van szükséged? Ő az erő. Félsz a haláltól? Ő az élet. Vágyol az égbe? Ő az út, mely odavezet. Futsz a sötétségtől? Ő a világosság. Táplálékot keressz? Ő az élő kenyér. Izleld meg tehát, mily édes az Úr, boldog ember, ki beléje helyezi összes bizodalját." (In Ps. XXXIII. 9.)

Ó mily kitüntetés és szerencse, hogy ez az „omne bonum” miként a konszekráló szavak nyilván kifejezésre is juttatják, elsősorban nekünk papoknak van adva s csak azután, mintegy utánunk, „sokaknak”. Az Eucharisztia tehát főképp s különösen a mienk.

Nincs családunk. A coelibatus gyökerében áttépett minden földi szálát. Szívünk azonban megmaradt szívnek összes igényeivel. Azért természet-szerűleg az Eucharishtiában keres kárpótlást. „Tu frater, tu pater et mater, tu mihi eris omnia.” „Te leszel nekem fitestvérem, atyám, és anyám az én mindenségem” szólottunk hozzá Szent Bernáttal ordinációnk napján. És ez a viszony mind szorosabbra fűződött köztünk és közte. Főleg mióta az élet gondjai, küzdelmei s talán a kísértések mindjobban üldöznek s ostromolnak, annál inkább érezzük, hogy mi nekünk az Eucharisztia. Esténként — ott az Úr lábainál, minden keresztünkre kapunk enyhet, minden kérdésünkre vigasztos magyarázatot: „Parasti in conspectu meo mensam adversus eos, qui tribulant me.” „Asztalt terítesz számomra azok előtt, kik szorongatnak engem”. (Ps. 22, 5.)

Minő ideálissá teszi az Úr valóságos jelenléte a legelhagyatottabb plébániát vagy a kultúra minden ajándékát nélkülöző misszióstelepet! A mi isteni szomszédunk vagy lakótársunk megosztja velünk magányunkat, szegénységünket s árvaságunkat. Mert: „debuit per omnia fratribus similari, ut misericors fieret,” „Mindenben hasonlónak kellett lennie testvéreihez, hogy irgalmas legyen”. (Heb. 2, 17.)

Ne panaszkodjunk tehát elhagyatottságunk miatt. Van résztvevő Urunk, ki osztja sorsunkat és kész szemünkből a könnyet kitörülni. Ne írj

gyeljük, főleg szép ünnepeken, a családi csendes, derűs boldogságot. Mondjuk ilyenkor a zsoltáros-sal: „passer invenit sibi domum, et turtur nidum sibi . . . Altaria tua Domine virtutum.” „Hisz házat talál magának a veréb, fészket magának a gerlice, hová fiait helyezze: Oltáraidnál, seregek Úra, én Királyom és én Istenem!” (Ps. 83, 4.)

Keressük fel a templomot, mikor már minden csendben van, minden nyugszik, hogy a napi gondok s fáradság után lelkünk is megcsendesedjék, megnyugodjék. Igen! ide jöjjünk! Az emberek úgysis oly rossz vigasztalók, hálátlanok s állhatatlanok. Az élet számkivetés helye, hasonlít a kehelyhez, melynek, ha a színe édes is, de a feneke mindig keserű. Ámde ide jöjjünk s lássuk, minő édes az Úr! A múlandókban bízunk? Földi előny után kapkodjunk? Szétfoszlik, mint a buborék . . .

„Izleljétek meg és lássátok, mily édes az Úr.” (Zs. 33, 9.) — Mi lett ifjúságunk reményeiből, mi valósult meg mindabból, miről álmodtunk? Az élet második fele nem ritkán a kiábrándulás szomorú korszaka. Ámde jöjjetek és lássátok, minő édes az Úr! Jöjjetek hozzá este! Tegyétek le kezébe a pásztorbotot, hogy míg ti szunnyadtok, Ő virrasszon nyájatok felett. Reggel itt kérjétek azt vissza kezéből, hogy az ő szándékai szerint kezeljétek ezt. Őtöle vettük át azt a pásztorbotot, neki adjuk majd azt vissza, mikor nyugodni térünk az élet alkonyán.

Maradjunk tehát Vele s Nála. Ne legyünk korcs utódai annyi szent pap-ösünknek.

Egyik szentéletű püspököt reggel öt órakor a legkeményebb hidegben a zárt dóm kapujában találták, amint térdreborultan végezte Szentség-látogatását.

Midőn boldogemlékü Hám püspök számkivetésnek mondható hosszas távollét után Szatmárra éjtszaka visszatért, reá várakozó híveit, papjait a kápolnába vezette, az oltár elé borult, s ott feledte magát reggelig.

Szt. Domonkos, hogy szíve hevét enyhítse, fejét a kinyitott tabernákulumba hajtotta: „Adorabimus in loco, ubi steterunt pedes ejus.” „Boruljunk le ott, ahol lába állott.” (Ps. 131, 7.)

A toulousi egyházmegye püspöki helynöke beszéli, hogy egyszer agg karthausi vezetése mellett lelkigyakorlatokat végzett. Ennek az öreg szerzetesnek élete az Eucharishtiában való szüntelen elmerülés és bizonyos szent „insania” „balgatagság” volt. Naponkint levelet írt az eucharisztikus Jézusnak és mindig volt valami új írtnivalója, jöllehet a levelek 20 év alatt innen-onnan már egész kis könyvtárra mentek. „Mit ír?” — kérdezte tőle a vikárius. „Egyszer magam vagyok tárgy — felelte, — máskor az Egyház, ismét máskor a föld nagyjai, aztán az eretnekek... Majd kérek, majd haragra gyúlok, majd megint balgatagságokat mondok.” A vikárius kételkedőleg rázta a fejét. „Bizonyosságul ennek felsorolhatom — folytatta a karthausi, — hogy épen ma azt kértem tőle, hogy én őt még Szentanyjánál is jobban szerethessem. De ne botránkozzék meg ezen. Mert, ha meghallgattatásra találnék, nyomban azt kérném tőle, hogy édes Anyja még jobban szeresse Őt, s így Őt még egy fokkal inkább szeressék.”

A vikárius mosolygott ezeken a naiv „subtilitásokon.” „Igaza van, uram, szóljt erre tovább a karthausi, a szív mindig gyermek marad a gyengédségben s mindig van benne cseppnyi balgaság. De én hálás volnék, ha a jó Isten azt a kis értelmet,

amely még megmaradt, elvonná, ha szeretetével kárpótolna érte!" Majd aztán így folytatta: „Az Eucharisztia egyike régi „gyengeségeimnek.” Azért lettem karthausi, hogy vele többet érintkezhessenek. Azelőtt plébános voltam, de életem ennek a szakának érdemeiért keveset adnék. Az önszeretet nyelt el akkor mindent. De, ha valamire ebből az időből mégis szívesen emlékezem, az az, hogy tíz év alatt egyetlen éj sem múlt el, hogy át ne nézzek a szomszéd templomba, s meg ne győződjem, nem aludt-e ki az örökmécs a Legszentebb előtt. Kérje Istent, felejtse életem összes cselekedeteit ezért a fáradságért.”

Van a szentekben többnyire olyan vonás, mely inkább csodálandó, mint utánozható! De ebből a gyengédségből, mely a jó karthausit eltöltötte, egy csepp ugyancsak nekünk sem ártana. Hiszen maga az Eucharisztia is nem mutat-e valami túlzást a gyengédségben, valami naivat, valami érthetlent? . . . Jól esik neki ugyanazért a szeretetnek bizonyos túlzása, megérti azt.

A tiszta szív, a hő szeretet egyre-másra majd minket is megtanít.

TARTALOMJEGYZÉK

Előszó	5
Gondolatok a szentmiséről	7
Szentségtörő mise	8
A lanyha mise	9
A buzgó szentmise	10
Az introitus	11
Collectae	11
Szentlecke és evangélium	12
Kánon	13
Pater noster	14
Salve Regina	15
Deus refugium nostrum	16

I. RÉSZ.

Szentmise	19
A) Előkészület a szentmisére (áldozásra) (Az érzékek alkalmazása)	19
B) Hálaadás a szentmise (áldozás) után	24
C) Anyag a szentmise utáni hálaadáshoz I. Az Arsi plébános	29
II. Jézus Szíve az Oltáriszentségben panasz- kodik, kér és ígér	32

II. RÉSZ.

Elmélkedések imaórákhoz	36
I. Az okos és okatlan szüzekről	36
II. A rejtett kincs	47
III. A drága gyöngy	51
IV. A jó Pásztor	57
V. Az utolsó vacsora	63
1. Mit tesz Jézus az utolsó vacsorán?	63
2. Mit szenvedett Jézus az utolsó vacsorán	70

Eucharisztia, mint Jézus életének folytatása . . .	82
I. A megtestesülés és gyermekség titkai . . .	84
II. Jézus rejtett élete	91
III. Jézus nyilvános élete	93
IV. Jézus szenvedése	95
V. Jézus megdicsőült élete	96
VI. „Legfőbb szeretete jeléül“	98
1. Az Eucharisztia megsokszorozza a keresztáldozatot	100
2. Az Eucharisztia felülmúlja a kereszt- áldozatot időben	101
3. Az Eucharisztia felülmúlja a kereszt- áldozatot térben	102
4. Az Eucharisztia az átható erőben, intenzitásban is felülmúlja a kereszt- áldozatot	103
5. Az Eucharisztia a megsemmisülésig menő megátalkodásban is felülmúlja a keresztáldozatot	103
6. A vacsora végén kiméne Júdás, hogy eladja a mi Urunkat	103

III. RÉSZ.

Megfontolások	105
I. Az Oltáriszentségről általában	106
II. A pap és a szentmise	110
III. A szentmise bemutatása	114
IV. A pap, mint az Eucharisztia befogadója	119
V. A pap, mint az Eucharisztia kiszolgál- tatója	123
VI. A pap mint az Eucharisztia őre slátogatója	132

E könyv szerzőjének művei:

1. Ne mentesd magad. (A gyakori szt. áldozásról). 2. A Negyedik parancs (tö-
tul is). (2. kiadás.) 3. Az isteni Gondviselés
(szlovákul is). 4. Ima és Gondviselés. 5. Lehet-e keresztény ember
szoc. demokrata? 6. Az Első parancs (2. kiad.). 7. A Második parancs (2.
kiadás). 8. A Harmadik parancs.
(2. kiadás.) 9. A Negyedik parancs (más,
mint fent). (2. kiadás.) 10. Az Ötödik parancs. 11. A Hatodik és Kilencedik
parancs. (2. kiadás.) 12. A Hetedik és Tizedik
parancs. 13. A Nyolcadik parancs. 14. Az Anyaszentegyház öt
parancsa. 15. Az isteni erények I. (A
hit és remény). 16. Az isteni erények II. (A
szeretet). 17. Az isteni malaszt. 18. A kereszttség. 19. A bérmlás. 20. Az Oltáriszentség. 21. A penitenciatartás. 22. Az utolsó kenet. 23. Az egyházi rend. 24. A házasság. 25. A keresztény házasság
különös tekintettel az 1918- | <ol style="list-style-type: none"> ban életbelépett egyház-
jogra. 26. Jegyesoktatás. 27. A római index. 28. Ima és hitvallás (Lintelo
után). Elfogyott. 29. Jézus Szíve tisztelete (30
elmélkedés) 2-ik kiadás. 30. A boldogság útja. 31. Általános és részletes
lelkiismeretvizsgálás (3. ki-
adás.) 32. A jó Isten kórháza (né-
metül is) 3. kiadás. 33. Elmélkedések a Székes-
fehérvári egyházmegyei zsi-
naton. (Elfogyott). 34. Szentlélek novéna. 35. P. Bernhard S. J. élete. 36. A sziklán épült kincses-
ház. 37. Leányhivatások. 38. Aszkétika. 39. Nagyigéret. 40. Leánybarátkozások. 41. Családfelajánlás. 42. A kis titok. 43. Farkasok között. 44. Boldogasszony Anyánk. 45. Szeressétek egymást.
(2. kiadás.) 46. Szent bilincsek. 47. Ferrero Benigna Conso-
lata nővér élete. 48. Hogyan lettem én katho-
likus. 49. Kövess engem. 50. A nagy Szentség szolgál-
latában. |
|--|---|

Beszerezhetők:

KORDA R. T. KÖNYVKERESKEDÉSÉBEN.

Budapest, VIII. Mikszáth Kálmán-tér 3.

